

Załącznik nr 1

do zarządzenia nr 76/2025

Burmistrza Miasta i Gminy Wodzisław

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu „Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław” dla „Strategii Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030”

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Czerwiec 2025

Spis treści

1.	Charakterystyka gminy	3
1.1	Historia Wodzisławia: od pradziejów do współczesności	3
1.2	Dziedzictwo kulturowe: klucz do rozwoju i tożsamości	4
1.3	Obszary chronione na terenie i gminy Wodzisław	16
1.4	Ochrona powietrza	20
1.5	Zasoby naturalne	29
1.6	Atrakcyjność turystyczna – walory, oferta i infrastruktura turystyczna	35
2.	Diagnoza sytuacji przestrzennej	37
2.1	Położenie	37
2.2	Łączność w Gminie Wodzisław – dostęp do internetu i usług elektronicznych	39
2.3	Infrastruktura drogowa	40
2.4	Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	44
2.5	Gospodarka odpadami	45
2.6	Gazownictwo	49
2.7	Energetyka	49
2.8	Ciepłownictwo	50
2.9	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna	50
3.	Diagnoza sytuacji społecznej	53
3.1	Potencjał ludzki i wyzwania demograficzne	53
3.2	Pomoc społeczna: wsparcie dla mieszkańców	59
3.3	Ochrona zdrowia	63
3.4	Edukacja i wychowanie	63
3.5	Bezpieczeństwo publiczne: priorytety i działania	77
3.6	Instytucje kultury i ich działalność	80
3.7	Współpraca z sektorem pozarządowym	83
4.	Diagnoza sytuacji gospodarczej	87
4.1	Gospodarka	87
4.2	Gospodarka mieszkaniowa	88
4.3	Bezrobocie i rynek pracy	90
5.	Kondycja finansowa Gminy Wodzisław	98
	Spis tabel	100
	Spis wykresów	101
	Spis map	101
	Spis zdjęć	101

1. Charakterystyka gminy

1.1 Historia Wodzisławia: od pradziejów do współczesności

Wodzisław, osada o bogatej historii, zawdzięcza swoje początki dogodnym warunkom naturalnym – żyznym glebom i położeniu u zbiegu rzek Mozgawy i Mozgawki. Choć dokładne pochodzenie nazwy „Wodzisław” nie jest pewne, prawdopodobnie wywodzi się ona od imienia Włodzisława, być może założyciela grodu. Na przestrzeni wieków nazwa ta ewoluowała, od zlatynizowanej „Władisławia” (1335-1342) po ugruntowaną „Wodzisław” od końca XVI wieku.

Kluczowe wydarzenia i rozwój miasta

Jednym z najwcześniejszych udokumentowanych wydarzeń związanych z tym terenem jest **bitwa nad Mozgawą z 13 września 1195 roku**, opisana przez Wincentego Kadłubka. Starcie to pomiędzy wojskami Mieszka Starego a panami krakowskimi miało na celu rozstrzygnięcie kwestii prymatu w rozbitym na dzielnice państwie. Wiek XIV przyniósł Wodzisławowi istotne zmiany. Miasto, opisywane również przez Janka z Czarnkowa i Jana Długosza, było początkowo grodem, następnie miastem królewskim do 1370 roku, a później prywatnym. Choć data nadania praw miejskich pozostaje nieznana, dokument z 1366 roku potwierdza jego status jako miasta królewskiego. W 1370 roku Kazimierz Wielki przekazał Wodzisław rycerzom z rodu Zadory, co sprawiło, że miasto stało się prywatne i przyjęło ich herb – „Zadora” (Płomieńczyk), symbolizujący samorządność i prestiż.

Okres największego rozkwitu Wodzisławia przypada na czasy panowania **rodziny Lanckorońskich**. Dzięki staraniom Adama Lanckorońskiego, w 1508 roku miasto otrzymało prawa magdeburskie, co do dziś widoczne jest w czworobocznym kształcie rynku i zabudowie najstarszej części miejscowości. Wodzisławscy Lanckorońscy, z Janem na czele, odegrali kluczową rolę w ukształtowaniu się nowej linii rodu. W 1551 roku Jan Wodzisławski, prawnuk Jana z Wodzisławia, uczynił miasto **silnym ośrodkiem reformacji**, zakładając zbór kalwiński i przejmując kościoły. W Wodzisławiu odbywały się synody różnowiercze, a miasto pełniło funkcję centrum dystryktu kalwińskiego.

Wodzisław w obliczu zmian i wyzwań

W XVII wieku, w wyniku działań Samuela Lanckorońskiego, kościół wodzisławski został odzyskany dla katolików, a protestanci mieszkańcy opuścili miasto. W tym okresie znacząco wzrosła liczba mieszkańców, głównie za sprawą osiedlających się rzemieślników i **Żydów**, którzy odgrywali kluczową rolę w rozwoju gospodarczym Wodzisławia. Miasto zyskało charakter żydowski, z własnym kirkutem i bożnicą, stając się jednym z głównych ośrodków żydowskich w ramach Sejmu Czterech Ziem.

W XVIII wieku, mimo że znaczenie gospodarcze klucza wodzisławskiego zmalało, rodzina Lanckorońskich wciąż uważała Wodzisław za swoje gniazdo rodowe. Przedstawiciele rodu, jak Maciej i Antoni Lanckoroński, aktywnie angażowali się w życie polityczne, dążąc do reform i wspierając Oświecenie. Po upadku Rzeczypospolitej, Wodzisław znalazł się pod zaborem rosyjskim, co zahamowało jego rozwój. Mimo to, mieszkańcy aktywnie wspierali **powstanie styczniowe**, co doprowadziło do utraty praw miejskich. W czasie I wojny światowej miasto szczęśliwie uniknęło większych działań militarnych, jednak w 1917 roku dotknęła je **epidemia cholery**.

Wodzisław w XX wieku i współczesność

W okresie międzywojennym Wodzisław zachował swój narodowościowy charakter z dominującą społecznością żydowską, posiadającą własne instytucje. Niestety, **II wojna światowa** przyniosła tragedię. W czerwcu 1940 roku Niemcy utworzyli getto, w którym uwięziono około 4 tysiące Żydów. W 1942 roku getto zostało zlikwidowane, a jego mieszkańcy wymordowani lub wywiezieni do Trebinki. Na terenie wodzisławskim działały organizacje konspiracyjne, a Niemcy dokonywali zbiorowych egzekucji w odwecie za polski opór.

Po wojnie, w 1945 roku, Wodzisław znalazł się w nowej rzeczywistości politycznej, co wpłynęło na spadek liczby mieszkańców. Mimo to, podjęto wysiłki na rzecz odbudowy i rozwoju. Utworzono Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne, które w 1948 roku przekształcono w liceum. W latach 70. XX

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

wieku nastąpił **rozwój gospodarczy** Wodzisławia, związany z inwestycjami państwowymi w rolnictwo i usługi. Po transformacji ustrojowej w latach 80. i 90. stworzono warunki do dalszego rozwoju infrastruktury i przedsiębiorczości mieszkańców.

1.2 Dziedzictwo kulturowe: klucz do rozwoju i tożsamości

Dziedzictwo kulturowe, obejmujące zarówno zabytki ruchome, jak i nieruchome, stanowi fundament rozwoju społeczno-ekonomicznego i aktywnego społeczeństwa obywatelskiego. Te namacalne ślady działalności ludzkiej są bezcennym źródłem wiedzy o życiu przodków oraz historycznym rozwoju regionu i kraju. Dbanie o dziedzictwo narodowe, zapewnia ciągłość pomiędzy przeszłością a przyszłością. Walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy są ściśle związane z ukształtowaniem terenu, szatą roślinną oraz, co równie ważne, z **zabytkami kultury materialnej**. Architektura i budownictwo, zachowane nie tylko w samym Wodzisławiu, ale także w okolicznych miejscowościach, świadczą o bogatej historii regionu.

Zabytki jako motor rozwoju

Dobra kultury odgrywają kluczową rolę w budowaniu **tożsamości miejsca**, co przekłada się na szereg pozytywnych działań:

- **poprawa jakości życia mieszkańców:** zachowane zabytki tworzą unikalną atmosferę i sprzyjają poczuciu wspólnoty;
- **wzrost wartości estetycznej przestrzeni:** historyczne budowle i ich otoczenie podnoszą atrakcyjność wizualną miast i wsi;
- **promocja historii i kultury:** rozpowszechnianie wiedzy o dziedzictwie przyciąga turystów i wzmacnia lokalną dumę;
- **bodziec do rozwoju turystyki:** unikalne zabytki mogą stać się główną atrakcją turystyczną, generującą dochody i tworzącą miejsca pracy;
- **ograniczenie migracji młodych ludzi:** miejsca z silną tożsamością i bogatą historią często oferują lepsze perspektywy rozwoju i poczucie przynależności, co może zachęcać młodych do pozostania w regionie.

Zespół Pałacowo-Parkowy w Lubczy: świadectwo historii

Jednym z przykładów cennego dziedzictwa kulturowego jest **Zespół Pałacowo-Parkowy w Lubczy**, dawniej należący do rodziny Wielowieyskich. W jego skład wchodzi **eklektyczny pałac z XVIII/XIX wieku** o powierzchni 2700 m², z rozpoczętym w latach 80. generalnym remontem. Pałac, piętrowy budynek z imponującym portykiem kolumnowym zakończonym tympanonem z rzeźbionym herbem właścicieli – Półkozic, otoczony jest pozostałościami dziewiętnastowiecznego parku ze starodrzewem i zbiornikiem wodnym, wszystko na działce o łącznej powierzchni 12 hektarów.

Historia pałacu w Lubczy jest ściśle związana z kluczowymi momentami w dziejach Polski. W czasie **powstania styczniowego** mieścił się tu powstańczy szpital wojskowy. Ostatnim dziedzicem Lubczy był Adam Wielowieyski. Po zakończeniu wojny, w pałacu mieściły się różnorodne instytucje, w tym szkoła i Polski Związek Niewidomych, co świadczy o jego adaptacji do zmieniających się potrzeb społecznych. Dziedzictwo kulturowe, takie jak Zespół Pałacowo-Parkowy w Lubczy, to nie tylko pamiątka przeszłości, ale także potężne narzędzie do kształtowania przyszłości gminy.

Zdjęcie 1 Zespół Pałacowo-Parkowy w Lubczy

Źródło: <https://ugwodzislaw.pl/asp/palac-w-lubczy>

Kościół św. Jakuba w Mieronicach: perła historii i sztuki

Kościół parafialny w Mieronicach, choć dziś obsługuje niewielką, 1300-osobową parafię w dekanacie wodzisławskim, jest obiektem o niezwykłym znaczeniu historycznym i artystycznym. Jego nietypowe położenie – na skraju wsi, w otoczeniu pól, sadów i stawów (prawdopodobnie założonych przez ród Lanckorońskich) – dodaje mu uroku i tajemniczości.

Historia i architektura świątyni

Jak podaje Jan Długosz, drewniany kościół z murowanym prezbiterium stał w Mieronicach „od niepamiętnych czasów”. Pierwsze wzmianki o plebanie Wilhelmie z Mieronic pochodzą z 1326 roku. W 1439 roku kościół, położony na niewielkim wzgórzu, został rozbudowany przez dziedziców Mieronic, Mikołaja Mirońskiego i Piotra Rosznickiego. Długosz w swoim dziele "Liber benefitiorum" zanotował, że w 1439 roku parafia została odnowiona, a "kościół nowy, murowany poświęcono". Warto dodać, że około 1570 roku świątynia służyła jako **zbór kalwiński**.

Najstarszą częścią kościoła jest **wczesnogotyckie prezbiterium**, wzniesione z cegły w drugiej połowie XIII wieku. Nawa, która zastąpiła drewnianą konstrukcję, została dobudowana w 1439 roku.

Skarby wnętrza: Polichromie i epitafia

Wnętrze kościoła kryje prawdziwe skarby. W gotyckim prezbiterium zachowała się niezwykle **ciekawa średniowieczna polichromia** (datowana na ok. 1360 rok). Choć częściowo zatarta, pozwala na rozpoznanie scen takich jak Pojmanie Chrystusa, Panny Mądre i Głupie, sceny apokryficzne, Ukrzyżowanie, Narodzenie czy Pokłon Pasterzy. Ostatnie prace konserwatorskie odsłoniły również najstarsze ślady polichromii w prezbiterium oraz nowsze, renesansowe zdobienia w nawie głównej.

Z XVI wieku pochodzi zakrystia, a uwagę zwracają piękne **kamienne portale** z tego okresu. XVII-wieczne elementy wyposażenia obejmują **późnorenesansową chrzcielnicę**, płaskorzeźbę Ukrzyżowania (pozostałość marmurowego epitafium), fragmenty dekoracji w nowej ambonie, ornaty i baldachim.

Niedawno na polichromii odkryto postać **św. Jakuba** z laską w ręce, wyobrażoną na łuku prowadzącym do kaplicy Matki Bożej. Naprzeciw niego widoczna jest głowa św. Tomasza, a także wiele innych, wciąż badanych elementów. W kaplicy znajdują się również interesujące **tablice epitafijne**, które dostarczają cennych informacji o historii parafii. Jedna z nich upamiętnia zaślubiny

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Anny Remiszewskiej-Łąckiej i Jana Chryzostoma Paska, które odbyły się „przed cudownym obrazem Matki Bożej Mieronickiej” 4 kwietnia 1667 roku. Druga tablica poświęcona jest Kajetanowi W. Kielisińskiemu (1808-1849), grafikowi, rysownikowi, bibliotekarzowi i uczestnikowi powstań, urodzonemu i ochrzczonemu w tym kościele. Centralnym i najważniejszym elementem kaplicy jest **obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem**.

Kościół św. Jakuba w Mieronicach to żywa kronika, która pozwala śledzić bogatą historię regionu i podziwiać kunszt dawnych artystów.

Zdjęcie 2 Kościół par. pw. św. Jakuba w Mieronicach

Źródło: <http://mieronice.pl/>

Kościół św. Andrzeja w Nawarzycach: barokowy klejnot z bogatą historią

Kościół parafialny w Nawarzycach to wyjątkowy zabytek architektury, którego historia sięga XIV wieku. Choć pierwsza wzmianka o parafii pochodzi z 1345 roku, sama nazwa "Nawarzyce" pojawia się już w dokumencie z 1247 roku, związanym z ugodą między kapitułą krakowską a klasztorem cystersów w Jędrzejowie.

Architektura i odnowa świątyni

Obecny kościół, wzniesiony z kamienia i cegły, powstał w latach 1748-1753 dzięki fundacji opata cystersów Jędrzeja Bernarda Laszewskiego. Prace wykończeniowe we wnętrzu trwały do 1772 roku. Świątynia, mimo że dotknięta pożarami i wymagająca odbudów, zachowała swój barokowy charakter. Konsekwrowana w 1888 roku przez biskupa Tomasza Kulińskiego, jest budowlą jednonawową, orientowaną, z półkoliście zamkniętym prezbiterium. Od strony północnej przylega do niej zakrystia, skarbczyk i kruchta. Wnętrze zdobią pilastry i gzymsy, a na sklepieniu podziwiać można misternie wykonane gipsatury. Barokowy chór wspierają dwa pięknie zdobione filary.

Skarby wnętrza: ołtarze, chrzcielnica i ambona

Wystrój wnętrza kościoła w Nawarzycach jest prawdziwą gratką dla miłośników sztuki barokowej i rokokowej, z większością elementów pochodzących z 1780 roku.

- **Ołtarz główny** – rokokowy, z sześcioma złożonymi kolumnami, w centralnym miejscu mieści obraz przedstawiający św. Joachima i św. Annę nauczającą młodą Matkę Bożą. Obrazowi towarzyszą figury św. Piotra i św. Pawła, a na szczycie, w barokowej ramie otoczonej promieniami, widnieje symboliczne Oko Opatrzności Bożej.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- **Ołtarz Matki Bożej** – umieszczony po lewej stronie nawy, skrywa na zasuwie wizerunek św. Andrzeja. Warto zwrócić uwagę na pamiątkę po cystersach – obraz bł. Wincentego Kadłubka.
- **Ołtarz Pana Jezusa** – po przeciwnej stronie, przedstawia Zbawiciela trzymającego wstęgę z napisem "Pax vobis". Na zasuwie znajduje się obraz św. Sebastiana, a powyżej – obraz św. Jana Kantego.

Kościół w Nawarzycach szczyli się również **unikatową barokową chrzcielnicą**, wspartą na czterech lwach, z wyobrażoną na niej sceną obrzezania Pańskiego. Równie oryginalna jest **ambona w kształcie łodzi**, opleciona wioślami i podtrzymywana przez syreny. Zarówno chrzcielnica, jak i ambona zostały ufundowane przez cystersa Adama Przerębskiego, opata jędrzejowskiego.

Wśród innych cennych elementów wystroju warto wymienić obrazy Czterech Ewangelistów w barokowych ramach oraz obraz Matki Bożej Bolesnej. Świątynia jest także miejscem spoczynku wielu osób, o czym świadczą liczne stare i nowe epitafia. Znajdziemy tu m.in. pamiątkowe tablice pułkownika rosyjskiego Bogdana Bończy, rodziny Wielowiejskich, obrońców sztandaru PSL z 1946 roku, a także uczestników tajnych kompletów KUL z czasów II wojny światowej. W kaplicy uwagę przykuwa figura Niepokalanie Poczętej z 1928 roku, wykuta z pińczowskiego kamienia, projektu Stefana Szyllera.

Kościół w Nawarzycach to nie tylko miejsce kultu, ale także świadectwo bogatej historii i sztuki artystycznego, które przetrwało wieki.

Zdjęcie 3 Kościół par. pw. św. Andrzeja w Nawarzycach

Źródło: <https://www.diecezja.kielce.pl/>

Zespół Dworski w Niegosławicach: świadek burzliwej historii i tragicznych wydarzeń

Obiekt ten malowniczo położony nad rzeką Mierzawą, kryje w sobie wieki historii, od średniowiecznych transakcji po dramatyczne wydarzenia z XX wieku. Dziś zaniedbany, ale wciąż majestatyczny, czeka na nowego właściciela, który tchnie w niego nowe życie.

Od klasztornych posiadłości po tragiczny rabunek

Początki Niegosławic sięgają końca XII wieku, kiedy to wieś, według "Kodeksu dyplomatycznego Małopolski", przeszła w posiadanie klasztoru Cystersów w Jędrzejowie w drodze zamiany z Niegosławem. Transakcja, choć obejmowała ziemię i inwentarz, nie zadowoliła syna Niegosława,

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

który bezskutecznie próbował odzyskać ojcowiznę. Po kasacie klasztoru w 1819 roku Niegosławice stały się własnością rządową, by następnie trafić w ręce carskiego generała Ksawerego Czengiery'ego, nagrodzonego za udział w tłumieniu powstania styczniowego.

W połowie XIX wieku wieś dzierżawił Tomasz Winnicki herbu Sas, przybyły z północnego Mazowsza. Był on gorącym patriotą, o czym świadczą dokumenty Rządu Narodowego, potwierdzające jego hojne wsparcie dla powstańczych oddziałów w latach 1863-1864.

Niegosławice stały się świadkiem krwawego wydarzenia zimą 1922 roku. **19 lutego 1922 roku, w wyniku napadu rabunkowego bandy "Siwka"**, składającej się z czterech uzbrojonych dezertarów, zginął były prezydent Kielc **Edward Winnicki** i jego młodszy brat **Ludomir**. Banda wkroczyła na dwór pod pretekstem kupna koni, terroryzując domowników. Powracający Ludomir zranił ze sztucera jednego z napastników, lecz sam został śmiertelnie postrzelony. W strzelaninie zginął również lokaj Winnickich, Ignacy Jach. Ciężko raniony bandyta został dobity przez swoich kompanów, by nie wydał ich policji. Mimo to, matka rozpoznała go ze zdjęcia, co doprowadziło do ujęcia pozostałych sprawców, którzy zostali rozstrzelani. Edward i Ludomir Winnicki oraz Ignacy Jach spoczywają w rodzinnej kaplicy na cmentarzu w Nawarżycach.

Architektura i otoczenie dworu

Sam **dwór to parterowy, murowany budynek z pierwszej połowy XIX wieku**. Charakteryzuje go szeroki ganek z czterema kolumnami od frontu, nadający mu klasycystyczny charakter. Po II wojnie światowej budynek pełnił różne funkcje, m.in. jako siedziba ośrodka zdrowia.

Dwór otacza **około półtorahektarowy park**, który, choć zaniedbany i zniszczony po wojnie, wciąż zachowuje swój dawny urok. Na skraju parku, od strony rzeki Mierzawy, wznosi się na wysokim, dekoracyjnym cokole **barokowa rzeźba św. Jana Nepomucena**. Pochodząca z 1736 roku, jest jedną z najstarszych figur tego świętego w regionie, stanowiąc cenny element lokalnego dziedzictwa artystycznego.

Zespół dworski w Niegosławicach, z jego bogatą historią i tragicznym piętnem, stanowi unikalny obiekt, który ma potencjał, by odzyskać swój dawny blask i stać się ważnym punktem na mapie regionu.

Zdjęcie 4 Zespół Dworski w Niegosławicach

Źródło: <https://www.polskiezabytki.pl/>

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Perła Piotrkowic: Kościół pw. Świętych Piotra i Pawła

Piotrkowice-Zarzeczce, wieś położona w gminie Wodzisław, to miejsce, gdzie historia splata się z niezwykle pięknym. Już zapiski Długosza i „Monumenta” Theinera z 1325 roku potwierdzają istnienie tu zarówno wsi, jak i drewnianego kościoła, co świadczy o bogatej przeszłości tego miejsca.

Historia i architektura

Przez wieki Piotrkowice miały wielu właścicieli, a wśród nich szczególnie wyróżnił się ród Linowskich, który znacząco przyczynił się do rozwoju kościoła i okolicy. Dziś wizytówką miejscowości jest **zabytkowy kościół wczesnobarokowy**, malowniczo położony na wzgórzu, w otoczeniu starego parku, oferującego urokliwe plenery.

Świątynia, wzniesiona w latach 1677-1682 z fundacji księdza Franciszka Macieja Mularskiego, to jednonawowa budowla z niższym, węższym prezbiterium zakończonym półkoliście. Jej dwuspadowy dach wieńczy urokliwa sygnaturka, a obok kościoła usytuowana jest niższa dzwonnica. Konsekracja kościoła przez biskupa Stanisława Szembeka w 1690 roku była ważnym momentem w jego historii.

Zdjęcie 5 Kościół par. pw. św. Piotra i Pawła Piotrkowice- Zarzeczce

Źródło: <http://piotrkowiceparafia.pl/o-parafii/>

Wnętrze i skarby

Wchodząc do świątyni, od razu dostrzeżemy bogactwo jej wnętrza:

- **barokowy ołtarz główny** z centralnym obrazem przedstawiającym **świętego Piotra Apostoła**;
- **ołtarz boczny** z obrazem **świętej Tekli** w zdobionej metalowej sukience, otaczany szczególnym kultem;
- **ołtarz z zabytkowym obrazem Matki Bożej z Dzieciątkiem**, otoczony licznymi wotami, świadczącymi o głębokiej wierze lokalnej społeczności;
- **czternaście olejnych obrazów** przedstawiających stacje drogi krzyżowej;
- **sklepienia zdobione stiukowymi dekoracjami**, pomiędzy którymi wkomponowano herby rodów związanych z Wodzisławiem i Piotrkowicami;

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- **współczesne freski** pokrywające ściany, harmonijnie współgrające z historycznym charakterem wnętrza;
- **drewniany chór muzyczny** wsparty na kolumnach, ozdobiony precyzyjnymi elementami snycerskimi.

Kościół pw. Świętych Piotra i Pawła w Piotrkowicach-Zarzeczcu to miejsce, które warto odwiedzić, by poczuć ducha historii i podziwiać barokowe piękno.

Kościół pw. św. Marcina w Wodzisławiu: świadek historii i wiary

Wodzisław, miasto o bogatej historii, które zaczęło rozwijać się już w XIII wieku dzięki swojemu strategicznemu położeniu przy królewskim trakcie handlowym, kryje w sobie prawdziwy skarb – **kościół parafialny pw. św. Marcina**. Pierwsze wzmianki o nim i tutejszej parafii pochodzą z 1335 roku, co świadczy o głębokich korzeniach chrześcijaństwa w tym regionie.

Lanckorońscy i burzliwe dzieje

W 1366 roku król Kazimierz Wielki przekazał urząd wójtowski w Wodzisławiu protoplastom słynnej rodziny Lanckorońskich. To właśnie **Adam Lanckoroński** zreorganizował miasto, wprowadzając wzorzec magdeburski, na stałe wpisując ród w dzieje Wodzisławia. Lanckorońscy, władając miastem i dworem, posiadali również kilkanaście okolicznych wsi, co czyniło ich potężnymi magnatami ziemskimi.

Historia kościoła, podobnie jak historia całej ziemi wodzisławskiej, nie oszczędziła burzliwych wydarzeń. W 1551 roku **Jan Lanckoroński**, pod wpływem reformacji, zamienił kościół na zbór kalwiński. XVI wiek to również czas aktywności arian oraz licznie osiedlających się Żydów, którzy już w 1692 roku posiadali w Wodzisławiu okazałą synagogę i duży kirkut. Dopiero **Samuel Lanckoroński** w 1613 roku odzyskał świątynię dla katolików, przywracając jej pierwotne przeznaczenie.

Budowa i odbudowy

Obecny murowany kościół, będący świadectwem barokowej architektury, powstał w latach 1621-1644 z fundacji Samuela Lanckorońskiego. Konsekwował go biskup Mikołaj Oborski w 1664 roku. Niestety, świątynia wielokrotnie padała ofiarą pożarów. Z trudem odbudowywano ją, m.in. w latach 1746-1787. Prawdopodobnie z powodów finansowych nie udało się zrealizować pierwotnych planów odbudowy w stylu włoskim. Dzwonnica, będąca integralną częścią kompleksu, spłonęła w 1865 roku, co jest kolejnym przykładem niszczycielskiej siły żywiołu.

Wnętrze i skarby artystyczne

Wodzisławski kościół, choć w przeważającej mierze barokowy z dwuprzęsłową nawą, wyróżnia się eklektycznym wnętrzem. Wystrój i wyposażenie, powstałe od drugiej połowy XVII do początku XX wieku, ukazują zróżnicowanie stylów. Pomimo zachowanego planu krzyża łacińskiego, w środku odnajdziemy harmonijne połączenie motywów klasycystycznych, gotyckich i barokowych.

Wśród najważniejszych elementów wyposażenia wyróżnić należy:

- **klasycystyczny ołtarz główny** z kolumnami, dominujący w absydzie, z centralnie umieszczonym dużym krzyżem;
- **ołtarz Matki Bożej Różańcowej** (XVIII w.) znajdujący się w bocznej kaplicy, z najstarszym obrazem w kościele – XVII-wiecznym przedstawieniem Maryi na globie wśród obłoków;
- **ołtarz patrona parafii św. Marcina**, usytuowany na prawo od ołtarza głównego, z obrazem zakupionym w Wiedniu przez Kazimierza Lanckorońskiego;
- **ołtarz św. Peregryna** (XVIII w.), wybudowany specjalnie dla sprowadzonych z Rzymu przez Lanckorońskich relikwii Świętego. Według lokalnej legendy, św. Peregryn miał się zatrzymać w Wodzisławiu;
- **odrestaurowane organy z 1883 roku**, będące świadectwem kunsztu dawnych mistrzów;
- **dwa oryginalne wodzisławskie pomniki nagrobne**: klasycystyczny nagrobek **Antoniego Lanckorońskiego** z pierwszej połowy XIX wieku (będący kopią dzieła Antoniego Canovy) oraz

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

pomnik **Macieja Lanckorońskiego** z drugiej połowy XVIII wieku, wykonany z czarnego marmuru dębickiego.

Kościół pw. św. Marcina w Wodzisławiu to nie tylko miejsce kultu, ale także żywa lekcja historii sztuki i architektury. Warto poświęcić czas, aby odkryć jego tajemnice i podziwiać piękno.

Zdjęcie 6 Kościół par. pw. św. Marcina Wodzisław

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Wodzisławska Synagoga: ślad minionej chwały

Wodzisław – miasto o bogatej, wielokulturowej historii, było niegdyś domem dla prężnej społeczności żydowskiej. Świadectwem jej obecności jest monumentalny budynek **synagogi**, wzniesiony w **pierwszej połowie XVII wieku**. Chociaż przez pewien czas istniały przypuszczenia, że obiekt pierwotnie służył jako zbór kalwiński, najnowsze badania nie potwierdziły tej teorii, umacniając jego tożsamość jako miejsca kultu żydowskiego od samych początków.

Przemiany i dewastacje

W latach 40. XVIII wieku synagoga przeszła znaczącą **przebudowę**, podczas której m.in. dobudowano sklepienie babińca, co świadczy o rosnących potrzebach wodzisławskiej gminy żydowskiej. Niestety, burzliwe dzieje XX wieku nie oszczędziły tego cennego zabytku. Podczas **II wojny światowej hitlerowcy zdewastowali synagogę**, zamieniając ją w magazyn, co było aktem barbarzyństwa wymierzonym w dziedzictwo kulturowe i religijne.

Po zakończeniu wojny budynek, zamiast odzyskać swój pierwotny blask, został **przebudowany na spichlerz**. W ramach tej adaptacji zburzono ścianę dzielącą salę główną od babińca, a wnętrze podzielono drewnianymi stropami na trzy kondygnacje. Część oryginalnych okien zamurowano, a w ich miejsce wybito dodatkowe w przyziemiu i na poddaszu, drastycznie zmieniając pierwotny wygląd.

Zapomniane dziedzictwo

W 1967 roku budynek synagogi został wpisany do **rejestru zabytków nieruchomych** (nr rej.: A.171 z 23.06.1967), co miało zapewnić mu ochronę. W 1975 roku pojawiła się nadzieja na jego odrodzenie

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

– planowano otworzyć w nim gminny ośrodek kultury i rozpoczęto nawet prace remontowe. Niestety, zostały one szybko przerwane. Największy cios nadszedł w **1987 roku, gdy wichura zerwała dach bożnicy**, zapoczątkowując proces jej stopniowej ruiny. Pomimo prób pozyskania funduszy na odbudowę w 1996 roku, nie udało się uratować tego cennego świadka historii. Obecnie budynek pozostaje w **stanie ruiny**, cichy symbol zapomnianego dziedzictwa.

Zdjęcie 7 Synagoga w Wodzisławiu- stan obecny

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/>

Zdjęcie 8 Synagoga w Wodzisławiu – fotografia sprzed II wojny światowej

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/>

Architektura i pamięć

Synagoga, murowana z cegły i kamienia, wzniesiona została na planie prostokąta, z przyporami wspierającymi ściany. Pierwotnie we wschodniej części mieściła się przestronna, prostokątna **sala główna** o wymiarach około 12,0 x 15,0 m i wysokości około 10,0 m do stropu. Dziś pozostały jedynie mury obwodowe oraz ślady **bimy**. Sala pozbawiona jest sklepienia i jakichkolwiek detali wnętrza, co potęguje poczucie straty.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Okna, osadzone w połowie grubości muru w głębokich rozglifieniach, rozmieszczone były po trzy w ścianie południowej i północnej oraz dwa w ścianie wschodniej. Nad wnęką **aron ha-kodesza** znajdował się niewielki oculus. W zachodniej części synagogi mieścił się **przedsionek**, nad którym zlokalizowany był **babiniec** i pomieszczenia **kahału**. Pierwotnie budynek kryty był wysokim, dwukondygnacyjnym, **czterospadowym dachem łamanym polskim**, podbitym gontem, a w okresie międzywojennym blachą.

Wodzisławska synagoga, choć dziś jest ruiną, wciąż stanowi ważny punkt na mapie dziedzictwa kulturowego regionu. Jej mury szepczą historii o dawnej świetności, tragedii i zapomnieniu.

Zespół Pałacowy w Brzeziu: ślad historii Wodzisławia

Brzezie, malownicza część Wodzisławia, kryje w sobie zabytkowy **Zespół Pałacowy**, którego historia sięga wieków i jest ściśle związana z wpływowym rodem Lanckorońskich. To miejsce, gdzie architektura i natura spletają się w niezwykłą opowieść o dawnej świetności i późniejszych przemianach.

Dwór: od renesansu do przebudów

Centralnym punktem zespołu jest **dwór**, pierwotnie zbudowany w **1561 roku** dla Jana Lanckorońskiego. Prawdopodobnie jego fundamenty opierają się na piwnicach wcześniejszej budowli, datowanej na początek XIV wieku, co świadczy o długiej historii osadnictwa w tym miejscu. Dwór, wzniesiony na planie kwadratu i piętrowy, zachował swoją podstawową formę, choć przeszedł gruntowną **przebudowę w połowie XIX wieku**, która nadała mu ówczesny charakter.

Zdjęcie 9 Zespół Pałacowy Brzezie - Wodzisław

Źródło: <https://www.polskiezabytki.pl>

Park i charakterystyczne budynki

Dwór otacza rozległy **park**, którego początki sięgają XVI wieku. Podobnie jak sam dwór, park również był wielokrotnie przekształcany – w połowie XIX wieku oraz w XX wieku, dostosowując się do zmieniających się stylów i funkcji.

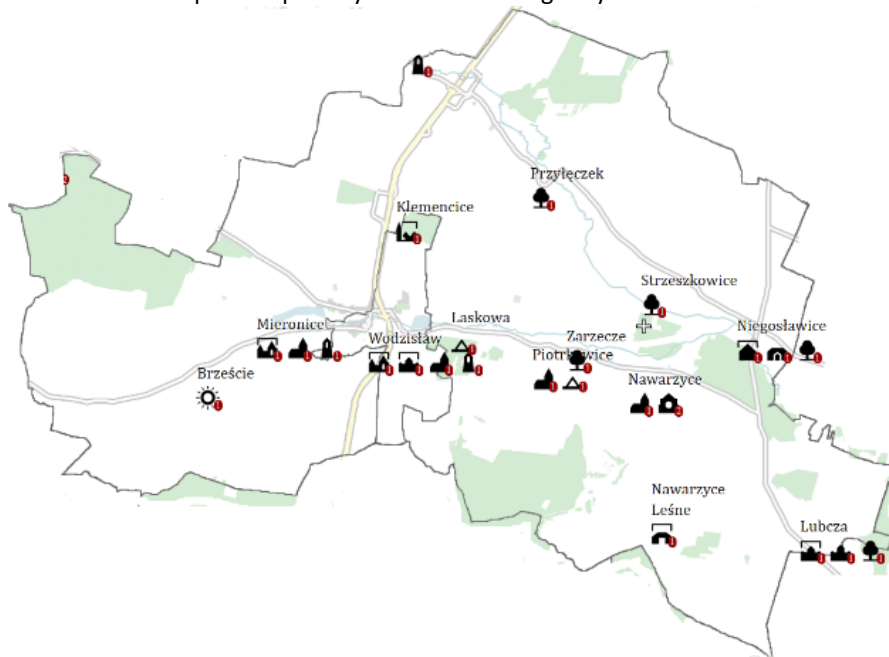
W skład zespołu dworskiego wchodzi również inne budynki:

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- **Pałac, zwany "kałamarzem"**: ten charakterystyczny obiekt, pochodzący z **końca XVIII wieku**, pierwotnie pełnił funkcje pałacowe. Jednak w połowie XIX wieku został **przebudowany na spichlerz**, co świadczy o zmianie jego przeznaczenia. Mimo tych zmian, budynek był remontowany w **1937 i 1950 roku**, co pozwoliło zachować jego historyczną substancję.
- **Rządcówka, zwana "piórnikiem"**: Pochodząca z **1850 roku**, rządcówka to kolejny element kompleksu, który dodaje mu autentyczności i pozwala wyobrazić sobie codzienne życie dawnych mieszkańców.

Zespół Pałacowy w Brzeziu to fascynujący przykład historycznej architektury, która ewoluowała na przestrzeni wieków. Odwiedzając to miejsce, można przenieść się w czasie i poczuć atmosferę minionych epok, od renesansowej świetności po późniejsze adaptacje.

Mapa 1 Mapa zabytków na terenie gminy Wodzisław

Źródło: <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

Legenda

	Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO		Zabytek nieruchomy		Kapliczka, figura		Zabytek archeologiczny
	Układ przestrzenny		Pałac		Mała architektura		Grodzisko
	Zespół sakralny		Dwór		Cmentarz		Osada
	Zespół pałacowy		Fortyfikacje		Cmentarz rzymskokatolicki		Kurhan/Cmentarzysko kurhanowe
	Zespół gospodarczy		Mury obronne		Cmentarz żydowski		Kopalnia
	Zespół		Budynek bramny		Zieleni komponowana		pozostałe zabytki archeologiczne
	Kościół rzymskokatolicki		Budynek użyteczności publicznej		Otoczenie zabytku		
	Dzwonnica		Budynek mieszkalny				
	Kaplica		Budynek gospodarczy				
	Klasztor		Budynek przemysłowy				
	Zamek		Budowla				

Dziedzictwo kulturowe: klucz do rozwoju i tożsamości Gminy Wodzisław

Dziedzictwo kulturowe i zabytki to dziś znacznie więcej niż tylko historyczne pamiątki. W dobie, gdy czynniki niematerialne coraz mocniej kształtują rozwój gospodarczy, stają się one strategicznym zasobem, budującym **konkurencyjną pozycję regionów**. To właśnie one, niczym skarbnica wiekowych wartości, definiują niepowtarzalny **duch miejsca (genius loci)**, tworząc jego wyjątkową atmosferę.

W Gminie Wodzisław to dziedzictwo bezpośrednio wpływa na **jakość życia mieszkańców** i podnosi **atrakcyjność inwestycyjną**. Współczesne zarządzanie zabytkami wykracza poza samą ochronę.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Opiera się na zasadzie **zrównoważonego wykorzystania**, traktując je jako **nieodnawialny zasób rozwojowy**. To podejście nie tylko chroni przeszłość, ale także aktywnie ją integruje z teraźniejszością, otwierając nowe perspektywy dla przyszłości.

Tabela 1 Rejestr zabytków nieruchomych na terenie gminy Wodzisław

L.p.	Rejestr	Numer	Podnumer	Przedmiot i zakres ochrony	Miejscowość
1	A	161	-	założenie krajobrazowe, 1 poł. XIX,	Klemencice
2	A	162	1-2	- zespół pałacowy, - pałac, 3 ćw. XIX - park, XIX	Lubcza
3	A	163	1-2	- kościół par. pw. św. Jakuba, 2 poł. XIII, 1439, pocz. XX, - dzwonnica, drewn., XVIII,	Mieronice
4	A	164	-	- kościół par. pw. św. Andrzeja, 1748-53,	Nawarzyce
5	A	165	-	- park dworski, pocz. XIX, pocz. XX, nr rej.: (dec.: założenie folwarczne)	Nawarzyce - Leśne
6	A	-	-	- kaplica grobowa rodz. Winnickich, na cmentarzu par., 1887, nr rej.: dec. z 26.11.2024 - grobowiec rodz. Wielowiejskich, 1894, I. 20. XX, nr rej.: jw.	Niegostawice
7	A	166	1-2	zespół dworski, - dwór, 1 poł. XIX - park, 1 poł. XIX, pocz. XX	Niegostawice
8	A	167	-	- kościół par. pw. św. Piotra i Pawła, 1682,	Piotrkowice -Zarzeczce
9	A	168	-	- park folwarczny, 1 poł. XIX,	Piotrkowice -Zarzeczce
10	A	169	-	- park dworski, 2 poł. XIX,	Strzeszkowice
11	A	170	1-2	- kościół par. pw. św. Marcina, 1621-44, 1787, 1910, - dzwonnica, 1815,	Wodzisław
12	A	171	-	- synagoga, XVI/XVII, XVIII, (dec. zbór kalwiński)	Wodzisław
13	A	172	1-4	- zespół pałacowy Brzezina, ul. Brzezina 21 pałac, k. XVIII, poł. XIX, 1 poł. XX - dwór, (XVI), poł. XIX - rządcówka (budynek gospodarczy), 1850 - park, (XVI), poł. XIX, X	Wodzisław

Źródło: Rejestr zabytków nieruchomych woj. świętokrzyskiego (stan na 31.03.2025 r.)

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław**Nieruchome Zabytki Archeologiczne: spojrzenie w przeszłość**

Częścią każdego wykazu zabytków nieruchomych są tzw. **nieruchome zabytki archeologiczne**, powszechnie znane jako **stanowiska archeologiczne**. To kluczowe punkty na mapie, które pozwalają nam zagłębiać się w historię.

Stanowisko archeologiczne to nic innego jak wydzielony obszar, na którym odnajdujemy **źródła archeologiczne**. Obejmują one zarówno **zabytki nieruchome** (np. ruiny budowli, fundamenty, pozostałości osad), jak i **ruchome** (artefakty takie jak narzędzia, ceramika, biżuteria). Co więcej, na stanowiskach archeologicznych odkrywamy również inne, subtelne **ślady aktywności człowieka z przeszłości**.

Wszystkie te znaleziska są osadzone w swoim **kontekście**, czyli otaczających je **nawarstwach kulturowych**. Te warstwy ziemi, które gromadziły się na danym terenie (na przykład w prehistorycznej osadzie) przez setki, a nawet tysiące lat, są jak rozdziały w księdze historii. Pozwalają nam zrozumieć, jak funkcjonowali nasi przodkowie, jakie mieli zwyczaje i jak zmieniało się ich otoczenie. Stanowiska archeologiczne to zatem nie tylko zbiór przedmiotów, ale kompleksowe świadectwo minionego życia.

Tabela 2 Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w rejestrze zabytków na terenie Miasta i Gminy Wodzisław

L.p.	Obszar AZP/NR ST	Miejscowość	Określenie obiektu	Nr rej Aa	data wpisu
1	93-58/5	Brzeście	kopiec pradziejowy	31	16.09.1986
2	93-59/18	Laskowa	Osada z młodszej epoki kamienia	699	07.03.1972
3	93-59/31	Piotrkowice	Osada z okresu wpływów rzymskich	724	07.03.1972
4	93-59/5	Wodzisław	Osada wczesnośredniowieczna	690	07.03.1972

Źródło: Rejestr stanowisk archeologicznych województwa świętokrzyskiego

1.3 Obszary chronione na terenie i gminy Wodzisław

W obowiązującym w Polsce prawie ochrona przyrody regulowana jest przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W jej rozumieniu ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody tj.:

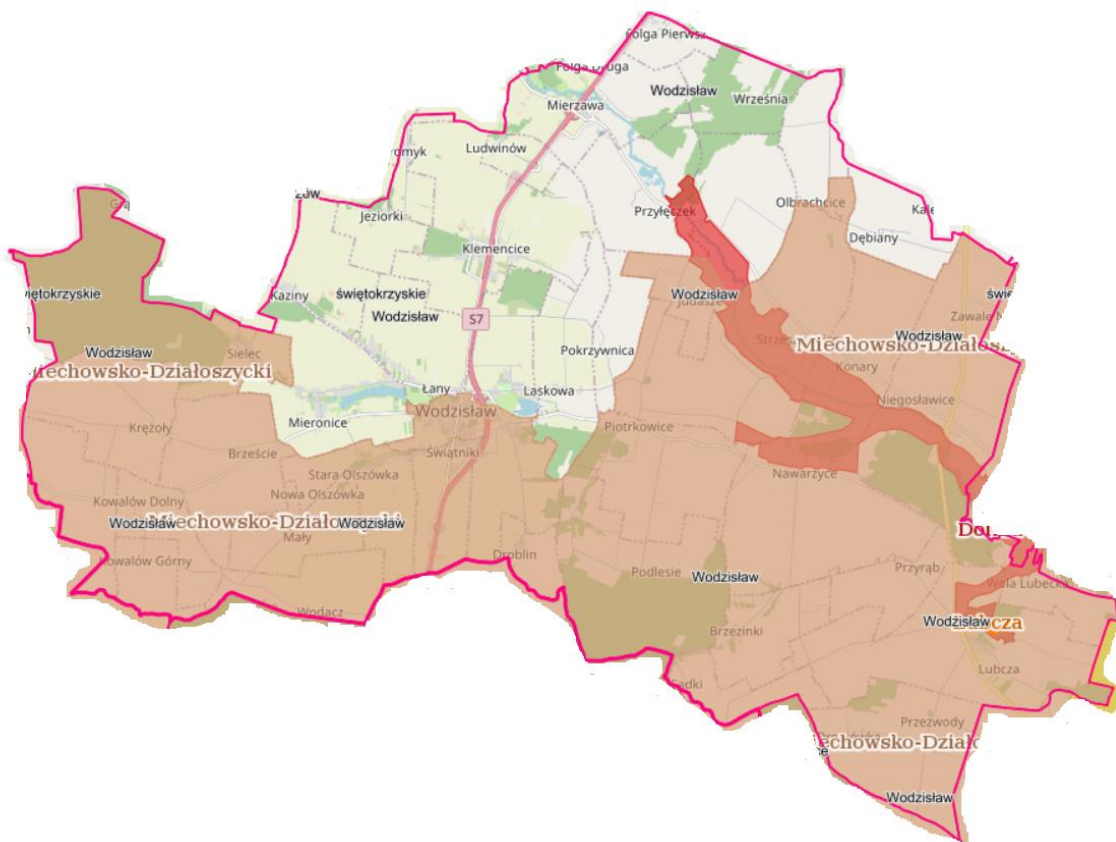
- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- siedlisk przyrodniczych;
- siedlisk roślin, zwierząt i grzybów zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych;
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- krajobrazu;
- zieleni;
- zadrzewień.

Ww. ustawa wprowadza następujące formy ochrony przyrody:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary NATURA 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;

- Ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe duża część terenów Gminy Wodzisław objęta jest różnymi formami ochrony przyrody i są nimi:

- Mapa 2 Obszary chronione na terenie gminy Wodzisław

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Legenda: Użytki ekologiczne Rezerваты Parki Krajobrazowe Parki Narodowe Obszar Chronionego Krajobrazu Zespoły Przyrodniczo Krajobrazowe Natura 2000 – obszary ptasie Natura 200 Obszary siedliskowe Stanowiska dokumentując Pomnik przyrody

Gmina Wodzisław to region o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, chronionych w ramach sieci obszarów i pomników przyrody. Stanowią one nie tylko oazę bioróżnorodności, ale także cenne miejsca dla nauki, edukacji i rekreacji.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Rezerwat Przyrody "Lubcza" (PL.ZIPOP.1393.RP.1316)

Położony na terenie Miechowsko-Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, Rezerwat Przyrody "Lubcza" to florystyczna perła utworzona w 1959 roku. Zajmuje powierzchnię 6,96 ha (pierwotnie 6,50 ha) i rozciąga się na południowym zboczu niewielkiego wzniesienia. Geologicznie teren ten zbudowany jest z margli kredowych, pokrytych cienką warstwą lessu, co sprzyja rozwojowi specyficznej roślinności.

Mimo niewielkiej liczby gatunków roślin naczyniowych, rezerwat wyróżnia się obecnością dwóch kluczowych typów fitocenoz:

- **grąd typu *Tilio-Carpinetum***: zespół leśny charakterystyczny dla żyznych siedlisk;
- **okrajkowa postać murawy kserotermicznej z klasy *Festuco-Brometea***: unikalne zbiorowiska roślinne występujące na suchych, słonecznych zboczach, często z udziałem ciepłolubnych traw i ziół.

Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu (PL.ZIPOP.1393.OCHK.356)

Ten rozległy obszar chronionego krajobrazu obejmuje fragmenty Garbu Wodzisławskiego, Wyżyny Miechowskiej oraz niewielką część Płaskowyżu Jędrzejowskiego, będących elementami makroregionu Niecki Miechowskiej. Jest to strategiczny obszar wododziałowy dla Nidy, Pilicy i Wisły, co podkreśla jego znaczenie hydrologiczne.

Charakterystyczna dla regionu jest rzeźba terenu, gdzie na Płaskowyżu Jędrzejowskim i Garbie Wodzisławskim odsłaniają się margliste osady i opoki kredy środkowej. Tworzą one szerokie, spłaszczone garby, pozbawione pokryw osadów lodowcowych, które zachowały się w węższych obniżeniach. Na południu, na osadach kredowych, pojawiają się płyty, a następnie zwarta pokrywa lessowa, dominująca w krajobrazie Wyżyny Miechowskiej.

Flora Miechowsko-Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu należy do najbogatszych w całej Niece Nidziańskiej. Wyróżnić tu można:

- **las**y: szczególne znaczenie mają **zbiorowiska grądowe i świetlistej dąbrowy**, stanowiące cenne kompleksy przyrodnicze, naukowe i dydaktyczne; najpiękniejsze ich fragmenty chronione są w rezerwach leśnych takich jak Kwiatków, Kępie, Na Wyżynie Miechowskiej, Lipny Dół i wspomniana Lubcza. Bogata rzeźba terenu przyczynia się do niezwykłego bogactwa florystycznego tych lasów, gdzie spotkać można liczne **gatunki rzadkie i chronione**, takie jak: **zawilec wielkokwiatowy, lilia złotogłów, wawrzynek wilczytyko, róża francuska, kokoryczka okółkowa czy bluszcz pospolity**.
- **murawy stepowe**: na lessowych pagórkach i stromych zboczach wąwozów lessowych rozwijają się bogate florystycznie i barwne murawy stepowe. Są one ostoją dla wielu **rzadkich i chronionych gatunków roślin** w skali kraju, m.in.: **dziewięcisiu popłocholistnego, dziewięcisiu bezłodygowego, powojnika prostego, miłka wiosennego czy wisienki stepowej**.

Dziedzictwo kulturowe Miechowsko-Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jest równie fascynujące. Obszar ten był zasiedlony już od neolitu przez rolnicze ludy kultury ceramiki wstęgowej. Zachowały się tu liczne **stanowiska archeologiczne**, w tym charakterystyczne **kurhany małopolskie** w okolicach Brześcia, Moczydła, Rządowic i Sudotu. Kopiec z epoki brązu znajduje się w Szczotkowicach. Ponadto, znane są grodziska w Siedliskach i Książu Wielkim, dwory obronne w Kozłowie, Klimontowie i Korzelowie, a także ruiny zamku w Janowickach. Bogactwo regionu uzupełnia wiele **zespołów rezydencjalnych i dworsko-parkowych** o wybitnej wartości, takich jak założenia krajobrazowo-parkowe w Książu Wielkim-Mirowie, Mianocicach i Lubczy, a także dwory i parki w Paszkowie, Przelowie, Niegosławicach, Przezwodach, Opatkowicach, Węchadłowie, Rzędowicach, Zareszynie, Zagorowie, Święcicach, Sancydgniowie i Marchocicach. Fragmenty **drewnianej zabudowy wsi** zachowały się w Dąbrowicy i Cisiej. Na całym obszarze znaleźć można również liczne **kaplice i kapliczki z rzeźbionymi figurami przydrożnymi**, z których wiele objętych jest ochroną konserwatorską.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław**Natura 2000 Dolina Mierzawy (PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260020.H)**

Obszar Natura 2000 "Dolina Mierzawy" położony jest w południowo-zachodniej części Niecki Nidziańskiej, na Płaskowyżu Jędrzejowskim i Garbie Wodzisławskim. Charakteryzuje się falistą, lessową wyżyną z łagodnymi wzniesieniami i równinnymi dolinami, miejscami poprzecinany suchymi dolinkami i wąwozami o stromych zboczach.

Ostoja ta pełni kluczową rolę w ochronie **rzeki Mierzawy**, będącej ważnym dopływem Nidy i jednym z podstawowych korytarzy ekologicznych w województwie. Na terenie "Doliny Mierzawy" z zidentyfikowano 6 typów **siedlisk priorytetowych** i siedlisk o znaczeniu wspólnotowym z Dyrektywy Siedliskowej. Szczególnie istotne są **zbiorniki łąk ekstensywnie użytkowanych**, które stanowią siedlisko dla wielu gatunków owadów (pokrywają około trzy czwarte ostoi).

Na uwagę zasługuje niezwykle cenne i rzadkie **torfowisko nakredowe**, które w tak dobrze wykształconej formie występuje jedynie na Pomorzu i Lubelszczyźnie. To siedlisko jest ostoją dla również wyjątkowego i zagrożonego gatunku z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej – **lipiennika Loesela**, storczyka, który preferuje charakterystyczne gytie wapienne. Poza nim, na tym obszarze występuje wiele innych rzadkich gatunków roślin, m.in.: **tlustosz pospolity, turzycza Davalla, oczeret Tabernemontana czy gnidosz błotny**. Łącznie w Dolinie Mierzawy wykazano aż 45 gatunków rzadkich roślin.

Pozostałe tereny ostoi obejmują obszary rolnicze oraz cenne fragmenty lasów liściastych, iglastych i mieszanych. "Dolina Mierzawy" jest również ważna ze względu na obecność **trzech gatunków motyli dziennych** z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Najcenniejszym elementem obszaru jest jednak zachowane w dużej mierze **naturalne koryto rzeczne**, zasiedlone przez dobrze zachowane populacje dwóch gatunków **minogów, głowacza białopłetwego i trzepli zielonej**, co podkreśla jego międzynarodowe znaczenie dla ochrony bioróżnorodności.

Tabela 3 Formy ochrony przyrody na terenie Miasta i Gminy Wodzisław

L.p.	Kod	Forma Ochrony	Nazwa	Data utworzenia
1	PL.ZIPOP.1393.RP.1316	rezerwat przyrody	Lubcza	1959-06-09
2	PL.ZIPOP.1393.OCHK.356	obszar chronionego krajobrazu	Miechowsko-Działoszycki	1995-11-21
3	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260020.H	obszar natura 2000	Dolina Mierzawy	2011-02-08
4	PL.ZIPOP.1393.PP.2602092.166	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	1987-10-02
5	PL.ZIPOP.1393.PP.2602092.24	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	2011-12-22
6	PL.ZIPOP.1393.PP.2602092.592	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	2006-06-17
7	PL.ZIPOP.1393.PP.2602092.593	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	2006-06-17
8	PL.ZIPOP.1393.PP.2602092.594	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	2006-06-17
9	PL.ZIPOP.1393.PP.2602092.595	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	2006-06-17
10	PL.ZIPOP.1393.PP.2602092.596	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	2006-06-17

Źródło Opracowanie własne na podstawie: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

1.4 Ochrona powietrza

Ochrona powietrza to jedno z bardziej istotnych zagadnień ochrony środowiska przez człowieka w szczególności przed zanieczyszczeniem z uwagi na to, że proces odnowy atmosfery jest długotrwały. Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń atmosfery stanowią duże niebezpieczeństwo, ponieważ z powodu ruchów mas powietrznych mogą być przenoszone na znaczne odległości. Substancje te mogą występować w postaci stałej, ciekłej lub gazowej i mogą wpływać na zdrowie ludzi, klimat, przyrodężywioną, glebę, wodę lub powodować inne szkody w środowisku. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych, lub co najmniej na tych samych poziomach oraz
- zmniejszanie poziomów substancji szkodliwych w powietrzu do norm co najmniej dopuszczalnych.

Na stan jakości powietrza w gminie Wodzisław wpływ ma:

- emisja ze źródeł stacjonarnych (zakłady produkcyjno-usługowe i sfera komunalno-bytowa),
- transport samochodowy, tzw. emisja komunikacyjna (liniowa),
- wielkość emisji napływowej (zanieczyszczenia podlegające procesowi rozprzestrzeniania się wraz z masami powietrza w szczególności z sąsiednich gmin).

Na obszarze gminy brak jest zbiorowego zaopatrzenia w ciepło. Potrzeby cieplne mieszkańców pokrywane są z szeregu indywidualnych źródeł ciepła. Najczęściej wykorzystywanym paliwem są paliwa stałe: węgiel, koks, miał węglowy i biomasa.

Stan czystości powietrza atmosferycznego na terenie i gminy Wodzisław

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* Główny Inspektor Ochrony Środowiska¹ (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Podstawowymi krajowymi aktami prawnymi, określającymi obowiązki, zasady i kryteria w zakresie prowadzenia oceny jakości powietrza w Polsce są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*,
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. *w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. 2012 r., poz. 845) zmienione przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2019 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu*,
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z 11.12.2020r. *w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu* (Dz.U. z 2020 r. poz. 2270).

Na terenie województwa świętokrzyskiego dodatkowo obowiązuje uchwała nr XXII/292/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 czerwca 2020r. *w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa świętokrzyskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliwa*. Przedmiotowa uchwała wprowadza następujący harmonogram eliminacji nie ekologicznych źródeł ciepła:

- od dnia 1 lipca 2021 r. nie wolno spalać najbardziej zanieczyszczających powietrze paliw stałych, tj.: mułów i flotokoncentratów węglowych, węgla brunatnego, węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm oraz paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%,

¹ Dalej także będzie używany skrót GIOŚ (Główny Inspektor Ochrony Środowiska)

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- od dnia 1 lipca 2023 r. nie wolno użytkować kotłów pozaklasowych tzw. kopciuchów (według normy PN-EN 303-5:2012),
- od 1 lipca 2024 r. nie wolno użytkować kotłów posiadających 3 i 4 klasę,
- od 1 lipca 2026 r. wolno użytkować kotły spełniające wymagania ekoprojektu zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe,
- od 1 lipca 2026 r. nie wolno użytkować kotłów na paliwo stałe w budynkach, jeśli istnieje możliwość przyłączenia budynku do sieci gazowej lub ciepłowniczej.

Zatem od 1 lipca 2026r. na terenie województwa świętokrzyskiego będzie można użytkować tylko odnawialne, bądź niskoemisyjne źródła ciepła takie jak: ciepło z sieci miejskiej, kotły na gaz lub olej opałowy, pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne. Jedynie w sytuacji braku możliwości podłączenia budynku do sieci miejskiej bądź sieci gazowej, dopuszczalne będzie spalanie paliw stałych w kotłach spełniających wymagania ekoprojektu².

Roczna ocena jakości powietrza dokonywana przez GIOŚ i jest prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z przepisów prawa³. Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym⁴ i w dyrektywach UE⁵ określono normatywne stężenia w postaci poziomów:

- dopuszczalnych,
- docelowych,
- celu długoterminowego w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO₂,
- dwutlenek azotu NO₂,
- tlenek węgla CO,
- benzen C₆H₆,
- ozon O₃,
- pył PM₁₀,
- pył PM_{2,5},
- ołów Pb w PM₁₀,
- arsen As w PM₁₀,
- kadm Cd w PM₁₀,
- nikiel Ni w PM₁₀,
- benzo(a)piren B(a)P w PM₁₀.

W ocenach dokonywanych pod kątem **spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin** uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO₂,
- tlenki azotu NO_x,

² Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe

³ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu

⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

⁵ 2008/50/WE i 2004/107/WE

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- ozon O₃.

Zgodnie z art. 89 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, kryteriami oceny i klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu⁶,
- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu powiększony o margines tolerancji⁷,
- poziom docelowy substancji w powietrzu⁸,
- poziom celu długoterminowego (dla ozonu).

Zgodnie z definicjami zawartymi w dyrektywie 2008/50/WE:

- **poziom dopuszczalny** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany,
- **poziom docelowy** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie,
- **poziom celu długoterminowego** oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie 12 wcześniej wymienionych substancji uwzględnionych **w ocenie dokonywanej** pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu **ochrony zdrowia ludzi** zamieszczono w tabeli poniżej.

Dla pyłu PM_{2,5} oraz ozonu zdefiniowane są kryteria dodatkowej klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Kryteria te zestawiono w tabelach poniżej.

Tabela 4 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, PM₁₀, PM_{2,5}, Pb, As, Cd, Ni, BaP, O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	S _a ≤ 40 µg/m ³	S _a > 40 µg/m ³
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S _{8max} ≤ 10 mg/m ³	S _{8max} > 10 mg/m ³
benzen	dopuszczalny	rok	S _a ≤ 5 µg/m ³	S _a > 5 µg/m ³
pył zawieszony PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³

⁶ Z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonej dla niektórych zanieczyszczeń

⁷ Dozwolone przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego odnoszą się także do jego wartości powiększonej o margines tolerancji.

⁸ Z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń, określonej w odniesieniu do ozonu.

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

pył zawieszony PM10	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny – faza II*	rok	Sa ≤ 20 µg/m ³ (klasa A1)	Sa > 20 µg/m ³ (klasa C1)
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny – faza I*	rok	Sa ≤ 25 µg/m ³	Sa > 25 µg/m ³
ołów	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 0.5 µg/m ³	Sa > 0.5 µg/m ³
arsen	docelowy	rok	Sa ≤ 6 ng/m ³	Sa > 6 ng/m ³
kadm	docelowy	rok	Sa ≤ 5 ng/m ³	Sa > 5 ng/m ³
nikiel	docelowy	rok	Sa ≤ 20 ng/m ³	Sa > 20 ng/m ³
benzo(a)piren	docelowy	rok	Sa ≤ 1 ng/m ³	Sa > 1 ng/m ³
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S8max_d > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim (raport wojewódzki za rok 2024)

Objaśnienia do tabeli:

Sa- stężenie średnie roczne

S1 – stężenie 1-godzinne,

S24 – stężenie średnie dobowe,

S8max – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,

S8max_d – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,

ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(α)pirn – oznaczane w pyłe zawieszonym PM10

* kryteria klasyfikacji stref dla PM2,5

- faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r

- faza II – obowiązująca w Polsce do dnia 1 stycznia 2020 r

Tabela 5 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie dwutlenku siarki SO₂, tlenków azotu NO_x i ozonu O₃

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	rok kalendarzowy	Sa ≤ 20 µg/m ³	Sa > 20 µg/m ³
dwutlenek siarki	dopuszczalny	pora zimowa (okres od 01 X do 31 III)	Sw ≤ 20 µg/m ³	Sw > 20 µg/m ³
tlenki azotu	dopuszczalny	rok kalendarzowy	Sa ≤ 30 µg/m ³	Sa > 30 µg/m ³
ozon	docelowy	okres wegetacyjny (1 V – 31 VII)	AOT40SL ≤ 18000 µg/m ³ *h (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)	AOT40SL > 18000 µg/m ³ *h (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim (raport wojewódzki za 2024r.)

Objaśnienia do tabeli:

Sa- stężenie średnie roczne

Sw- stężenie średnie w sezonie zimowym; sezon zimowy obejmuje okres od 1 października roku poprzedzającego rok oceny do 31 marca w roku oceny.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

AOT405L – suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ a wartością 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8:00 a 20:00 czasu środkowoeuropejskiego CET, dla której stężenie jest większe niż 80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartość uśredniona dla kolejnych pięciu lat; w przypadku braku kompletnych danych pomiarowych z pięciu lat dotrzymanie dopuszczalnej częstości przekroczeń sprawdza się na podstawie danych pomiarowych z co najmniej trzech lat.

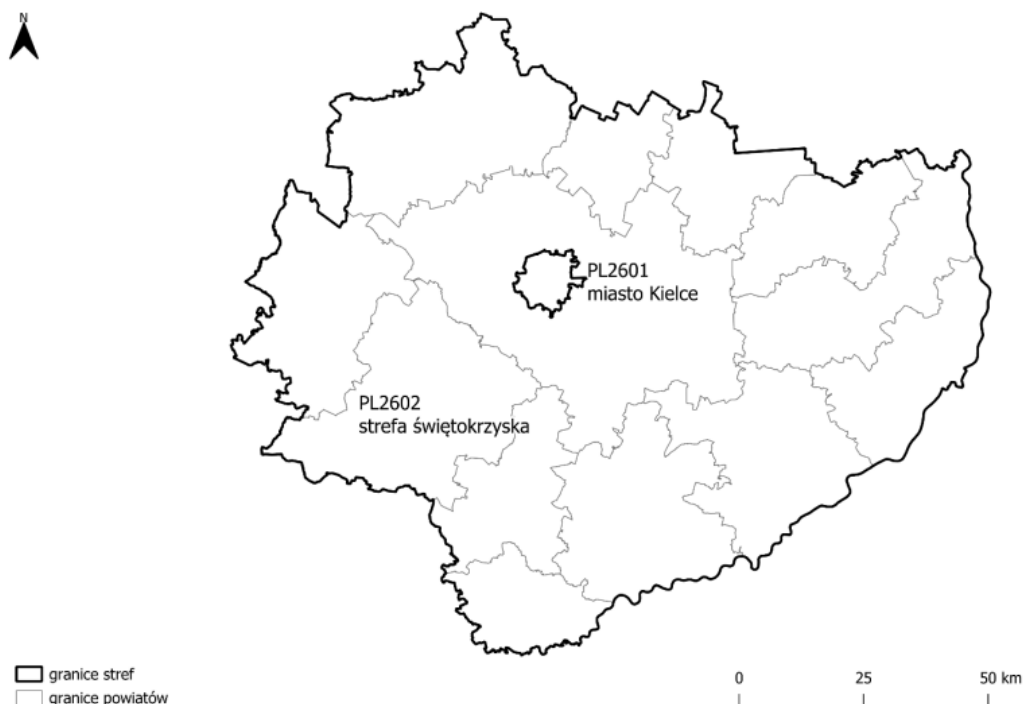
Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy - *Prawo ochrony środowiska* obecnie dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Nazwy i kody stref określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w *sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza*⁹.

W województwie świętokrzyskim, dla celów klasyfikacji **w ocenie dokonywanej** pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu **ochrony zdrowia ludzi** **wyłoniono 2 strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską na terenie której leży Gmina Wodzisław.**

Mapa 3. Podział województwa świętokrzyskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2024 rok

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2024”.

⁹ Liczba stref w Polsce podlegających ocenie jakości powietrza za rok 2020 wynosiła 45, wśród których było 12 aglomeracji, 17 miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy (nie będących aglomeracją) oraz 16 stref – pozostałych obszarów województw. Ocena jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi za 2020 rok prowadzona była w każdej z 45 stref. W ocenach pod kątem ochrony roślin uwzględniono 16 stref – ocenie tej nie podlegają strefy - aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys. i strefy - o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Tabela 6 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Klasa strefy	Poziom stężenie zanieczyszczenia	Wymagane działania
A	nieprzekraczający poziomu dopuszczalnego	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
C	powyżej poziomu dopuszczalnego	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2024”.

Zgodnie z art. 89 ustawy - Prawo ochrony środowiska, kryteriami oceny i klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza za rok 2024 są:

- **dopuszczalny poziom substancji w powietrzu** (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonej dla niektórych zanieczyszczeń),
- **poziom docelowy substancji w powietrzu** (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń, określonej w odniesieniu do ozonu),
- **poziom celu długoterminowego** (dla ozonu).

Zgodnie z ustawą Poś w województwie świętokrzyskim strefy stanowią: miasto Kielce oraz strefa świętokrzyska.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza wykonanej na podstawie danych za 2024 rok, określone zostały strefy w województwie świętokrzyskim, w których należy podjąć działania w celu przywrócenia na danym obszarze obowiązujących norm jakości powietrza. W tabeli 35 zestawiono klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasa A lub C oraz A1 lub C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}).

Strefy, w których wystąpiło przekroczenie dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe:

- benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM₁₀ (rok) – miasto Kielce, strefa świętokrzyska.

Tabela 7 Zestawienie stref w województwie świętokrzyskim w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	PL2601	miasto Kielce	miasto	110	182 295	tak	nie
2	PL2602	strefa świętokrzyska	reszta województwa	11 599	986 204	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim (raport wojewódzki za rok 2024)

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza wykonanej na podstawie danych za 2024 rok, określone zostały strefy w województwie świętokrzyskim, w których należy podjąć działania w celu przywrócenia na danym obszarze obowiązujących norm jakości powietrza. W tabeli 35 zestawiono

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasa A lub C oraz A1 lub C1 dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}).

Tabela 8 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM_{2,5})

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
1	miasto Kielce	PL2601	A	A	A	A	A ¹⁾	A	A	A	A	A	C	A1
2	strefa świętokrzyska	PL2602	A	A	A	A	A ¹⁾	A	A	A	A	A	C	A1

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim (raport wojewódzki za rok 2024)

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2.

2) Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A.

Wyniki oceny dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony roślin

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za 2024r. z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych i docelowych przyjętych ze względu na ochronę roślin, dla wszystkich zanieczyszczeń strefa świętokrzyska uzyskała klasę A.

Tabela 9 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)

L.p.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
1	strefa świętokrzyska	PL2602	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim (raport wojewódzki za rok 2024)

Ze względu na ochronę zdrowia ludzi w obu strefach został przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu. Strefy te zostały przypisane do klasy D2. Na przeważającym obszarze województwa świętokrzyskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen, tlenek węgla oraz oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀ metale: ołów, kadm, arsen i nikiel.

Największym problemem w skali województwa świętokrzyskiego są wysokie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀. Podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń-marzec, październik-grudzień). W 2024 roku przekroczenie poziomu docelowego B(a)P wystąpiło na prawie wszystkich stacjach pomiarowych w województwie. Jedynie na stacji w Solcu-Zdroju już trzeci rok z rzędu nie odnotowano przekroczenia. Szacuje się, że problem ten dotyczy większych miast i gmin województwa świętokrzyskiego. Jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się „niską” emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków.

Podsumowanie obszaru „ochrona powietrza”

Na podstawie oceny jakości powietrza oraz klasyfikacji stref województwa świętokrzyskiego za rok 2024 według kryterium ochrony zdrowia ludzi nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla ocenianych pod tym kątem zanieczyszczeń, jednocześnie stwierdzono

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

wystąpienie przekroczenia poziomów docelowych w obu strefach województwa w zakresie następujących substancji:

- miasto Kielce (benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10),
- strefa świętokrzyska (benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10).

W obu strefach został również przekroczony poziom celu długoterminowego ozonu pod kątem ochrony zdrowia ludzi. W odniesieniu do kryterium ochrony roślin ocenie podlegała strefa świętokrzyska – dla wszystkich analizowanych zanieczyszczeń dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne i docelowe ocenianych zanieczyszczeń. W przypadku oceny pod kątem poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefa świętokrzyska uzyskała klasę D2.

Tabela 10 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2024 w województwie świętokrzyskim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]	Liczba mieszkańców w obszarze przekroczenia	Udział w liczbie mieszkańców strefy [%]
B(a)P w pyłe zawieszonym PM10- ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom docelowy	Śr. roczna	42,5	38,6	121 538	66,7
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom docelowy	Śr. roczna	242,8	2,1	187 106	19,0
ozon- ochrona zdrowia							
PL2601	miasto Kielce	Poziom celu długoterminowego	Śr. 8 -godz.	65,6	59,6	137 545	75,5
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom celu długoterminowego	Śr. 8 -godz.	11 216,6	96,7	942 097	95,5

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim (raport wojewódzki za rok 2024)

Tabela 11 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2021 w województwie świętokrzyskim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin

Kod strefy	Nazwa strefy	Typ normy	Czas uśredniania (parametr)	Powierzchnia obszaru przekroczenia [km ²]	Udział w powierzchni strefy [%]	Powierzchnia obszarów ekosystemów objętych przekroczeniem [km ²]*
Ozon – ochrona roślin						
PL2602	strefa świętokrzyska	Poziom celu długoterminowego	AOT40	11 526,9	99,4	10 756,4

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim (raport wojewódzki za rok 2024)

Program ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych wprowadza **Harmonogram realizacji działań naprawczych dla stref województwa świętokrzyskiego**, który został opracowany w oparciu o dokonaną diagnozę istniejącego stanu jakości powietrza oraz analizę podstawowych przyczyn niedotrzymania standardów. Działania naprawcze jakie według dokumentu gminy powinny wprowadzić to:

- ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych,

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjnych i szkoleniowych,
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów.

Gmina Wodzisław w „walce” o Czyste Powietrze

Ochrona powietrza to jedno z najważniejszych wyzwań współczesnego świata, a jego jakość bezpośrednio wpływa na zdrowie ludzi, środowisko i klimat. Gmina Wodzisław, świadoma tych zagrożeń, podejmuje szereg kompleksowych działań, aby zapewnić swoim mieszkańcom jak najlepsze warunki życia, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Strategia i planowanie

Podstawą działań Gminy Wodzisław w obszarze ochrony powietrza był w ostatnich **„Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wodzisław”**. Ten strategiczny dokument wyznacza kierunki redukcji emisji gazów cieplarnianych i poprawy efektywności energetycznej. Od 2020 roku Gmina aktywnie realizuje również założenia **Programu Ochrony Powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych**, zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego.

Inwestycje w efektywność energetyczną i OZE

Gmina Wodzisław konsekwentnie inwestuje w rozwiązania, które bezpośrednio przekładają się na poprawę jakości powietrza:

- **Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej:** Kompleksowe prace w tym zakresie znacząco zmniejszają zapotrzebowanie na energię, a tym samym redukują emisję zanieczyszczeń.
- **Instalacja pomp ciepła i ogniw fotowoltaicznych** na obiektach użyteczności publicznej: Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii uniezależnia budynki od paliw kopalnych.
- **Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne:** Modernizacja infrastruktury oświetleniowej przekłada się na niższe zużycie energii i mniejsze ślad węglowy.
- **Wsparcie dla mieszkańców:** Gmina aktywnie promuje i wspiera montaż paneli fotowoltaicznych oraz wymianę starych kotłów na paliwo stałe na nowoczesne kotły na pellet i gazowe w gospodarstwach domowych.

Program "Czyste Powietrze" i dofinansowania

Od 2018 roku Gmina Wodzisław aktywnie uczestniczy w ogólnopolskim programie **„Czyste Powietrze”**. W 2021 roku Gmina zacieśniła współpracę z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach, podpisując porozumienie o współpracy. Konsekwencją tego było uruchomienie **gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego programu „Czyste Powietrze”**, który kompleksowo wspiera mieszkańców w pozyskiwaniu dofinansowania na wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w jednorodzinnych budynkach mieszkalnych. Program ten ma kluczowe znaczenie w dążeniu do eliminacji przestarzałych, wysokoemisyjnych "kopciuchów". Gmina Wodzisław jest również zainteresowana realizacją **projektów parasolowych** dla mieszkańców, umożliwiających dofinansowanie:

- dostawy i montażu instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła i instalacji solarnych (tzw. instalacje prosumenckie) wraz z montażem magazynów energii,
- likwidacji starych kotłów c.o. i ich wymiany na ekologiczne źródła ciepła w ramach głębokiej termomodernizacji energetycznie nieefektywnych budynków.

Inne działania i przyszłe plany

Poza bezpośrednimi inwestycjami, Gmina Wodzisław podejmuje również inicjatywy proekologiczne, takie jak pozyskiwanie środków finansowych na zakup i nieodpłatne przekazywanie pszczelarzom sadzonek **drzew i krzewów miododajnych**. Działania te mają na celu wspieranie populacji owadów zapylających, w szczególności pszczoł, co jest kluczowe dla równowagi ekosystemu.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Na etapie diagnozy Gmina zgłosiła również dalsze potrzeby i plany inwestycyjne, które świadczą o jej długoterminowym zaangażowaniu w ochronę środowiska:

1. **Budowa farmy fotowoltaicznej** pokrywającej zużycie energii oświetlenia ulicznego i budynków użyteczności publicznej, wraz z magazynami energii dla potrzeb JST.
2. **Rozbudowa i modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego** w miejscach niedoświetlonych i na nowo powstających osiedlach.
3. **Termomodernizacja** kolejnych budynków użyteczności publicznej.

Dzięki tym konsekwentnym działaniom, Gmina Wodzisław aktywnie przyczynia się do poprawy jakości powietrza, dba o środowisko naturalne i tworzy zdrowsze, bardziej zrównoważone warunki życia dla swoich mieszkańców.

1.5 Zasoby naturalne

Ukształtowanie terenu geologia: bogactwo krajobrazu i zasobów naturalnych

Gmina Wodzisław leży w sercu **Niecki Nidziańskiej**, na pograniczu dwóch charakterystycznych mikroregionów: **Garbu Wodzisławskiego** i **Płaskowyżu Jędrzejowskiego**. To położenie sprawia, że teren ten wyróżnia się unikatowym, pofałdowanym krajobrazem, ukształtowanym przez miliony lat historii geologicznej.

Malowniczy krajobraz i bogactwo flory

Krajobraz Gminy Wodzisław to efekt procesów geologicznych z **okresu kredy środkowej**. To wtedy, na dnie prehistorycznego morza, osadzały się liczne muszle i szczątki organizmów, które z czasem przekształciły się w skamieliny i wapienne skały, tworząc spłaszczone fałdy wzgórz.

Podstawowym elementem tego malowniczego krajobrazu są **niewielkie pola o zróżnicowanych uprawach**, często otoczone cenną roślinnością. Tereny te porośnięte są **leszczyną i tarniną**, tworząc naturalne enklawy dla dzikiej fauny. Lasy Gminy Wodzisław skrywają natomiast **rośliny zaliczane do najcenniejszych w całej Niecce Nidziańskiej**. Niektóre z tych unikatowych zespołów krajobrazowych, ze względu na swoje wyjątkowe walory, zostały objęte ochroną prawną, stając się **pomnikami przyrody i rezerwatami**.

Jednym z nich jest **Rezerwat Przyrody w Lubczy**, obejmujący obszar 6,5 hektara na wzgórzu „Okrąglica”. Rezerwat ten został utworzony w celu zachowania **miłka wiosennego** – rośliny chronionej i stanowiącej relikkt roślinności stepowej, co podkreśla unikatowy charakter lokalnej flory. Na terenie gminy znajdują się również pojedyncze **pomniki przyrody**, takie jak klon i lipa w zespole parkowym w Lubczy, świadczące o długowieczności i okazałości lokalnych drzewostanów. We wschodniej części wsi Laskowa znajduje się także **źródło zasilające rzekę Mozgawę**, co ma znaczenie dla lokalnego systemu hydrologicznego.

Budowa geologiczna: złożone podłoże

Obszar Gminy Wodzisław w całości leży w obrębie **Niecki Nidziańskiej**, geologicznej struktury charakteryzującej się złożonym podłożem. W głębszych warstwach, udokumentowanych w otworach badawczych w Jaronowicach i Potoku Małym, występują utwory z proterozoiku, paleozoiku (bez osadów kambry), triasu i jury.

Na powierzchni dominują **osady kredy**, obejmujące utwory od albu do dolnego mastrychtu. Szczególnie widoczne są osady **dolnego mastrychtu**, które najczęściej występują bezpośrednio na powierzchni terenu, zajmując około 85% powierzchni gminy. Fragmentarycznie, w południowo-zachodniej części, pojawia się również **kampan**. Reprezentowany jest on przez zwarte, jasnoszare margle, często laminowane ciemniejszym marglem, rzadziej wapienie margliste i zwarte opoki jasnoszare. Górna część kampanu, czyli strefa przejściowa do mastrychtu, wykształcona jest jako kompleks wapnistych piaskowców z pakietami piaszczystych margli i opok. Skały te, bardziej odporne na erozję, oddzielają się od wychodni margli i opok doliną na linii Gniewęcín – Brzeście.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Najniższe poziomy dolnego masyfytu tworzą margle i margle piaszczyste, rzadziej wapienie margliste. Ich wychodnie rozciągają się szerokim na 7-8 km pasem z północnego zachodu na południowy wschód, a ich północno-wschodnią granicę wyznacza linia Chlewice - Pawłowice - Klemencice. W północno-wschodniej części gminy odsłaniają się również opoki i piaszczyste margle z wkładkami piaskowców z górnej części dolnego masyfytu. Są to stosunkowo miękkie, łatwo wietrzejące skały o jasnoszarym i białawym zabarwieniu, rozpadające się na cienkie płytki. Miąższość utworów masyfytu waha się od 146 do 263,5 m.

Surowce naturalne: potencjał Gminy

Złożona budowa geologiczna Gminy Wodzisław wiąże się z występowaniem bogactw naturalnych. Na jej terenie udokumentowano złoża kopalin, co stanowi ważny element lokalnej gospodarki. Wśród rozpoznanych surowców znajdują się:

- **piaski:** wstępnie rozpoznano złoża w rejonach Przyłęczka, Wrześni i Laskowej-Wodzisław,
- **gliny:** występują głównie w rejonach Wodzisławia i Nawarżyc,
- **torf:** rozpoznano ich występowanie w okolicach miejscowości Konary.

Potencjał związany z zasobami naturalnymi Gminy Wodzisław, w połączeniu z jej unikatowymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi, tworzy spójny obraz regionu o bogatej przeszłości i perspektywach na przyszłość.

Tabela 12 Złoża kopalin na terenie gminy Wodzisław

Nazwa złoża	Stan zag. kopaliny głównej	Opis położenia	Użytkownicy aktywni	Kopalina główna
Konary	[R] złożo rozpoznane szczegółowo			Piaski i żwiry
Laskowa	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	Laskowa dz. 461/2		Piaski i żwiry
Nawarżyc	[P] złożo rozpoznane wstępnie	Nawarżyc		Piaski i żwiry
Niegostawice	[M] złożo skreślone z bilansu zasobów	Niegostawice dz. 489		Piaski i żwiry
Niegostawice II	[R] złożo rozpoznane szczegółowo	Niegostawice dz. 464/22	PPH MAGNAT sp. z o.o.	Piaski i żwiry
Przyłęczek	[Z] eksploatacja złoża zaniechana	Przyłęczek dz. nr 1/135		Piaski i żwiry

Źródło: <https://midas-app.pgi.gov.pl>

Klimat: łagodny i sprzyjający rolnictwu

Gmina Wodzisław należy do **małopolskiego regionu klimatycznego**, charakteryzującego się **stosunkowo ciepłym i mało wilgotnym klimatem**. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi przyjemne 7,5°C, a średnia roczna suma opadów to 626 mm. Deszcze występują najintensywniej w miesiącach letnich: lipcu, czerwcu, sierpniu, oraz w maju. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przez około 80-100 dni w roku.

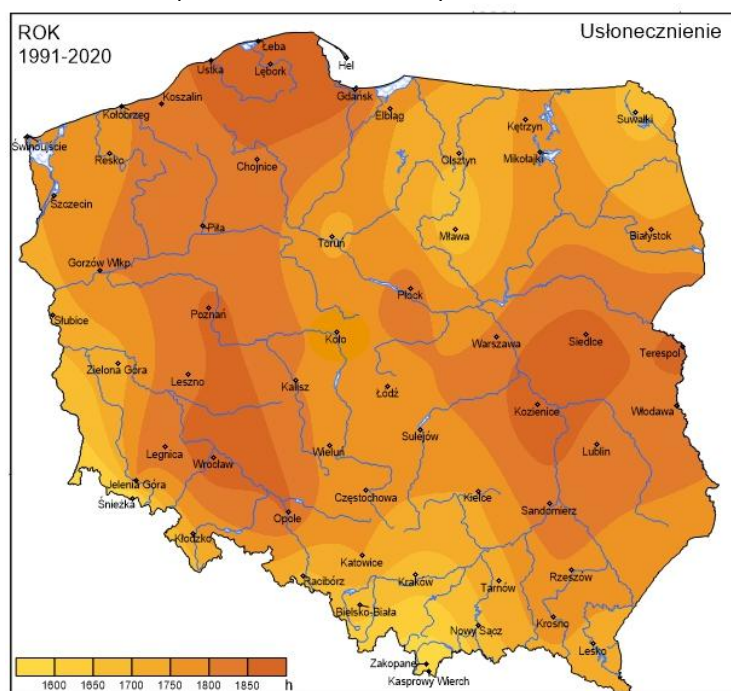
Te korzystne warunki klimatyczne sprzyjają rozwojowi rolnictwa. **Długość okresu wegetacyjnego**, wynosząca od 210 do 220 dni, jest uzależniona od ukształtowania terenu. Najdłużej trwa na południowych stokach wzniesień, co maksymalizuje potencjał upraw, natomiast najkrócej w partiach szczytowych, na stokach północnych i w obszarach den dolinnych. W Gminie Wodzisław przeważają **wiatry zachodnie i południowo-zachodnie**, a ich średnia prędkość nie przekracza 2.6 m/s, co minimalizuje ryzyko erozji wietrznej i zapewnia komfortowe warunki.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław**Gleby: podstawa rolnictwa**

Wysoka pozycja funkcji rolniczej w gospodarce Gminy Wodzisław wynika przede wszystkim z **korzystnych warunków przyrodniczo-glebowych**. Dominują tu rozległe masywy **gleb rędzinowych i lessowych**, z których większość jest wysoce przydatna do prowadzenia opłacalnej produkcji polowej.

- **Gleby najlepsze (klasy I – III):** Zajmują aż **36% użytków rolnych**. Są to gleby najcenniejsze, podlegające zarazem najściślejszej ochronie prawnej. Skupiają się głównie w południowo-wschodniej, a miejscami również w północnej, północno-zachodniej i centralnej części gminy. Pod względem przydatności rolniczej zalicza się je do **kompleksów psennych**, idealnych do uprawy wszystkich roślin polowych typowych dla wyżynnej strefy klimatycznej, a także do intensywnego użytkowania łąk. Ze względu na swoją wartość, gleby te są predysponowane do całkowitego wyłączenia z zabudowy.
- **Gleby średniej jakości (klasy IV):** Stanowią **47,7% użytków rolnych**. Podlegają one ograniczonej ochronie prawnej (przed nadmiernym przeznaczeniem na cele zabudowy nierolniczej). Występują we wszystkich sołectwach gminy i są przydatne do prowadzenia opłacalnej produkcji roślinnej, zwłaszcza w większych gospodarstwach. Gleby te, ze względu na mniejszą zasobność w składniki pokarmowe i często niekorzystne stosunki wodne, wymagają utrzymania wysokiej kultury rolnej. Zalicza się je do tzw. rolniczej przestrzeni produkcyjnej, odpowiedniej do uprawy roślin o mniejszych wymaganiach.
- **Pozostałe gleby (klasy V – VI):** Zajmują **16,2% użytków rolnych** i są zaliczane do kompleksów o słabej lub bardzo słabej przydatności rolniczej. Obecnie nie podlegają one (z wyjątkiem gleb organicznych) ochronie prawnej i w większości są predysponowane do zagospodarowania na różne cele pozarolnicze. Największe arealy tych gleb występują we wsiach: Krężoły, Olszówka Nowa, Olszówka Stara, Podlesie, Wola Lubecka oraz w południowej części Piotrkowic.

Mapa 4 Średnioroczne sumy usłonecznienia

Źródło: Zakład Meteorologii i Gospodarki Wodnej

Warunki Hydrologiczne: sieć rzeczna i zasoby wodne

Gmina Wodzisław leży w obrębie **dorzecza Nidy**, co kształtuje jej system wód powierzchniowych.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław**Wody powierzchniowe:**

- **Mierzawa:** Jest główną rzeką gminy i prawobrzeżnym dopływem Nidy. Przepływa przez północno-wschodnią część gminy z północy na wschód, a jej długość na terenie gminy wynosi około 23 km. Mierzawa płynie w szerokiej, płaskodennej dolinie, charakteryzującej się krętym, nieuregulowanym korytem.
- **Mozgawa:** Prawobrzeżny dopływ Mierzawy, który na terenie gminy ma długość około 30 km. Obie rzeki zachowały naturalny układ hydrologiczny, z charakterystycznymi meandrami i licznymi zakolami, co świadczy o ich dużej wartości ekologicznej.
- **Jakość wód:** W 2003 roku wody rzeki Mierzawy klasyfikowano jako wody złej jakości, z wyjątkiem odcinka źródłowego, który osiągał III klasę czystości.

Wody podziemne:

- **Zasoby wodne:** Pomimo gęstej sieci cieków powierzchniowych i miejscowych podmokłości, gmina Wodzisław należy do obszarów o dość ubogich zasobach wód podziemnych. Jest to wynik położenia w strefie wododziału między dorzecziami Odry i Wisły.
- **Poziomy wodonośne:** Pierwszy poziom wodonośny związany jest z występowaniem piasków i żwirów pod przykryciem lessów i glin, a głębokość zwierciadła wody lokalnie osiąga 10-20 m. Wody są najłatwiej dostępne z otworów czwartorzędowych, a gospodarczo wykorzystuje się również wody z otworów trzeciorzędowych.
- **Ujęcia wód podziemnych:** Istnieją ujęcia wody bazujące na wodach podziemnych, np. w Niegosławicach, Brześciu i Wodzisławiu, które są kluczowe dla zaopatrzenia mieszkańców.
- **Wody mineralne:** W okolicach Kokoszyc i Zawady występują cenne wody mineralne, w tym siarczanowo-wapniowe i siarkowe, co stanowi dodatkowy atut regionu.

Podsumowując, Gmina Wodzisław to obszar o korzystnym klimacie rolniczym i dominujących, wysokiej jakości glebach. Pomimo stosunkowo ubogich zasobów wód podziemnych, sieć rzeczna Mierzawy i Mozgawy, z ich naturalnymi korytami, jest ważnym elementem krajobrazu, wymagającym stałego monitorowania i dbałości o czystość wód.

Tabela 13 Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy Wodzisław

KOD JCWP	Nazwa JCWP	Status	Stan (ogólny)	Stan/potencjał ekologiczny
RW20001121699	Nida od Czarnej Nidy do ujścia	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny
RW2000062139829	Sancygniówka	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)
RW20000621669	Mierzawa	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	słaby potencjał ekologiczny
RW20000621658	Kruczka	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	umiarkowany stan ekologiczny

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych <http://karty.apgw.gov.pl>

Działania przyczyniające się do osiągnięcia celów środowiskowych dla wód powierzchniowych i podziemnych oraz obszarów chronionych zostały zamieszczone w kartach Charakterystyki które znajdują się pod adresem [www: https://apgw.gov.pl/](https://apgw.gov.pl/) w zakładce KARTY CHARAKTERYSTYKI.

Tabela 14 Wykaz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się na terenie Gminy Wodzisław

KOD JCWPd	Stan (ogólny)	Ocena stanu
GW2000100	dobry	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
GW2000114	dobry	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych <http://karty.apgw.gov.pl>

Rozumienie suszy i jej wpływ na Gminę Wodzisław

Susza to złożone zjawisko, które możemy rozróżnić na trzy główne typy: **atmosferyczną, glebową (rolniczą)** oraz **hydrologiczną**. Każda z nich ma inne konsekwencje i wymaga odmiennego czasu na regenerację. W Polsce, w okresie wegetacyjnym, już **20 dni bez opadów** może zapoczątkować **suszę atmosferyczną**. Jeśli ten brak opadów się utrzymuje, szybko przeradza się w **suszę glebową**, która bezpośrednio szkodzi uprawom i wzrostowi roślin. Nawet minimalne opady mogą nieco złagodzić jej skutki, jednak nie zawsze zapobiegnie to jej przejściu w **suszę hydrologiczną**.

W przeciwieństwie do suszy atmosferycznej i glebowej, które ustępują stosunkowo szybko, **susza hydrologiczna** – objawiająca się niżówką (niskim stanem wód w rzekach i zbiornikach) – może utrzymywać się przez wiele sezonów. Odbudowa zasobów wodnych wymaga wówczas obfitych i długotrwałych opadów deszczu oraz śniegu.

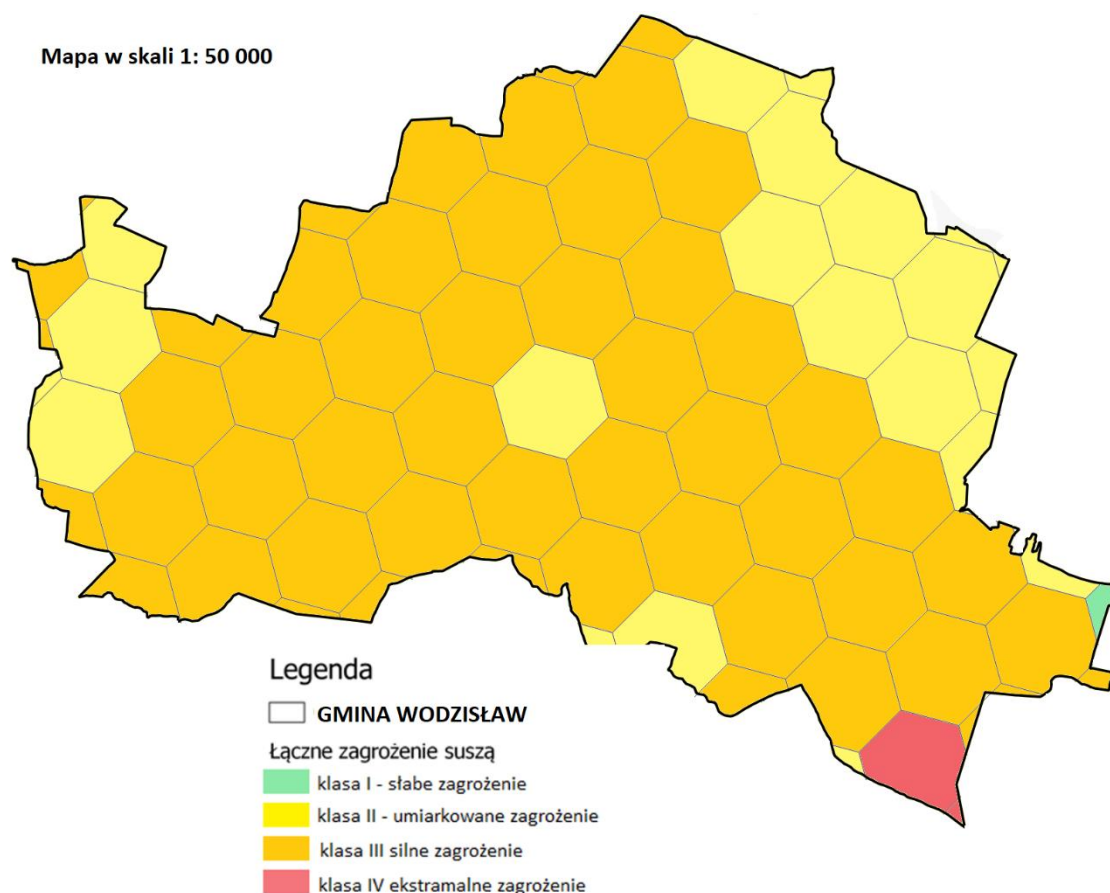
Zagrożenie suszą w Gminie Wodzisław

Analiza map zagrożenia suszą dla Gminy Wodzisław ujawnia zróżnicowany obraz ryzyka:

- **Susza rolnicza**: występuje tu pełne spektrum zagrożenia – od **ekstremalnego, przez silne i umiarkowane, po słabe**. Oznacza to, że niektóre obszary gminy są znacznie bardziej narażone na negatywny wpływ suszy na uprawy.
- **Susza hydrologiczna**: Gmina mierzy się z **umiarkowanym i silnym** zagrożeniem niżówką w rzekach i zbiornikach wodnych.
- **Susza hydrogeologiczna**: Zagrożenie suszą hydrogeologiczną (czyli spadkiem poziomu wód gruntowych) jest klasyfikowane jako **umiarkowane i słabe**.

Ogólnie rzecz biorąc, według połączonych klas zagrożenia suszą, teren Gminy Wodzisław charakteryzuje się **umiarkowanym, silnym, a miejscami nawet ekstremalnym zagrożeniem suszą**. Te dane są kluczowe dla planowania działań adaptacyjnych i zarządzania zasobami wodnymi w gminie.

Mapa 5 Zagrożenia suszą na terenie Gminy Wodzisław

Źródło: opracowanie własne przy użyciu programu QGIS

Zagrożenie powodzią

Analizując dostępne na stronie Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie mapy przedstawiające obszary szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% stwierdzono, iż granicach Gminy Wodzisław, nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Zdiagnozowane potrzeby Gminy Wodzisław w zakresie przedsięwzięć służących ochronie i racjonalnemu gospodarowaniu wodą oraz przeciwdziałanie skutkom zagrożeń naturalnych

1. Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (m.in. zakładanie ogrodów deszczowych w przestrzeni publicznej i prywatnych gospodarstwach domowych, w tym wykonanie łąk kwietnych wspomagających bioretencję, itp.) m.in.:
 - ✓ budowa zbiorników przeznaczonych do gromadzenia wód opadowych,
 - ✓ odprowadzenie cieków odprowadzających wodę, remonty przepustów, czyszczenie skarp, grobli i dna z roślinności i namułu w stawach na terenie gminy,
 - ✓ zagospodarowanie wód deszczowych w ramach nieruchomości,
 - ✓ zakup zbiorników na wodę deszczową,
 - ✓ zadrzewienia,
 - ✓ ogrody (różnego rodzaju: kieszonkowe, deszczowe, na dachach, sensoryczne),

Zdjęcie 10 Przykład ogrodu kieszonkowego w przestrzeni miejskiej

Źródło: TwójOgodek.pl

- ✓ zagospodarowanie zieleni np. na dachach i pionowych powierzchni budynków a także filarach, wiaduktach, nieużywanych krańcach betonowych zabezpieczeń nadbrzeży, wiat przystankowych i śmietnikowych.
- 2. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej np. w zakresie braku nawożenia, składowania nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków.
- 3. Zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych poprzez:
 - ✓ prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb,
 - ✓ prowadzenie prac przeciwozyjnych,
 - ✓ zalesienie,
 - ✓ tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków,
 - ✓ ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradł,
 - ✓ retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach oraz
 - ✓ zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.
- 4. Ochrona gleb np. usuwanie odpadów pochodzących z działalności rolniczej tj. folii rolniczych, siatki i sznura do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag.

1.6 Atrakcyjność turystyczna – walory, oferta i infrastruktura turystyczna

Gmina Wodzisław jest miejscem atrakcyjnym turystycznie. Oprócz licznych zabytków opisanych w części 1.2 Lokalne dziedzictwo gmina posiada komercyjne atrakcje turystyczne.

Atrakcje tematyczne i przyrodnicze:

- **Piknik Lawendowy:** Gmina Wodzisław, a w szczególności miejscowość Stara Olszówka, staje się coraz bardziej rozpoznawalna dzięki uprawom lawendy. Organizowane są tu Pikniki Lawendowe, które obejmują:

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- **Plantacje lawendy (np. Oaza Lawendy w Starej Olszówce):** Możliwość zwiedzania plantacji, sesji zdjęciowych w lawendowych polach, a także zakupu produktów z lawendy.
- **Warsztaty tematyczne:** np. z plecenia wianków z lawendy i zbóż, czerpania papieru lawendowego, warsztaty kulinarne.
- **Kiermasze lokalnych wystawców:** Oferujące miody, przetwory, ceramikę i inne rękodzieło.
- **Strefy gastronomiczne i relaksu.**
- **Spacer z Zielarką:** Nauka o roślinach jadalnych i leczniczych.
- **Zagroda Kwaśne Wiśnie w Starej Olszówce:** Miejsce, gdzie hodowane są kozy, krowy Jersey, kury, kaczki. Oferuje kontakt z naturą i możliwość spróbowania naturalnych, lokalnych produktów (np. serów).
- **Garb Wodzisławski:** Znajdujący się w południowej części gminy Garb Wodzisławski to wzniesienie z wysokościami dochodzącymi do 368 m n.p.m. Na stokach garbu zachowały się spore fragmenty leśne, idealne do spacerów i obcowania z naturą.
- **Rzeki i zbiorniki wodne:** Gmina leży w dorzeczu Mierzawy (prawy dopływ Nidy), co tworzy tereny idealne na rekreację i obserwację przyrody.
- **Nieskażone środowisko naturalne:** Powiat jędrzejowski, w którym leży Gmina Wodzisław, przyciąga zróżnicowanym krajobrazem, kompleksami leśnymi i czystym środowiskiem, co sprzyja aktywnemu wypoczynkowi.

Zdiagnozowane potrzeby Gminy Wodzisław w zakresie przedsięwzięć turystyczno- kulturalnych oraz z zakresu zachowania dziedzictwa kulturalnego:

1. Rozwój infrastruktury turystycznej:
 - budowa Miejsc Odpoczynku Rowerzystów,
 - utworzenie wypożyczalni rowerów,
 - interaktywne oznakowanie atrakcji turystycznych.
2. Zbudowanie sieci powiązań pomiędzy instytucjami i przedsiębiorcami sektora turystycznego i około turystycznego w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć.
3. Włączenie obiektów i terenów zabytkowych w możliwości wykorzystania ich walorów na cele społeczne, rekreacyjne i turystyczne.
4. Poprawa stanu zabytków, pomników i miejsc pamięci, w tym remont obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.
5. Organizacja różnego rodzaju imprez kulturalnych m.in. dożynek, festiwali i prezentacji folklorystycznych, itp.
6. Promocja turystyczna gminy.

2. Diagnoza sytuacji przestrzennej

2.1 Położenie

Gmina Wodzisław, położona w południowej części województwa świętokrzyskiego, stanowi ważny punkt na mapie Polski, łącząc w sobie dogodne położenie z bogatym potencjałem rolniczym i przyrodniczym. Mimo bliskości dużych aglomeracji, takich jak Śląsk i Kraków, zachowała swój unikalny charakter, wpisując się w geograficzny obszar **Niecki Nidziańskiej**, a dokładnie w mikroregiony **Garbu Wodzisławskiego** i **Płaskowyżu Jędrzejowskiego**.

Obszar, środowisko i gospodarka

Z powierzchnią **17 666 hektarów**, Gmina Wodzisław należy do większych gmin w kraju, z czego znacząca część, bo aż **14 400 hektarów**, to **użytki rolne**. Rolnictwo pozostaje filarem lokalnej gospodarki, z ponad **80% powierzchni zasiewów przeznaczonych na zboża**, głównie pszenicę i jęczmień. W ostatnich latach zauważalny jest również wzrost uprawy rzepaku i warzyw, zwłaszcza pietruszki. Dzięki temu Gmina Wodzisław zajmuje **czołowe miejsce w województwie pod względem produkcji zbóż**, a indywidualne gospodarstwa rolne dominują, stanowiąc aż **93,5% wszystkich użytków rolnych** (12 296 ha). Dodatkowo, spora część terenu gminy została włączona do **Miechowsko-Działoszyckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**, co podkreśla jej walory przyrodnicze i krajobrazowe. Infrastruktura techniczna gminy jest dobrze przystosowana do potrzeb mieszkańców i sektora rolnego, wspierając rozwój obu tych dziedzin.

Położenie geograficzne i sąsiedzi

Mapa 6 Gmina Wodzisław na tle powiatu jędrzejowskiego

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Gminy_powiatu_jędrzejowskiego.svg

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Gmina Wodzisław sąsiaduje z kilkoma innymi gminami, tworząc istotny węzeł komunikacyjny i gospodarczy w regionie:

- od północy graniczy z **gminą miejsko-wiejską Jędrzejów**,
- od północno-wschodu sąsiaduje z **gminą Imielno**,
- od wschodu styka się z **gminą Michałów** (powiat pińczowski),
- od południa graniczy z **gminą Działoszyce** (powiat pińczowski) oraz z **powiatem miechowskim** (województwo małopolskie),
- od zachodu sąsiaduje z **gminą miejsko-wiejską Sędziszów**.

Takie położenie sprawia, że Gmina Wodzisław jest strategicznym punktem dla rozwoju regionalnego, łącząc potencjał rolniczy z dostępem do większych rynków i ośrodków miejskich.

Odległości od większych ośrodków miejskich:

- Kielce - 60 km,
- Kraków - 65 km,
- Katowice - 95 km.

W skład gminy wchodzi miasto Wodzisław oraz 34 sołectwa: Brzeście, Brzezinki, Dębiany, Drobin, Folga Pierwsza, Jeziorki, Judasze, Kaziny, Klemencice, Konary, Kowalów Dolny, Kowalów Górny, Krężoły, Łany, Laskowa, Lubcza, Ludwinów, Mieronice, Mierzawa, Nawarzyce, Niegosławice, Nowa, Olszówka, Olbrachcice, Pękostaw, Piotrkowice, Piskorzowice, Podlesie, Pokrzywnica, Promyk, Przezwoły, Przyłęczek, Przyłęk, Przyrąb, Sadki, Sielec, Stara Olszówka, Strzeszkowice, Świątniki, Wodacz, Wodzisław, Wola Lubecka, Września, Zarzecze.

Największymi sołectwami pod względem powierzchni są: Niegosławice, Lubcza, Sielec, Klemencice i Podlesie. Do najmniejszych powierzchniowo należą: Promyk, Ludwinów, Drobin, Jeziorki, Folga Pierwsza, Kowalów Górny, Wola Lubecka, Pokrzywnica, Judasze i Sadki.

Tabela 15 Powierzchnia poszczególnych jednostek analitycznych gminy Wodzisław

L.p.	Sołectwo	Powierzchnia sołectwa w ha
1	Brzeście	531,10
2	Brzezinki	304,23
3	Drobin	127,27
4	Dębiany	262,46
5	Folga Pierwsza	179,41
6	Jeziorki	155,66
7	Judasze	204,84
8	Kaziny	285,7
9	Klemencice	836,26
10	Konary	552,52
11	Kowalów	163,51
12	Kowalów Górny	238,05
13	Krężoły	490,25
14	Laskowa	416,21
15	Ludwinów	105,17
16	Lubcza	974,44
17	Łany	364,96
18	Mieronice	559,21
19	Mierzawa	413,14
20	Nawarzyce	776,97

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

21	Niegostawice	1053,92
22	Olbrachcice	224,65
23	Olszówka Stara	341,37
24	Olszówka Nowa	308,39
25	Pękostaw	346,52
26	Piotrkowice	536,66
27	Piskorzowice	216,59
28	Podlesie	809,20
29	Pokrzywnica	201,03
30	Promyk	102,77
31	Przytęk	475,79
32	Przyłęczek	468,57
33	Przewody	586,48
34	Przyrąb	225,80
35	Strzeszkowice	357,89
36	Sielec	890,83
37	Sadki	204,77
38	Świątniki	257,94
39	Września	281,50
40	Wodacz	295,95
41	Wola Lubecka	198,29
42	Wodzisław	792,93
43	Zarzeczce	545,06

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wodzisław

2.2 łączność w Gminie Wodzisław – dostęp do internetu i usług elektronicznych

Gmina Wodzisław, choć nie jest właścicielem infrastruktury telekomunikacyjnej, zapewnia swoim mieszkańcom **dobry dostęp do usług komunikacyjnych**.

Obecnie dostęp do internetu oraz usług elektronicznych opiera się na **telefonii stacjonarnej i komórkowej**. Na terenie gminy funkcjonuje **siedem stacji bazowych telefonii komórkowej**, co przekłada się na **stabilny i szeroki zasięg sieci**.

W najbliższej przyszłości Gmina nie planuje inwestycji w rozwój własnych sieci telekomunikacyjnych, polegając na istniejących rozwiązaniach i usługach dostarczanych przez operatorów zewnętrznych.

Tabela 16 Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Wodzisław

L.p.	Miejscowość	Adres	Sieć	Technologia
1	Pękostaw	wieża Electronic Control Systems	Orange (26003)	5G2100 GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800 LTE900
2	Wodzisław	ul. Zakładowa - wieża kratowa Cellnex / On Tower	Play (26006)	E-GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE2600 LTE800 UMTS900
3	Pękostaw	wieża Electronic Control Systems	T-Mobile (26002)	5G2100 GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800 LTE900
4	Klemencice	Klemencice 83 - wieża Orange obok S7	T-Mobile (26002)	5G2100 GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800 LTE900

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

5	Klemencice	Klemencice 83 - wieża Orange obok S7	Orange (26003)	5G2100 GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE800 UMTS900
6	Wodzisław	ul. Zakładowa - wieża kratowa własna	Orange (26003)	5G2100 GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE2600 LTE800 UMTS900
7	Wodzisław	ul. Zakładowa - wieża kratowa własna	T-Mobile (26002)	5G2100 GSM900 LTE1800 LTE2100 LTE2600 LTE800 LTE900
8	Klemencice	Klemencice 83 - wieża Orange obok S7	T-Mobile (26002)	LTE1800 LTE2100 LTE800 LTE900
9	Klemencice	Klemencice 83 - wieża Orange obok S7	Orange (26003)	LTE1800 LTE2100 LTE800

Źródło: <http://beta.btsearch.pl/bts/>

Urząd i Gmina w Wodzisławiu systematycznie rozwija zakres usług świadczonych elektronicznie. Zidentyfikowane potrzeby w tym zakresie dotyczą:

- 1) wymiana wodomierzy na system zdalnego odczytu,
- 2) e-administracja – Cyfrowy urząd (wykorzystanie nowych technologii, m.in. chmury danych),
- 3) rozbudowa internetu szerokopasmowego,
- 4) rozwój e-zdrowia – przedsięwzięcia realizowane przez POZ.

2.3 Infrastruktura drogowa

Gmina Wodzisław posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg publicznych korzystne położenie komunikacyjne (dostępność poprzez drogi krajowe wojewódzkie z drogami ponadlokalnymi). Miasto Wodzisław znajduje się w odległości ok. 16 km od Jędrzejowa (siedziby powiatu), ok. 55 km od Kielc (stolicy województwa). Pobliskie miasta to Chęciny, Pińczów i Włoszczowa.

Tabela 17 wykaz dróg przebiegających przez gminę Wodzisław

L.p.	Rodzaj drogi	Ilość km
1	Długość dróg krajowych na terenie gminy [w km]	12.0
2	Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy [w km]	9.5
3	Długość dróg powiatowych na terenie gminy [w km]	80.9
4	Długość dróg gminnych na terenie gminy [w km]	92.7
5	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy [w km]	0.0
6	Liczba oprav oświetleniowych na terenie gminy [w szt.]	1979
	w tym liczba oprav oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność gminy [w szt.]	143
	w tym liczba oprav oświetleniowych zamontowanych na słupach stanowiących własność zakładu energetycznego [w szt.]	1836

Źródło: opracowanie własne

Sieć komunikacyjna Gminy Wodzisław: drogi i transport

Gmina Wodzisław dysponuje **rozbudowanym układem komunikacyjnym**, który jest kluczowy dla jej funkcjonowania i połączenia z otoczeniem. Jego podstawą są drogi gminne oraz uzupełniająca sieć dróg wewnętrznych, a także dostęp do transportu kolejowego i autobusowego.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław**Drogi gminne: kręgosłup komunikacji lokalnej**

Drogi gminne pełnią fundamentalną rolę w integracji terytorialnej gminy, zapewniając sprawny przepływ ruchu zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz obszaru. W celu ciągłego **zwiększania bezpieczeństwa i płynności ruchu**, gmina planuje systematyczną rozbudowę, przebudowę i modernizację istniejącego układu drogowego. W miarę możliwości, uwzględniając istniejące zagospodarowanie, drogi będą dostosowywane do aktualnie obowiązujących przepisów, co przyczyni się do poprawy standardów infrastruktury.

Uzupełnieniem sieci dróg publicznych są **drogi wewnętrzne**. Chociaż odgrywają drugorzędną rolę, są niezmiernie ważne jako dojazdy do pojedynczych zespołów zabudowy, zapewniając dostępność do domów i posesji.

Transport kolejowy

Na terenie samej Gminy Wodzisław **nie ma linii kolejowych**. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w **Sędziszowie**, oddalonym o około 10 km od Wodzisławia. To właśnie tam przebiega strategiczna **linia kolejowa Warszawa-Kraków**, co zapewnia mieszkańcom gminy dogodny dostęp do krajowej sieci kolejowej i połączeń z dwoma największymi aglomeracjami w Polsce.

Komunikacja pasażerska: rola przewoźników prywatnych

W zakresie **komunikacji pasażerskiej**, obszar gminy jest obsługiwany przede wszystkim przez **prywatnych przewoźników**. To oni zapewniają lokalne i regionalne połączenia autobusowe, umożliwiając mieszkańcom codzienne dojazdy do pracy, szkół i innych miejscowości.

Droga ekspresowa S-7

Biegnąca przez Wodzisław, Klemencice i Mierzawę droga E-7 łącząca Gdańsk, Warszawę z Krakowem, ma charakter międzynarodowy i jest główną arterią komunikacyjną gminy. Umożliwia:

- **połączenie z Krakowem:** Droga S7 łączy się z Krakowem, umożliwiając dojazd do aglomeracji krakowskiej,
- **połączenie z Warszawą:** S7 łączy się również z Warszawą, zapewniając szybki dojazd do stolicy.

Tabela 18 Wykaz dróg krajowych na terenie Gminy Wodzisław

L.p.	Aktualny numer drogi	Nazwa drogi	Długość
1.	Droga ekspresowa S-7	Gdańsk- Warszawa – Kielce - Jędrzejów- Kraków- Chyżne	od Jędrzejowa do granicy województwa świętokrzyskiego z małopolskim, który obejmuje Gminę Wodzisław , ma długość około 20 kilometrów (dokładnie 19,932 km)

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wodzisław

Natomiast droga wojewódzka Jędrzejów-Kazimierza Wielka przebiega przez wschodnią część gminy (Niegosławice, Lubcza) i ma charakter regionalny.

Tabela 19 Wykaz dróg wojewódzkich na terenie gminy Wodzisław

Drogi wojewódzkie			
L.p.	Aktualny numer drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie Gminy

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

1	768	Jędrzejów – Kazimierza	9,5km
---	-----	------------------------	-------

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wodzisław

Tabela 20 Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Wodzisław

Drogi powiatowe			
L.p.	Aktualny numer drogi	Nazwa drogi	Długość na terenie Gminy
1	0175 T	dr. kraj. nr 7 – Mierzawa – Nowizna Strzeszkowska – Zagaje – dr. woj. nr 768	5,0 km
2	0176 T	dr. pow. nr 0178 T – Przyłęk – Olbrachcice – Dębiany – dr. woj. nr 768	6,208 km
3	0177 T	dr. woj. nr 768 – gr. Pow. Jędrzejowskiego - Michałów	0,713 km
4	0178 T	/Michałów/ - gr. powiatu – Niegosławice – Konary-Strzeszkowice – Piskorzewice- Mierzawa – Krzcięcice – Sędziszów – Klimontów – gr. woj. Świętokrzyskiego /Kozłów/	12,454 km
5	0182 T	dr. pow. nr 0183 T – Brzezinki – Przyrąb – Lubcza – dr. woj. nr 768	3,756 km
6	0183 T	dr. pow. nr 0191 T – Nawarzyce – Brzezinki – Sadki – gr. woj. Świętokrzyskiego /Zaryszyn/	6,450 km
7	0184 T	dr. pow. nr 0178 T Przyłęczek – Judasze – Piotrkowice – dr.	3,964 km
8	0185 T	dr. pow. nr 0178 T Boleścice – Zapusta – Piołunka – Jezioraki – Klemencice – Łany - Wodzisław	7,456 km
9	0188 T	/Goleniowy/ - gr. woj. – Wywła – Słupia – Nowa Wieś – Tarnawa – Sędziszów – Grązów – Zielonki – Kaziny – Łany - Wodzisław	5,010 km
10	0190 T	dr. pow. nr 0191 T – Kowalów Dolny – Kowalów Górny – Wodacz – gr. woj. świętokrzyskiego	6,100 km
11	0191 T	/Łany Średnie/ - gr. woj. – Przełaj – Mstyczów – Podsadek – Jeżów – Klimontów – Pękośław – Brzeście – Wodzisław – Piotrkowice – Nawarzyce – gr. pow. Jędrzejowskiego /Michałów/	21,860 km
12	0272 T	Dr. Woj. Nr 768 – Lubcza – Przewody – gr. Woj. Świętokrzyskiego - /Teodorów/	3,000 km

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wodzisław

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Mapa 7 Układ komunikacyjny Gminy Wodzisław

<https://ugwodzi.slw.pl/asp/>

2.4 Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Kanalizacja

Gmina posiada 3 oczyszczalnie ścieków:

- oczyszczalnia Wodzisław (współpracuje z dwoma przepompowniami),
- oczyszczalnia Lubcza,
- oczyszczalnia Przyłęczek.

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 17,4 km, zaś ilość przyłączy kanalizacyjnych - 389 szt.

Ponadto w zarządzie Urzędu Miasta i Gminy jest 14 indywidualnych przepompowni ścieków w miejscowości Świątniki. Przeważająca ilość gospodarstw w gminie Wodzisław wyposażona jest w zbiorniki bezodpływowe (tzw. szamba).

Tabela 21 Wskaźniki skanalizowania Gminy Wodzisław w latach 2020-2023

Kanalizacja	2020	2021	2022	2023
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	17,0	17,0	17,0	17,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	377	387	391	395
awarie sieci kanalizacyjnej	5	2	4	8
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	1 237	870	873	861
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	18,7	13,3	13,6	13,5
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych	12,9	13,2	13,4	13,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na W analizowanym okresie nastąpił rozwój przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania o 18 szt.

Wodociąg

Sieć wodociągowa w zarządzie Urzędu Miasta i Gminy w Wodzisławiu o łącznej długości 159,5 km. Materiał z jakiego została zbudowana to PCV i PE o średnicach od 90 mm do 225 mm. W roku 2023 roku dostarczono 153 987 m³ wody dla 2440 odbiorców wody z 5 ujęć tj.:

- **Ujęcie wody Brzeście** zaopatrujące w wodę miejscowości: Brzeście, Mieronice, Sielec, Kowalów Dolny, Kowalów Górny, Pękostaw, Krężoty, Nowa Olszówka, Stara Olszówka. Ujęcie to posiada dwa odwierty pracujące na przemian. Współpracuje z dwoma zbiornikami po 150 m³ wody, przepompownią wody Kowalów Górny oraz z 2 komorami redukcyjnymi. Ujęcie wody jak również współpracujące z nim obiekty wyposażone są w system wizualizacji oraz zarządzania pracą urządzeń.
- **Ujęcie wody Klemencice** z przepompownią wody w Jeziorkach oraz Klemencicach (dla MOP) współpracującymi z 2 stalowymi zbiornikami wody pitnej 2x50 m³ w Klemencicach. Woda wydobywana jest z jednej studni głębinowej i dostarczana jest do miejscowości: Klemencice, Promyk, Jeziorki oraz dla MOP Klemencice.
- **Ujęcie wody pitnej Mierzawa** – woda wydobywana jest z jednej studni głębinowej i dostarczana jest dla osiedla mieszkaniowego w Przyłęczku oraz dla Szkoły Podstawowej w Mierzawie.
- **Ujęcie wody pitnej Przyrąb** zasila miejscowości Przyrąb, Lubcza, Wola Lubecka, Brzezinki, Sadki (za pomocą przepompowni wody „ZH Sadki”). Pracuje na 2 studniach głębinowych oraz wykorzystuje buforowo zbiorniki stalowe 2x50 m³ w Brzezinkach. Ujęcie wody jak również współpracujące z nim obiekty wyposażone są w system wizualizacji oraz zarządzania pracą urządzeń.
- **Ujęcie wody pitnej Wodzisław** zasila miejscowości: Wodzisław, Laskowa, Świątniki, Pokrzywnica, Łany, Stara Olszówka, Nowa Olszówka, Piotrkowice, Podlesie, Nawarzyce, Zarzecze, Konary, Niegosławice, Piskorzowice, Przyłek, Przyłęczek, Strzeszkowice, Olbrachcice, Dębiany. Ujęcie ma

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

2 odwierty pracujące na przemian i współpracuje z 2 zbiornikami na wodę pitną o pojemności 200 m³ każdy.

Ponadto gmina kupuje wodę dla mieszkańców miejscowości Przezwoły od Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Przezwołach w ilości 3 782 m³ oraz dla miejscowości Świątniki Kolonia i Wodacz od Gminy Książ Wielki w ilości 945 m³.

Tabela 22 Wskaźniki zwodociągowania Gminy Wodzisław w latach 2020-2023

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w km	153,9	155,2	159,5	159,7
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	2 186	2 200	2 219	2 245
awarie sieci wodociągowej	8	8	11	15
woda dostarczona gospodarstwom domowym	178,3	183,4	171,3	165,8
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	5 299	5 228	5 168	5 122
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej - w % ogółu budynków mieszkalnych	83,4	77,6	77,9	78,5
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	80,2	80,2	80,4	80,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potrzeby inwestycyjne Gminy Wodzisław w obszarze infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Mimo znacznych inwestycji w tym obszarze w ostatnich latach, samorząd widzi potrzebę realizacji kolejnych inwestycji w infrastrukturę wodno – kanalizacyjną. W najbliższym czasie planowane są:

1. Dokończenie budowy sieci wodociągowej.
2. Przebudowa (modernizacja) i częściowa wymiana sieci wodociągowej.
3. Budowa kanalizacji sanitarnej w kolejnych miejscowościach, gdzie taka sieć jest uzasadniona ekonomicznie (wraz z monitoringiem sieci).
4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach, w których nie będzie budowana sieć kanalizacyjna.
5. Rozbudowa monitoringu sieci wodociągowej.
6. Budowa sieci wodociągowej na obszarach, gdzie powstają nowe budynki mieszkalne.
7. Modernizacja sieci hydrantów wraz z inwentaryzacją i pomiarami ciśnienia.
8. Wymiana i modernizacja zasuw sieciowych wraz z inwentaryzacją.
9. Zakup i wymiana sprzętu specjalistycznego do obsługi obiektów i urządzeń wodociągowych.

2.5 Gospodarka odpadami

Gospodarowanie odpadami – rozumie się przez to zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów. Ilość wytwarzanych odpadów uzależniona jest przede wszystkim od ilości ludności zamieszkującej dany region oraz od stopy życiowej. Poprawa poziomu życia mieszkańców adekwatnie powoduje zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów.

Głównymi celami gospodarki odpadami w Gminie Wodzisław jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie we wskazanym terminie odpowiednich poziomów oraz efektywna poprawa czystości zarówno na prywatnych posesjach właścicieli nieruchomości, a także w miejscach publicznych (ze szczególnym uwzględnieniem bocznych dróg i poboczy).

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Od 1 lipca 2013 roku zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminie odbiór odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie od właścicieli nieruchomości zamieszkałych organizowany jest przez Gminę Wodzisław. Przejęła ona obowiązek odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych.

W Gminie Wodzisław odbiór i gospodarowanie odpadami odbywa się poprzez zlecenie zadania firmie zewnętrznej. Właściciele nieruchomości zamieszkałych zobowiązani są do zbierania następujących rodzajów odpadów, pochodzących wyłącznie z gospodarstw domowych:

1. niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
2. papieru i tektury,
3. szkła, w tym szkła bezbarwnego oraz kolorowego,
4. tworzyw sztucznych,
5. opakowań wielomateriałowych,
6. metali,
7. odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji,
8. odpadów zielonych,
9. przeterminowanych leków i chemikaliów,
10. zużytych baterii i akumulatorów,
11. zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
12. mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
13. odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
14. zużytych opon.

Właściciele nieruchomości mogą kompostować we własnym zakresie i na własne potrzeby odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji oraz odpady zielone powstające w wyniku pielęgnacji zieleni, o ile działanie to nie powodowało uciążliwości dla otoczenia i negatywnego oddziaływania na środowisko.

Na terenie gminy Wodzisław funkcjonuje następujący system zbiórki odpadów:

a) niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne – pojemnik lub worek w kolorze czarnym lub szarym oznaczony napisem „zmieszane”

b) selektywnie zbierane frakcje:

- papier – odpady z papieru, w tym odpady opakowaniowe z papieru, odpady z tektury, w tym odpady opakowaniowe z tektury - pojemnik lub worek koloru niebieskiego oznaczony napisem „papier”

- szkło – odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła - pojemnik lub worek koloru zielonego oznaczony napisem „szkło”

- metale i tworzywa sztuczne – odpady metali, w tym odpady opakowaniowe z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe - pojemnik lub worek koloru żółtego oznaczony napisem „metale i tworzywa sztuczne”

- odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów - pojemnik lub worek koloru brązowego oznaczony napisem „bio.”

Pozostałe odpady komunalne są odbierane w następujący sposób:

- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe oraz zużyte opony odbierane są dwa razy w roku przed posesji w terminach podanych w harmonogramach lub w każdym innym terminie ww. odpady mogły być dostarczone przez właściciela nieruchomości do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;

- odpady budowlane i rozbiórkowe, które powstały w wyniku prowadzenia drobnych robót niewymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót do starosty,

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- odpady niebezpieczne typu baterie wydzielone z odpadów komunalnych wrzucane były do znakowanych pojemników rozmieszczonych w wyznaczonych punktach na terenie gminy Wodzisław:

- punkty odbioru baterii: Urząd Miasta i Gminy w Wodzisławiu, szkoły na terenie gminy;
- punkty odbioru przeterminowanych leków: apteki i ośrodki zdrowia na terenie gminy.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

Gmina Wodzisław prowadzi punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), który zorganizowany jest w Wodzisławiu przy Referacie Gospodarki Komunalnej, ul. Rolnicza 36. GPSZOK czynny jest w każdą środę w godz. 8:00 – 14:00 z wyjątkiem świąt i dni ustawowo wolnych od pracy.

Do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych przyjmowano selektywnie zbierane odpady, w tym:

- papier, tekturę, opakowania z papieru i tektury,
- metale, opakowania z metali,
- tworzywa sztuczne, opakowania z tworzyw sztucznych,
- szkło, opakowania ze szkła,
- odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- bioodpady, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji,
- odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony- wyłącznie od rowerów, wózków, motocykli i motorowerów oraz od pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony w ilości do 8 sztuk na rok na jedno gospodarstwo domowe,
- odpady budowlane i rozbiórkowe z remontów, które powstały w wyniku prowadzenia drobnych robót budowlanych wykonywanych we własnym zakresie, niewymagających pozwolenia na budowę lub na które nie jest wymagane zgłoszenie zamiaru prowadzenia takich robót,
- odpady tekstyliów i odzieży.

Tabela 23 Odpady zebrane w ciągu roku na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2023

kategoria	2021	2022	2023
ogółem (t)	395,51	383,95	440,89
miasto	166,67	163,94	218,62
obszar wiejski	228,84	220,01	222,27
z gospodarstw domowych	367,44	369,93	413,90
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	28,07	14,02	26,99
papier i tektura	12,80	23,02	30,62
szkło	121,31	125,24	118,05
tworzywa sztuczne	36,35	1,64	154,17
metale	0	0	0
tekstylia	0	0	0
niebezpieczne	0	0	0

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	19,47	12,52	12,04
wielkogabarytowe	64,17	76,89	73,35
biodegradowalne	0	0	0
baterie i akumulatory razem	0	0	0
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne - niebezpieczne	8,94	8,10	7,84

Źródło: dane GUS Bank Danych Lokalnych

AZBEST

Gmina posiada „Program usuwania azbestu z terenu Gminy Wodzisław”. Program ten, daje możliwość dokładnego oszacowania występujących na terenie Gminy Wodzisław wyrobów azbestowych, zarówno pod względem ilościowym jak i jakościowym (stan wyrobów). Dzięki temu umożliwia opracowanie harmonogramu ich bezpiecznego usuwania. Wskazuje również możliwości finansowe wspierania tych zadań, a także uświadamia społeczeństwo o niebezpieczeństwie wynikającym z niewłaściwego postępowania z wyrobami azbestowymi.

Płyty azbestowo-cementowe, popularnie zwane eternitem, należą do najpowszechniej stosowanych w zarówno w gminie jak i kraju wyrobów zawierających szkodliwe włókna azbestowe. Nie stwierdzono występowania innego rodzaju wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Wodzisław.

Tabela 24 Azbest pozostający do utylizacji w Gminie Wodzisław wg stanu na dzień 30.10.2024r.

L.p.	Jednostka analityczna (sołectwo/miasto)	Szacunkowa liczba ton azbestu pozostająca do utylizacji	Liczba ton azbestu pozostającego do utylizacji na 1 mieszkańca
1.	Brzeście	77,22	0,34
2.	Brzezinki	97,875	0,84
3.	Dębiany	68,04	0,63
4.	Droblin	84,285	1,48
5.	Folga Pierwsza	63,84	1,64
6.	Jeziorki	69,15	1,92
7.	Judasze	79,485	1,69
8.	Kaziny	148,395	1,29
9.	Klemencice	93,33	0,39
10.	Konary	127,845	0,77
11.	Kowalów Dolny	87,165	0,79
12.	Kowalów Górny	75,27	0,86
13.	Krężoły	97,095	0,49
14.	Łany	115,65	0,66
15.	Laskowa	85,11	0,50
16.	Lubcza	100,53	0,29
17.	Ludwinów	73,905	1,45
18.	Mieronice	68,64	0,27
19.	Mierzawa	75	0,47
20.	Nawarzyce	83,28	0,26
21.	Niegostawice	123,63	0,43

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

22.	Nowa Olszówka	93,342	1,21
23.	Olbrachcice	76,425	1,53
24.	Pękostaw	86,055	0,74
25.	Piotrkowice	102,885	0,30
26.	Piskorzowice	0	0,00
27.	Podlesie	90,87	1,40
28.	Pokrzywnica	87,375	0,96
29.	Promyk	133,53	3,26
30.	Przezwoły	163,56	0,60
31.	Przyłęczek	200,475	0,68
32.	Przyłęk	129,825	1,69
33.	Przyrąb	113,715	0,78
34.	Sadki	87,345	1,78
35.	Sielec	114,045	2,59
36.	Stara Olszówka	107,085	1,03
37.	Strzeszkowice	133,8	1,45
38.	Świątniki	60,3	0,67
39.	Wodacz	125,34	1,53
40.	Wodzisław	20,88	0,02
41.	Wola Lubecka	89,55	0,76
42.	Września	37,485	3,41
43.	Zarzecz	83,34	0,68
Razem		4031,967	0,60

Źródło: opracowanie własne

Potrzeby gminy w tym obszarze:

1. Usuwanie azbestu z budynków użyteczności publicznej i prywatnych na terenie gminy.
2. Współpraca z innymi samorządami w zakresie organizacji gospodarki odpadami.
3. Wyposażenie obiektów użyteczności w kosze do segregacji z tablicą informacyjną.
4. Edukacja ekologiczna w tym programy skierowane dla dzieci w zakresie gospodarki odpadami, w tym m.in. promocja kompostowania odpadów biodegradowalnych w gospodarstwach domowych.
5. Dofinansowanie zbiórek odpadów niekwalifikujących się jako odpady komunalne, m.in. opony ponadwymiarowe (np. rolnicze), odbiór folii rolniczej, itp.
6. Wyposażenie Referatu Gospodarki Komunalnej w maszyny, urządzenia i środki transportu służące do odbioru odpadów komunalnych /w przypadku świadczenia usług odbioru/.
7. Zakup automatu kaucyjnego na zużyte butelki i puszki.

2.6 Gazownictwo

Gmina Wodzisław nie ma dostępu do sieci gazowniczej.

2.7 Energetyka

Operatorem sieci energetycznej na terenie gminy Wodzisław jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko Kamienna, rejon energetyczny Kielce. Teren gminy Wodzisław zasilany jest układem linii 15 kV z dwóch stacji transformatorowo rozdzielczych: GPZ 110/15 kV w Sędziszowie oraz GPZ 110/30/15 kV w Jędrzejowie. Jedna z linii 15 kV nawiązana jest do linii RS 30/15 kV w Raclawicach, zasilanej od strony GPZ 110/30/15 kV w Miechowie.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Istniejąca sieć elektroenergetyczna pokrywa w 100% potrzeby zasilania w energię elektryczną wszystkich odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy, wiele jednostek transformatorowych posiada rezerwę mocy. Z oceny stanu funkcjonalnego sieci średnich napięć wynika, że największe problemy mogą występować w obszarach o znacznym rozproszeniu zabudowy i odbiorców gdzie, linie są rozległe, w związku z czym mogą występować problemy z utrzymaniem normatywnych parametrów technicznych (obecnie nieznaczne spadki napięcia występują sporadycznie).

2.8 Ciepłownictwo

Na obszarze Gminy dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających poszczególne obiekty. Do ogrzewania stosuje się głównie paliwa stałe oraz częściowo płynne.

W gminie Wodzisław działają lokalne kotłownie. Pięć z nich zlokalizowana jest na terenie miasta Wodzisław:

- przy ul. Ariańskiej, olejowa, obsługująca Ośrodek Zdrowia z częścią mieszkalną,
- przy ul. Krakowskiej, olejowa, obsługująca Urząd Gminy, Bank i mieszkania,
- przy ul. Szkolne, węglowa, obsługująca Zespół Szkół, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych z salą gimnastyczną oraz internatem,
- przy ul. Kasztanowej, węglowa, obsługująca budynki mieszkalne,
- przy ul. Legionów, węglowa, obsługująca Gminną Bibliotekę Publiczną i mieszkania.

Pozostałe znajdują się w:

- w Przyłęczku, węglowa, obsługująca bloki mieszkalne,
- w Lubczy, węglowa, obsługująca ośrodek zdrowia oraz osiedle mieszkaniowe,
- w Przezwodach, węglowa, obsługująca bloki mieszkalne,
- w Lubczy, węglowa, obsługująca szkołę podstawową,
- w Brześciu, olejowa, obsługująca szkołę podstawową i mieszkanie,
- w Mierzawie, olejowa, obsługująca szkołę podstawową i mieszkanie,
- w Piotrkowice, olejowa, obsługująca szkołę podstawową i mieszkanie,
- w Niegosławicach, węglowa, obsługująca szkołę podstawową, ośrodek zdrowia i mieszkanie.

Zaopatrzenie w ciepło budynków znajdujących się na terenie Gminy Wodzisław odbywa się za pomocą źródeł indywidualnych, najczęściej są to różnego typu urządzenia grzewcze (kotły co, piece wolnostojące, piecokuchnie, piece kaflowe, kominki), w których spala się paliwa stałe (węgiel, drewno), rzadziej olej opałowy. W niewielkim stopniu dla potrzeb grzewczych wykorzystuje się energię elektryczną oraz gaz płynny (propan butan). Poza indywidualnymi źródłami ciepła występuje kilka kotłowni lokalnych, które zasilają w ciepło niewielką liczbę obiektów.

Na terenie Gminy Wodzisław energia cieplna wykorzystywana jest:

- do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budownictwie mieszkaniowym;
- do przygotowania posiłków w gospodarstwach domowych;
- na potrzeby zakładów produkcyjnych (ogrzewanie, c.w.u., technologia);
- do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania c.w.u. i na potrzeby technologiczne (w kuchniach) w szkołach oraz innych obiektach usługowych i użyteczności publicznej.

2.9 Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

Ważnym elementem infrastruktury technicznej są obiekty o przeznaczeniu integracyjnym w aspekcie sportu, rekreacji i kultury, które pełnią ważne funkcje społeczne. Na terenie gminy Wodzisław znajdują się liczne place zabaw, tereny rekreacyjne oraz świetlice wiejskie oraz boiska sportowe. Większość z nich zlokalizowana jest w pobliżu szkół lub przy budynkach remiz strażackich.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

W gminie Wodzisław funkcjonują kluby sportowe i organizacje upowszechniając kulturę fizyczną, które przyczyniają się do rozwoju wielu dyscyplin sportowych oraz podniesienia jakości sportu.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wodzisławiu

Instytucja ta zarządza boiskiem wielofunkcyjnym, mini boiskiem do koszykówki, 2 kortami do tenisa ziemnego, bieżnią na 50m, skocznią do skoku w dal i trójskoku, siłowniami zewnętrznymi składającymi się z 6 urządzeń, placów zabaw dla dzieci, zewnętrznym stołem tenisowym, 2 zewnętrznymi stołami szachowymi. W budynku GOSiR znajduje się strzelnica z 7 stanowiskami strzeleckimi – 2 z nich do biathlonu, sala z 2 stołami tenisowymi oraz siłownia wewnętrzna z 16 urządzeniami do ćwiczeń.

Tabela 25 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie Gminy Wodzisław

L.p.	Jednostka analityczna (sołectwo/miasto)	Boisko trawiaste	Boisko typu "Orlik"	Siłownia wewnętrzna	Siłownia zewnętrzna	Korty tenisowe	Plac zabaw	Miejsce rekreacji altana/ miejsce na ognisko
1.	Brzeście	TAK			TAK		TAK	
2.	Brzezinki							
3.	Dębiany							TAK
4.	Droblin							
5.	Folga Pierwsza							
6.	Jeziorki							
7.	Judasze							
8.	Kaziny							TAK
9.	Klemencice							
10.	Konary				TAK		TAK	TAK
11.	Kowalów Dolny							
12.	Kowalów Górny							
13.	Krężoły						TAK	
14.	Łany							
15.	Laskowa						TAK	
16.	Lubcza		TAK					TAK
17.	Ludwinów							
18.	Mieronice						TAK	TAK
19.	Mierzawa	TAK			TAK		TAK	TAK
20.	Nawarzyce						TAK	
21.	Niegostawice		TAK					
22.	Nowa Olszówka							
23.	Olbrachcice							
24.	Pękośław							
25.	Piotrkowice	TAK	TAK		TAK		TAK	
26.	Piskorzowice							
27.	Podlesie							
28.	Pokrzywnica						TAK	
29.	Promyk							
30.	Przezwoły	TAK			TAK		TAK	TAK

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

31.	Przyłęczek				TAK		TAK	TAK
32.	Przyłęk							
33.	Przyrąb	TAK			TAK		TAK	TAK
34.	Sadki							
35.	Sielec							
36.	Stara Olszówka							
37.	Strzeszkowice							
38.	Świątniki							
39.	Wodacz	TAK					TAK	
40.	Wodzisław	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK x 2	
41.	Wola Lubecka						TAK	
42.	Września							
43.	Zarzeczce							

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Wodzisław

Potrzeby inwestycyjne Gminy Wodzisław w obszarze infrastruktury społecznej oraz sportowo-rekreacyjnej

Infrastruktura społeczna oraz sportowo-rekreacyjna będzie w najbliższych latach wymagała dodatkowych nakładów (głównie związanych z modernizacją co wynika z naturalnego „starzenia się” obiektów i ich eksploatacji). W najbliższym czasie planowane są następujące inwestycje związane z infrastrukturą sportowo – rekreacyjną:

- rozbudowa bazy rekreacyjno-sportowej i społecznej w tych miejscowościach, w których istnieje taka potrzeba,
- zagospodarowanie terenów zielonych m.in. poprzez poprawę ich estetyki i funkcjonalności,
- remont (przebudowa) boisk sportowych na terenie gminy,
- urządzenie terenów rekreacyjnych wraz z budową boisk i placów zabaw na terenie poszczególnych miejscowości, gdzie będzie taka potrzeba,
- rozbudowa infrastruktury sportowej przy szkołach podstawowych,
- modernizacja (remont) stadionu/zaplecza dla klubu sportowego,
- budowa (rozbudowa), przebudowa, modernizacja (remont) zewnętrznej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (siłowni zewnętrznych, placów zabaw, altan, itp.) w miejscowościach, w których istnieje taka potrzeba,
- poprawa estetyki i funkcjonalności centrum gminy i poszczególnych miejscowości (uporządkowanie, odnowienie i przystosowanie przestrzeni publicznych do pełnienia nowych funkcji, w tym rekreacyjnych i integracyjnych).

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1 Potencjał ludzki i wyzwania demograficzne

Rozwój każdej gminy nierozzerwalnie wiąże się ze **wzrostem potencjału ludzkiego**. Samorządy dążą do pozyskiwania nowych mieszkańców, zwłaszcza młodych i wykwalifikowanych, co przekłada się na budowanie **lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego**. Takie działania nie tylko spowalniają proces starzenia się społeczeństwa, odsuwając w czasie potrzebę intensywnych działań skierowanych do seniorów, ale również stanowią **źródło przyszłych dochodów gminy**.

Dla gmin miejsko-wiejskich, takich jak Wodzisław, oddalonych od dużych aglomeracji, kluczowym wyzwaniem jest stworzenie warunków sprzyjających życiu i rozwojowi, by zachęcić mieszkańców, zwłaszcza młodych, do pozostania w miejscu zamieszkania zamiast migrowania do większych ośrodków.

Demografia Gminy Wodzisław

Na dzień **31 grudnia 2024 roku** Gminę Wodzisław zamieszkiwało **6276 osób**. Struktura płci jest wyrównana: **49,55% stanowią kobiety, a 50,45% mężczyźni**.

Niestety, w latach **2002-2024** odnotowano spadek liczby mieszkańców o **18,8%**. Średni wiek mieszkańców wynosi **45,5 lat**, co jest wartością porównywalną ze średnią dla województwa świętokrzyskiego i nieco wyższą niż średnia krajowa.

Gęstość zaludnienia w 2024 roku wyniosła **36 osób na km²**. Analizując strukturę wiekową, dominującą grupą są osoby w **wieku produkcyjnym (54,41%)**. Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowią **15,36%**, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym to **30,23% populacji**. Te dane demograficzne podkreślają wyzwania stojące przed Gminą Wodzisław w zakresie zatrzymania młodych talentów i tworzenia atrakcyjnych warunków dla wszystkich grup wiekowych.

Tabela 26 Struktura ludności na terenie Gminy Wodzisław w latach 2020-2024

kategoria	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	6 607	6 517	6 428	6 356	6 276
mężczyźni	3 335	3 274	3 210	3 196	3 166
kobiety	3 272	3 243	3 218	3 160	3 110
w wieku przedprodukcyjnym	1 082	1 062	1 034	1 007	964
mężczyźni	569	559	537	531	514
kobiety	513	503	497	476	450
w wieku produkcyjnym	3 689	3 604	3 533	3 467	3 415
mężczyźni	2 106	2 033	1 997	1 965	1 942
kobiety	1 583	1 571	1 536	1 502	1 473
w wieku poprodukcyjnym	1 836	1 851	1 861	1 882	1 897
mężczyźni	660	682	676	700	710
kobiety	1 176	1 169	1 185	1 182	1 187

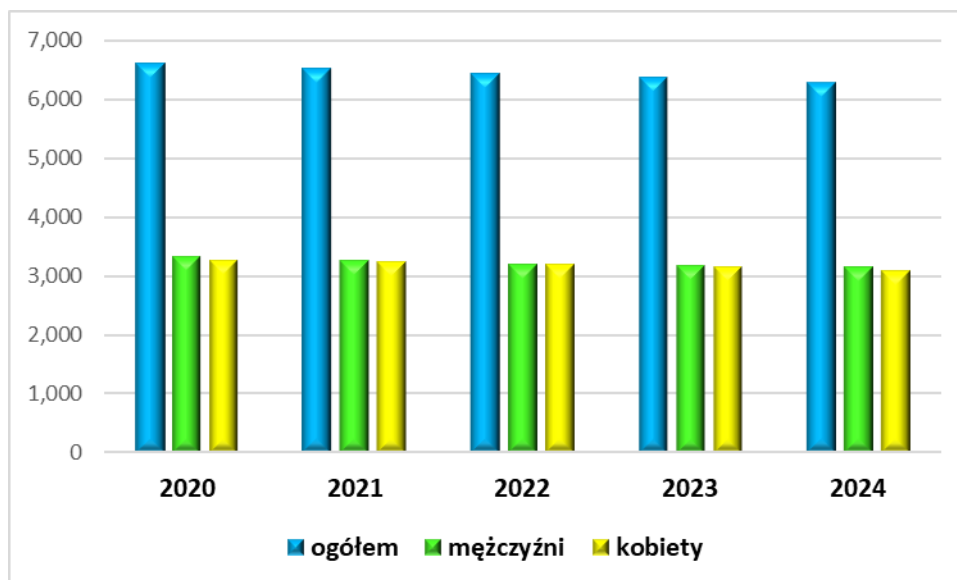
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy gminy Wodzisław zawarli w 2023 roku 24 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców i jest to znacznie więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla kraju. W tym samym okresie odnotowano 0,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 27,2% mieszkańców gminy Wodzisław jest stanu wolnego, 57,5% żyje w małżeństwie, 5,1% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,0% to wdowy/wdowcy.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

W 2023 roku zarejestrowano 44 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 79 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Wodzisław -35. W tym samym roku 2 osoby zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2.

Wykres 1 Struktura ludności na terenie Gminy Wodzisław w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wyzwania demograficzne i ujemny przyrost naturalny

Gmina Wodzisław mierzy się z **ujemnym przyrostem naturalnym**, co stanowi jedno z kluczowych wyzwań demograficznych regionu. Obecnie wynosi on **-42 osoby**, co przekłada się na wskaźnik **-6,60 na 1000 mieszkańców**. W **2023 roku** w Gminie Wodzisław urodziło się **41 dzieci**, z czego **34,1% stanowiły dziewczynki**, a **65,9% chłopcy**. Średnia waga noworodków wyniosła **3338 gramów**.

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów, kształtuje się na poziomie **0,52**. Oznacza to, że na każde dwa zgony przypada nieco ponad jedno urodzenie. Wartość ta jest nieco wyższa niż średnia dla województwa świętokrzyskiego, jednak **znacznie niższa od współczynnika dla całego kraju**, co wskazuje na potrzebę działań wspierających dzietność i zatrzymanie młodych rodzin w gminie.

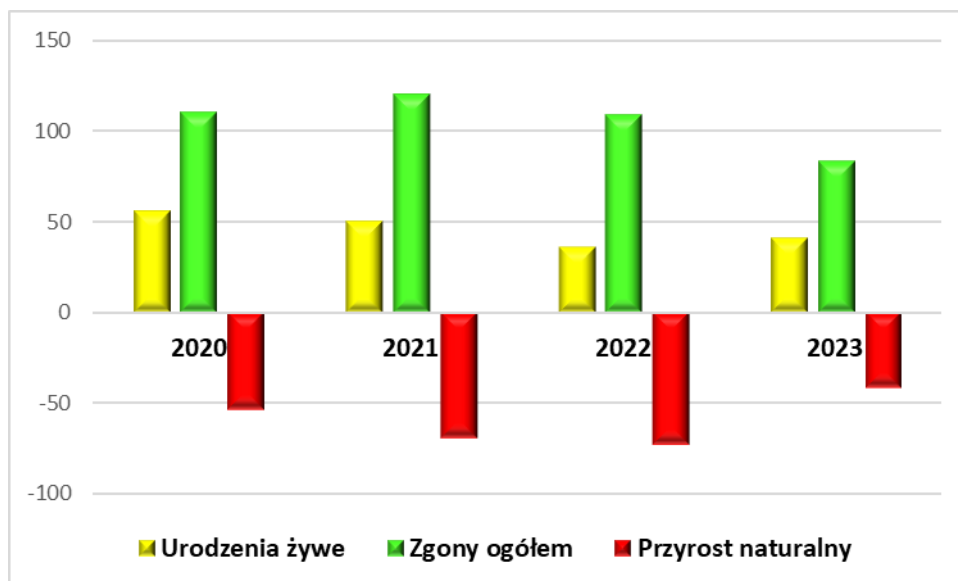
Tabela 27 Przyrost naturalny w Gminie Wodzisław w latach 2020-2023

Wodzisław	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	56	50	36	41
miasto	-	7	8	2
obszar wiejski	-	43	28	39
Kobiet	22	23	18	14
Mężczyzn	34	27	18	27
Zgony ogółem	110	120	109	83
Kobiet	45	52	39	49
Mężczyzn	65	68	70	34
Przyrost naturalny	-54	-70	-73	-42
Kobiet	-23	-29	-21	-35
Mężczyzn	-31	-41	-52	-7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

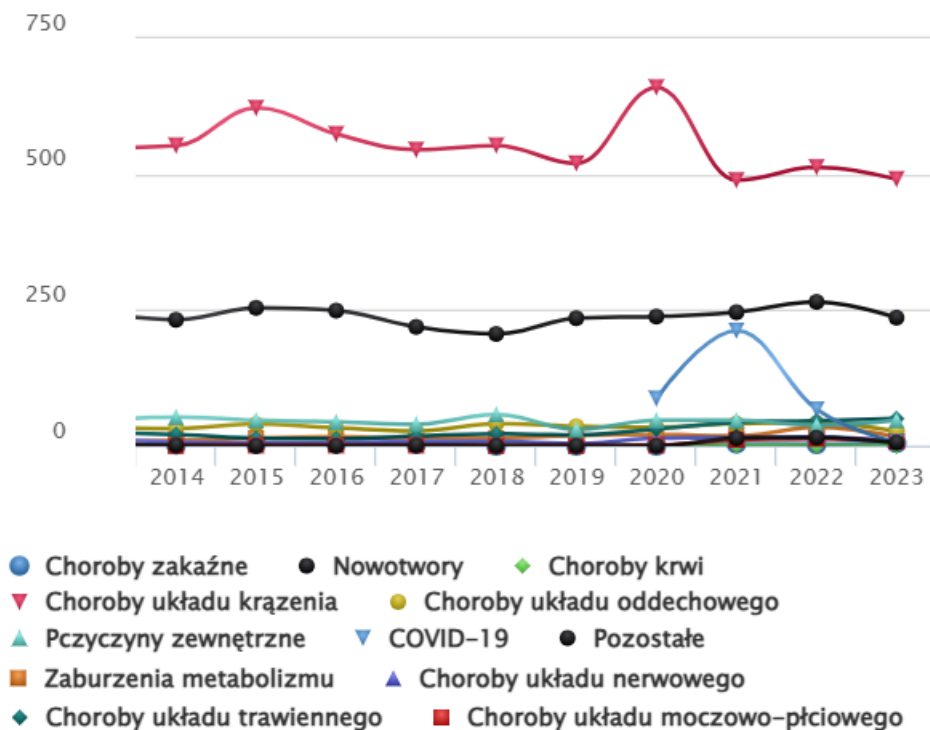
Wykres 2 Przyrost naturalny w Gminie Wodzisław w latach 2020-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2023 roku 48,9% zgonów w gminie Wodzisław spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,5% zgonów były nowotwory, a 2,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Wodzisław przypada 13,04 zgonów i jest to więcej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Wykres 3 Przyczyny zgonów w powiecie jędrzejowskim w latach 2014-2023

Źródło: dane GUS

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław**Procesy starzenia się społeczeństwa**

Starzenie się społeczeństwa to proces biologiczny związany z konkretnymi zmianami demograficznymi i oznacza, że w danej populacji jest więcej osób starszych niż młodszych. Starzenie się społeczeństwa polskiego, jak i europejskiego zaobserwowano już dość dawno (i mimo różnych inicjatyw) tego procesu nie udało się na razie zatrzymać. Zjawisko to jest poważnym zagrożeniem dla stabilności mniejszych gmin takich jak Wodzisław.

Tabela 28 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Wodzisław w latach 2020-2024

kategoria	2020	2021	2022	2023	2024
ogółem	6 607	6 517	6 428	6 356	6 276
0-4	271	248	226	204	187
5-9	296	308	303	292	283
10-14	339	323	313	319	324
15-19	301	316	302	291	289
20-24	332	308	314	304	290
25-29	401	376	363	359	350
30-34	421	427	404	366	363
35-39	445	441	422	407	406
40-44	478	479	489	490	459
45-49	446	449	455	451	453
50-54	368	379	379	404	431
55-59	394	352	342	353	331
60-64	547	513	507	463	432
65-69	523	525	487	512	513
70 i więcej	1 045	1 073	1 122	1 141	1 165

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Starzenie się społeczeństwa: wyzwania i kierunki wsparcia seniorów

Starzenie się społeczeństwa to globalne zjawisko, którego przyczyny są wielorakie i złożone. W Gminie Wodzisław, podobnie jak w wielu innych regionach, obserwuje się ten trend, wynikający z dwóch głównych czynników:

- **Wydłużenie życia:** Postępy w opiece medycznej, wczesne diagnozowanie i skuteczne leczenie chorób znacząco wydłużają życie osób starszych, pozwalając im dłużej cieszyć się zdrowiem i aktywnością.
- **Spadek przyrostu naturalnego:** Zmiany w modelach rodziny (dominacja modelu 2+1 zamiast dawniejszych 2+2 czy 2+3) oraz coraz późniejsze decyzje o urodzeniu pierwszego dziecka prowadzą do zmniejszenia liczby urodzeń, co bezpośrednio wpływa na strukturę demograficzną.

Obszary wsparcia dla seniorów

W odpowiedzi na te wyzwania, Gmina Wodzisław zidentyfikowała kluczowe obszary, w których należy rozwijać wsparcie dla seniorów, aby zapewnić im godne i aktywne życie:

- **Usługi opiekuńcze w terenie:** Rozwój i dostępność usług opiekuńczych świadczonych bezpośrednio w domach osób starszych, co pozwala im pozostać w znajomym środowisku.
- **Kluby i Domy Seniora:** Tworzenie i wspieranie miejsc takich jak Kluby Seniora, Senior+ czy Dziennych Domów Senior+, które oferują aktywności społeczne, kulturalne i integracyjne.
- **Posiłki z dowozem do domu:** Zapewnienie dostępu do ciepłych posiłków dla osób, które mają trudności z samodzielnym przygotowaniem jedzenia.
- **Pomoc sąsiedzka:** Promowanie i organizowanie wsparcia opartego na więziach lokalnych i wzajemnej pomocy mieszkańców.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- **Dostęp do rehabilitacji i terapii:** Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych i terapeutycznych, kluczowych dla utrzymania sprawności i samodzielności.
- **Usługi opiekuńcze i zdrowotne w przyjaznych warunkach:** Rozwijanie oferty opieki i usług zdrowotnych świadczonych w komfortowych warunkach – zarówno w domach seniorów, jak i w niewielkich, specjalistycznych placówkach.

Rozwój tych obszarów jest kluczowy dla zapewnienia godnego życia mieszkańcom Gminy Wodzisław w starszym wieku i budowania wspierającej społeczności.

Tabela 29 Ludność w wieku 65 + w Gminie Wodzisław

	na 31.12.2020r.	na 31.12.2024r.
Ludność w wieku 65+	1 568	1 678
% osób w wieku 65+ do ogółu liczby mieszkańców	23,73%	26,74%

Źródło: opracowanie własne wg danych GUS

Prognoza demograficzna 2060

Według „Prognozy ludności na lata 2022-2060” opracowanej przez GUS ogólna liczba mieszkańców województwa świętokrzyskiego, a co za tym idzie również powiatu jędrzejowskiego będzie sukcesywnie spadać do roku 2060.

Prognozy demograficzne dla Gminy Wodzisław również wskazują na spadek liczby ludności.

Tabela 30 Prognoza ludności Gminy Wodzisław na lata 2023-2060

Płeć	2030	2035	2040	2045	2050	2060
Ogółem	5 957	5 556	5 167	4 792	4 438	3 822
Mężczyźni	2 950	2 748	2 552	2 366	2 187	1 895
Kobiety	3 007	2 808	2 615	2 426	2 251	1 927

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według prognozy GUS do roku 2060 na obszarze Gminy Wodzisław należy spodziewać się:

- sukcesywnego spadku liczby ludności,
- znacznego wzrostu liczby mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym,
- spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Tabela 31 Struktura ludności w Gminie Wodzisław w roku 2024 i 2060 wg prognoz GUS

STRUKTURA LUDNOŚCI (w %)		
wiek	2024	2060
	ogółem	
przedprodukcyjny	15,36	13,87
produkcyjny	54,41	47,36
poprodukcyjny	30,23	23,36
Mężczyźni		
przedprodukcyjny	8,19	6,36
produkcyjny	30,94	24,25
poprodukcyjny	11,31	10,41
Kobiety		
przedprodukcyjny	7,17	7,51
produkcyjny	23,47	23,10

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

poprodukcyjny	18,91	12,95
---------------	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Prognoza ludności gmin na lata 2022-2060 - tablice wojewódzkie

GUS prognozuje, że przyrost naturalny będzie w każdym roku ujemny. Dodatkowo na tak znaczny odpływ mieszkańców będzie miała wpływ migracja wewnętrzna.

Tabela 32 Ruch naturalny i wędrownikowy – prognoza GUS dla Gminy Wodzisław

Rok	Ruch naturalny			Migracje wewnętrzne na pobyt stały		Migracje zagraniczne na pobyt stały	
	Urodzenia	Zgony	przyrost naturalny	Napływ	Odpływ	Imigracja	Emigracja
2030	38	86	-48	29	47	8	4
2035	37	93	-56	21	47	5	4
2040	38	103	-65	26	46	5	4
2045	37	92	-55	27	45	5	4
2050	34	86	-52	20	42	6	4
2055	32	79	-47	21	37	6	3
2060	27	70	-43	14	37	6	3

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2022-2060 - tablice wojewódzkie

Wszystkie powyższe zjawiska powinny zostać uwzględnione w dokumencie strategicznym, bowiem np. wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym sugeruje potrzeby w zakresie infrastruktury społecznej, kulturalnej, a także w zakresie organizacji czasu wolnego seniorów np. poprzez działalność Klubów Seniora.

Procesy demograficzne w Gminie Wodzisław kształtują jej przyszłość, niosąc ze sobą szereg istotnych konsekwencji. Możemy wyróżnić trzy główne trendy, które znacząco wpływają na strukturę i dynamikę lokalnej społeczności:

1. **Malejąca liczba urodzeń:** Spadek liczby urodzeń to bezpośrednia przyczyna kurczenia się młodszych roczników. Ten trend, obserwowany w całej Polsce, odzwierciedla zmiany w modelach rodziny i opóźnianie decyzji o posiadaniu dzieci.
2. **Starzejące się społeczeństwo:** Gmina Wodzisław, podobnie jak wiele innych obszarów, doświadcza zjawiska **starzenia demograficznego**. Oznacza to rosnący udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców. Główną przyczyną tego trendu jest wydłużanie się średniej długości życia, co jest pozytywnym skutkiem rozwoju medycyny i poprawy jakości życia, lecz jednocześnie stawia nowe wyzwania społeczne i gospodarcze.
3. **Wpływ migracji na strukturę wiekową:** Procesy migracyjne mają znaczący wpływ na demografię gminy. Odpływ młodych mieszkańców do większych ośrodków, poszukujących lepszych perspektyw edukacyjnych czy zawodowych, prowadzi do zmniejszenia odsetka osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym w lokalnej społeczności.

Te wzajemnie powiązane trendy demograficzne stawiają przed Gminą Wodzisław wyzwanie w zakresie planowania rozwoju, dostosowania usług publicznych i tworzenia atrakcyjnych warunków dla wszystkich grup wiekowych.

Tabela 33 Podsumowanie struktury ludności Gminy Wodzisław wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2020-2024

kategoria	2020	2024
ogółem	6 607	6 276
mężczyźni	3 335	3 166

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

kobiety	3 272	3 110
WZROST/SPADEK	-331	
w wieku przedprodukcyjnym	1 082	964
mężczyźni	569	514
kobiety	513	450
WZROST/SPADEK	-118	
w wieku produkcyjnym	3 689	3 415
mężczyźni	2 106	1 942
kobiety	1 583	1 473
WZROST/SPADEK	-274	
w wieku poprodukcyjnym	1 836	1 897
mężczyźni	660	710
kobiety	1 176	1 187
WZROST/SPADEK	61	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z analizy danych wynika że na przestrzeni ostatnich lat (2020-2024) odnotowano następujące zjawiska demograficzne:

- ogólny spadek liczby ludności o 331 osób,
- wzrost osób w wieku poprodukcyjnym (o 61 os., co świadczy o zjawisku starzenia się społeczeństwa),
- znaczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym (274 osoby),
- spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 118 osób).

Podsumowując diagnozę sytuacji demograficznej w Gminie Wodzisław wydaje się ona na dziś stabilna. Jednak perspektywy sugerują, że mieszkańców będzie ubywać, zwłaszcza w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a przybywać będzie seniorów w wieku poprodukcyjnym, co jest zjawiskiem negatywnym. Szczególnie mocno mogą odczuć to zjawisko sołectwa o największej liczbie mieszkańców oraz najmniejsze, gdzie będzie narastał problem osób starszych i samotnych. Dlatego na obszarze całej gminy należy zadbać o to, aby zapewnić właściwe rozwiązania wspierające dla osób w wieku poprodukcyjnym, które z jednej strony umożliwią wykorzystanie potencjału i wiedzy tych osób, a drugiej pozwolą na godne starzenie się.

3.2 Pomoc społeczna: wsparcie dla mieszkańców

W Gminie Wodzisław za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej odpowiada **Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS)**, będący wyodrębnioną jednostką organizacyjną Gminy. Siedziba Ośrodka znajduje się w Wodzisławiu, a jego szczegółowy zakres działania określa statut, oparty na przepisach ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (t.j. Dz.U. 2004 Nr 64 poz. 593 z późn. zm.) oraz aktach wykonawczych.

Zakres działania Ośrodka Pomocy Społecznej

OPS w Wodzisławiu realizuje zarówno zadania zlecone przez administrację rządową, jak i własne zadania gminy, obejmując szeroki wachlarz wsparcia. Do kluczowych obszarów działalności należą:

- **wsparcie finansowe i rzeczowe:**
 - przyznawanie i wypłacanie **specjalnych zasiłków celowych**,
 - udzielanie pomocy w celu **ekonomicznego usamodzielnienia** – w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- **opieka instytucjonalna:**

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- prowadzenie i zapewnienie **miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia** o zasięgu gminnym,
- kierowanie osób wymagających opieki do odpowiednich placówek.
- **Inne formy pomocy i projekty:**
 - podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej, wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy,
 - tworzenie i realizacja **programów osłonowych**,
 - opracowywanie i wdrażanie **projektów socjalnych**, dostosowanych do lokalnych wyzwań.

Świadczenia i programy realizowane przez OPS

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu zarządza również szeregiem kluczowych świadczeń i programów, mających na celu wsparcie rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej:

- **zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych**,
- **jednorazowe zapomogi** z tytułu urodzenia dziecka,
- **świadczenia rodzicielskie** i świadczenia „**Za życiem**”,
- **świadczenia pielęgnacyjne**, **zasiłki pielęgnacyjne**, **specjalne zasiłki opiekuńcze** oraz **zasiłki dla opiekuna**,
- **świadczenia z funduszu alimentacyjnego**,
- **dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne**,
- **pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów**,
- obsługa programu **Karta Dużej Rodziny**.

Dzięki kompleksowemu podejściu i szerokiemu zakresowi realizowanych zadań, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu stanowi istotny filar wsparcia społecznego dla mieszkańców gminy.

Tabela 34 Powody korzystania z pomocy społecznej w 2024r.

Wyszczególnienie	Liczba osób (w rodzinach)	Liczba rodzin
Bezrobocie	128	49
Ubóstwo	106	54
Niepełnosprawność	56	41
Długotrwała lub ciężka choroba	31	24
Przemoc	53	11
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym: rodziny niepełne, rodziny wielodzietne	43	9
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OSP w Wodzisławiu

Tabela 35 Świadczenia realizowane w latach 2021-2023 przez OPS w Wodzisławiu na podstawie ustawy o pomocy społecznej w podziale na sołectwa

L.p.	Sołectwo/miasto	2021		2022		2023	
		Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
1.	Brzeście	9	5	9	4	10	5
2.	Brzezinki	3	3	12	5	8	4
3.	Dębiany	2	2	5	3	3	2
4.	Droblin	5	1	10	2	9	3

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

5.	Folga Pierwsza	5	2	6	3	1	1
6.	Jeziorki	0	0	0	0	0	0
7.	Judasze	1	1	0	0	0	0
8.	Kaziny	2	2	1	1	1	1
9.	Klemencice	8	3	13	4	6	1
10.	Konary	19	5	17	6	19	6
11.	Kowalów Dolny	3	2	41	16	5	3
12.	Kowalów Górny	10	4	6	3	17	5
13.	Krężoły	4	2	4	2	1	1
14.	Łany	9	2	14	6	13	6
15.	Laskowa	11	3	12	6	2	1
16.	Lubcza	35	14	19	11	17	9
17.	Ludwinów	3	1	3	1	4	1
18.	Mieronice	14	6	8	5	8	4
19.	Mierzawa	5	2	6	3	7	3
20.	Nawarzyce	40	12	36	13	23	6
21.	Niegosławice	9	6	11	6	10	6
22.	Nowa Olszówka	1	1	0	0	3	2
23.	Olbrachcice	15	4	15	4	15	4
24.	Pękośław	8	5	1	1	5	3
25.	Piotrkowice	25	12	25	11	24	11
26.	Piskorzowice	5	1	5	1	5	1
27.	Podlesie	15	6	15	6	12	4
28.	Pokrzywnica	0	0	9	3	0	0
29.	Promyk	0	0	0	0	0	0
30.	Przewody	11	3	12	4	7	3
31.	Przyłęczek	22	8	32	15	30	9
32.	Przyłęk	2	2	1	1	2	2
33.	Przyrąb	21	6	21	5	23	6
34.	Sadki	2	2	4	3	6	3
35.	Sielec	2	2	2	2	1	1
36.	Stara Olszówka	3	3	1	1	0	0
37.	Strzeszkowice	7	2	7	4	4	4
38.	Świątniki	4	2	1	1	1	1
39.	Wodacz	0	0	0	0	0	0
40.	Wodzisław	90	40	92	41	76	34
41.	Wola Lubecka	22	7	28	9	31	10
42.	Września	0	0	1	1	0	0
43.	Zarzecz	0	0	6	3	10	4
	Razem	452	184	511	216	419	170

*Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS***Kompleksowe Programy Wsparcia Rodzin**

OPS w Wodzisławiu aktywnie realizuje szereg programów mających na celu kompleksowe wsparcie rodzin i osób potrzebujących. Są to inicjatywy odpowiadające na różnorodne wyzwania społeczne, od

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

wsparcia noworodków ze specjalnymi potrzebami, po pomoc dla seniorów i walkę z przemocą w rodzinie.

Programy Wspierające Rodziny

- **"Za życiem"**: Od 1 stycznia 2017 roku rodziny, w których urodziło się żywe dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, mogą skorzystać z **jednorazowego świadczenia wspierającego zdrowie** dziecka. Jest to kluczowe wsparcie dla rodziców w trudnej sytuacji.
- **Karta Dużej Rodziny (KDR)**: Od 1 stycznia 2019 roku program KDR został rozszerzony, a prawo do posiadania karty przysługuje **wszystkim rodzicom (również zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka) oraz małżonkom rodziców, którzy posiadają lub posiadali na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci**. Karta jest przyznawana również dzieciom:
 - do 18. roku życia,
 - do 25. roku życia w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej,
 - bez ograniczeń wiekowych, jeśli legitymują się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; Karta Dużej Rodziny to system zniżek i uprawnień dla rodzin wielodzietnych.
- **"Posiłek w szkole i w domu"**: Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje wieloletni program, który ma na celu zapewnienie pomocy żywieniowej osobom potrzebującym. Wsparcie może być udzielane w formie: posiłku, produktów żywnościowych lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. Program skierowany jest do:
 - dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej,
 - dzieci do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej,
 - osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w tym szczególnie **osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym**.

Wsparcie dla osób ze specjalnymi potrzebami

- **"Bon energetyczny"**: To jednorazowe świadczenie pieniężne, przysługujące każdemu gospodarstwu domowemu, które spełnia określone kryteria dochodowe. Ma ono na celu wsparcie w pokryciu kosztów energii.
- **"Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej"**: Program finansowany ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, realizowany przez OPS. Jego celem jest wprowadzenie usługi **asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności**. Głównym celem programu jest poprawa funkcjonowania osób niepełnosprawnych, umożliwienie im prowadzenia bardziej aktywnego i samodzielnego życia. **Korzystanie z usług asystenta jest bezpłatne** dla uczestników programu.
- **"Korpus Wsparcia Seniorów"**: W ramach tego programu Gmina uzyskała wsparcie finansowe (80% przewidywanych kosztów). Adresatami programu są **seniorzy w wieku 60 lat i więcej**, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkają z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Program składa się z dwóch modułów:
 - **Moduł I**: Zapewnienie **usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich** seniorom, promując lokalną solidarność.
 - **Moduł II**: Poprawa bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania seniorów w miejscu zamieszkania poprzez **zwiększanie dostępu do tzw. "opieki na odległość"** (np. teleopieka).

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

W Gminie Wodzisław działa również **Zespół Interdyscyplinarny**, który koncentruje się na przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zespół ten nadal realizuje procedurę **"Niebieskiej Karty"** oraz tworzy **grupy robocze**, których celem jest opracowanie i wdrażanie strategii postępowania dla konkretnych rodzin dotkniętych przemocą. Skład grupy roboczej jest zawsze dostosowywany do potrzeb danej rodziny i może obejmować: pracownika socjalnego, dzielnicowego, a także – w miarę potrzeb – członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) w Wodzisławiu, pedagoga szkolnego, nauczyciela, kuratora lub asystenta rodziny.

3.3 Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Wodzisław funkcjonuje **Gminny Ośrodek Zdrowia w Wodzisławiu** z filiami w:

- Lubczy,
- Niegosławicach.

Do 31.12.1993r. Ośrodek Zdrowia działał w ramach ZOZ Jędrzejów. Od 01.01.1994r. organem tworzącym i nadzorczym dla placówki leczniczej jest Gmina Wodzisław, a pełna nazwa to Gminny Ośrodek Zdrowia w Wodzisławiu. Obecnie placówka realizuje umowy zawarte ze Świętokrzyskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia w zakresie Podstawowej Opieki Zdrowotnej, gdzie zatrudnionych jest obecnie 9 lekarzy, z czego 2 świadczy usługi medyczne w działających filiach w Niegosławicach i Lubczy, świadczeń stomatologicznych, fizjoterapii ambulatoryjnej oraz Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej (ginekologia).

Usługi ośrodka zdrowia to:

- opieka lekarska,
- opieka pielęgniarska,
- opieka położnej,
- opieka ginekologiczna,
- gabinet stomatologiczny,
- opieka szkolna POZ,
- badania laboratoryjne,
- badania EKG,
- gabinet zabiegowy,
- szczepienia,
- badania bilansowe.

Według danych GUS na terenie gminy Wodzisław w 2024r. udzielono 27 227 porad medycznych. Ponadto, w gminie zlokalizowane są 2 apteki.

Tabela 36 Liczba udzielonych porad w latach 2020-2024

Kategoria	2020	2021	2022	2023	2024
Miasto i Gmina Wodzisław	20 645	28 784	28 586	44 839	27 227
miasto	-	26 169	25 460	36 228	24 238
obszar wiejski	-	2 615	3 126	8 611	2 989

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

3.4 Edukacja i wychowanie

Edukacja jest bardzo ważną dziedziną życia społecznego. Dlatego dla zapewnienia wysokiej jakości kształcenia należy stworzyć spójny i efektywny program działań służących optymalnemu rozwojowi najważniejszych podmiotów edukacji – dziecka na etapie wczesnoszkolnym, ucznia i dorosłego uczestnika kształcenia ustawicznego, a także nauczyciela, zaangażowanego w proces edukacji.

a) placówki oświatowe prowadzone przez Gminę Wodzisław

- Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Wodzisławiu,
- Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brześciu z oddziałem przedszkolnym,
- Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Lubczy z oddziałem przedszkolnym,
- Przedszkole Samorządowe w Wodzisławiu.

b) placówki oświatowe prowadzone przez stowarzyszenia:

- Szkoła Podstawowa im. Jednostki Ziemi Kieleckiej w Mierzawie prowadzona przez Stowarzyszenie „Radosna Szkoła” w Mierzawie,
- Szkoła Podstawowa w Niegosławicach prowadzona przez Stowarzyszenie „Rodzice Dzieciom” w Niegosławicach,
- Szkoła Podstawowa Partyzantów Ziemi Jędrzejowskiej w Piotrkowicach prowadzona przez Stowarzyszenie „Nasze Dzieci” w Piotrkowicach.

Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Wodzisławiu

Placówka z dumą nosi imię **Wojska Polskiego**. Historia nadania tego wyróżnienia sięga **7 października 1973 roku**, kiedy to pierwotnie szkoła otrzymała imię Ludowego Wojska Polskiego. Uroczystość ta była wyjątkowym wydarzeniem, łączącym trzy ważne aspekty: oficjalne nadanie szkole imienia, odsłonięcie pamiątkowej tablicy poświęconej ofiarom hitleryzmu oraz otwarcie Izby Pamięci Narodowej. W obchodach wzięli udział liczni goście, grono pedagogiczne, uczniowie i rodzice, a także kompania honorowa Wojska Polskiego, co podkreślało rangę wydarzenia.

W latach 90. XX wieku nazwa patrona szkoły została zmieniona na obecną – **Wojska Polskiego**, odzwierciedlając szersze i ponadczasowe rozumienie tej instytucji.

Zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi RP sprawuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast ogólne kierownictwo zapewnia Minister Obrony Narodowej. Patronat Wojska Polskiego dla szkoły w Wodzisławiu symbolizuje więc wartości takie jak patriotyzm, służba i odpowiedzialność.

Zdjęcie 11 Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Wodzisławiu

Źródło: <https://www.facebook.com/>

Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brześciu: dziedzictwo i współczesność

Placówka w Brześciu posiada bogatą historię i silną tożsamość zakorzenioną w lokalnej społeczności. Jej losy splatają się z wysiłkami wielu pokoleń mieszkańców, nauczycieli i władz, które od ponad stu lat dbały o rozwój edukacji w regionie.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Historia szkoły w Brześciu sięga roku **1917**, kiedy to dzięki zaangażowaniu lokalnych gospodarzy – Wojciecha Nowaka, Józefa Nowaka, Michała Gałka, Stefana Michałowskiego oraz nadleśnictwa Sielec – otwarto **jednoklasową szkołę podstawową**. Początkowo mieściła się ona w wynajętym pokoju w domu Wincentego Sobonia, by następnie kilkakrotnie zmieniać swoją lokalizację. Pierwszą nauczycielką była Zofia Uziębłówna, po której kolejno stanowiska obejmowali Janina Krakowska, Józef Szwaczka i Kazimiera Jabłońska.

Tuż po II wojnie światowej zrodziła się idea budowy nowego obiektu. Początkowo szkoła mieściła się w drewnianym baraku, jednak jego zniszczenie zmotywowało społeczność do działania. Rodzice zaczęli gromadzić fundusze i starać się o działkę. Dzięki wspólnym wysiłkom, a w szczególności ogromnemu wkładowi nauczycielki Janiny Szczerby (z domu Maj), oraz znaczącej pracy społecznej, budowa nowej szkoły przebiegła niezwykle sprawnie.

Uroczyste oddanie do użytku obecnego budynku nastąpiło **1 września 1959 roku**. W pierwszym roku szkolnym nowa placówka przyjęła dzieci z Brześcia, Olszówki Nowej i Mieronic, a opiekę nad uczniami klas I-VII objął pan Aleksander Malec. Po 12 latach, do istniejącej podstawówki dołączyła **Szkoła Przysposobienia Rolniczego**, funkcjonująca przez 4 lata pod kierownictwem pana Tadeusza Urbańskiego, kształcąca przyszłych rolników.

W kolejnych latach szkoła dynamicznie się rozwijała, zwiększając liczbę uczniów i grono pedagogiczne. Dyrektorem ośmioklasowej placówki, liczącej wówczas 125 uczniów i 5 nauczycieli, został Stanisław Wielgus. W 1990 roku do programu nauczania powróciła religia. Aż do 1996 roku Szkoła Podstawowa w Brześciu posiadała filię w Pękostawiu. W tym samym roku, 1996, nastąpiła ważna zmiana – szkoła została przemianowana na **Samorządową Szkołę Podstawową**. Mimo braku rozbudowy, do użytku włączono salę przedszkolną. W 1999 roku szkoła dostosowała się do reformy oświatowej, stając się sześcioklasową. Kolejnym dyrektorem był pan Henryk Wojtanowski, a od 2008 roku funkcję tę pełni absolwentka szkoły – mgr Anna Haczyk.

Jan Paweł II - patron i wzór

16 października 2007 roku to data szczególna w historii szkoły – Samorządowa Szkoła Podstawowa w Brześciu oficjalnie przyjęła imię **Jana Pawła II**. Dwa lata później, w 2009 roku, szkoła wzbogaciła się o własny **sztandar**, co znacząco sprzyja rozszerzaniu i wzmacnianiu oddziaływań dydaktycznych i wychowawczych.

Wybór tak znamienitego Patrona, który pozostaje wzorem i niedościgłym ideałem, zobowiązuje całą społeczność szkolną do nieustannego rozwoju i podejmowania nowych wyzwań. Jan Paweł II, ze swoimi wartościami i nauką, ma być inspiracją i wsparciem. Sztandar szkoły natomiast, jako symbol ważny i potrzebny dla kultywowania tradycji i zachowania tożsamości, ma prowadzić społeczność szkolną i być jej oficjalną wizytówką podczas wszystkich uroczystości o charakterze narodowym i patriotycznym. Jest to również zobowiązanie do godnego reprezentowania placówki zarówno na jej terenie, jak i poza murami szkoły.

Postać Jana Pawła II stanowi ciągłe wyzwanie dla uczniów i nauczycieli. Prawda zawarta w jego słowach: „**Musicie od siebie wymagać, nawet gdyby inni od was nie wymagali**” stała się mottem dla uczniów w ich codziennym życiu, motywując do wysiłku i doskonalenia.

Długa historia szkoły w Brześciu jest nierozzerwalnie związana z życiorysami wielu szlachetnych, wspaniałomyślnych i oddanych ludzi. To ich pasja, zaangażowanie i praca złożyły się na wyjątkowy klimat, atmosferę i wygląd placówki. Wielu wspaniałych pedagogów poświęciło tu swoje lata pracy, a także zastrzeżeni pracownicy niebędący nauczycielami pozostawili tu swoją część życia, budując tożsamość i dziedzictwo szkoły.

Zdjęcie 12 Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brześciu

Źródło: <https://sspbrzescie.szkolnastrona.pl>

Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Lubczy

Historia **Samorządowej Szkoły Podstawowej w Lubczy** to opowieść o rozwoju, dążeniu do nowoczesności i silnym związku z polską tradycją literacką. Choć pierwotnie szkoła mieściła się w malowniczym **Pałacu Wielowiejskich** – pięknym miejscu otoczonym dużym ogrodem – rosnąca liczba dzieci i niedostateczna przestrzeń sprawiły, że lokalna społeczność z utęsknieniem wyczekiwała nowego budynku.

Nowa siedziba i rozwój szkoły

Wyczekiwany moment nastąpił **1 września 1970 roku**, kiedy to społeczność Lubczy doczekała się otwarcia nowej szkoły. Widoczny z daleka, otoczony zielenią i wtapiający się w krajobraz z lasem porastającym Okręglicę w tle, piętrowy budynek prezentował się niezwykle okazale. Uroczystego otwarcia dokonał ówczesny dyrektor, pan Stanisław Bartosik, rozpoczynając nowy rozdział w historii edukacji w Lubczy.

Zdjęcie 13 Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Lubczy

Źródło: <http://ssplubcza.szkolnastrona.pl>

Adam Mickiewicz: patron i inspiracja

W życiu każdej szkoły są wydarzenia szczególne, jednak dla placówki w Lubczy jednym z najważniejszych było bez wątpienia **nadanie imienia patrona i sztandaru**. Z inicjatywą wyboru

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Adama Mickiewicza na patrona wystąpiła ówczesna Rada Pedagogiczna, pod przewodnictwem dyrektora Stanisława Bartosika.

Od **21 czerwca 1987 roku** uczniowie Samorządowej Szkoły Podstawowej w Lubczy z dumą noszą imię wybitnego wieszca. Wybór Adama Mickiewicza na patrona jest wyrazem przekonania, że zyskali oni **trwały i sprawdzony wzorzec**. Jego twórczość i wartości, takie jak patriotyzm, dążenie do prawdy i piękna, stanowią **inspirację i pomoc** w ich dalszej drodze przez życie, kształtując młode umysły i charaktery.

Szkoła Podstawowa im. Jednostki Ziemi Kieleckiej w Mierzawie

Historia edukacji w Mierzawie to fascynująca opowieść o determinacji lokalnej społeczności, która, mimo historycznych zawirowań, zawsze dążyła do zapewnienia dzieciom dostępu do nauki. Początki szkolnictwa na tym terenie sięgają okresu rozbiorów Polski, tuż po upadku powstania styczniowego.

Zdjęcie 14 Szkoła Podstawowa w Mierzawie

Źródło: <https://www.facebook.com>

Pionierskie czasy oświaty

Kluczową postacią w rozwoju oświaty w Mierzawie był **Wincenty Mróz** – społecznik i działacz, który zaskarbił sobie szacunek mieszkańców właśnie dzięki swoim działaniom na rzecz edukacji. To dzięki jego zaangażowaniu, **25 listopada 1915 roku**, dzieci z Mierzawy i okolic mogły rozpocząć naukę w oficjalnie otwartej **4-klasowej Szkole Ludowej**. Szkoła ta mieściła się w posiadłości samego Wincentego Mroza, który oddał swój dom na potrzeby nauki. Oficjalne otwarcie stało się możliwe po wycofaniu się wojsk carskich z terenu pod naporem Legionów Piłsudskiego i Austriaków. W szkole, poza regularną nauką, odbywały się również przedstawienia teatralne o treści patriotycznej, kształtując młode umysły w duchu narodowym. Szkoła funkcjonowała w domu Mrozów do 1919 roku, po czym została przeniesiona do domu Wincentego Budziosza.

Budowa szkoły w niepodległej Polsce

Wincenty Mróz, świadomy roli oświaty, kontynuował swoje wysiłki na rzecz edukacji. Już od 1921 roku, jako poseł na I Sejm Ustawodawczy RP z ramienia PSL „Wyzwolenie”, podjął inicjatywę budowy nowej szkoły w Mierzawie. Powstała wtedy **pierwsza szkoła w niepodległej Polsce**, składająca się

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

z jednej sali lekcyjnej i dwóch małych pokoiów dla nauczycieli. Długoletnim kierownikiem tej placówki, w okresie od 1923 do 1958 roku, był Władysław Żelaśkiewicz. Szkoła ta przez wiele lat służyła nie tylko mieszkańcom Mierzawy, ale także dzieciom z Przyłęczka i Ludwinowa.

Nowoczesna szkoła i patron wojskowy

W okresie powojennym nauka odbywała się w dwóch oddalonych od siebie o 2 km placówkach, co znacząco utrudniało organizację pracy. Trudności lokalowe pogłębiały się, a stara drewniana szkoła wymagała pilnych remontów i nie spełniała już współczesnych wymogów. Wówczas inicjatywę budowy nowej szkoły podjęli: ówczesny kierownik szkoły – Mirosław Pawlak, oraz Zygmunt Mróz, przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Mierzawie.

Szerokie działania podjęło także miejscowe społeczeństwo, zawiązując w 1969 roku **Spółeczny Komitet Budowy Szkoły Podstawowej w Mierzawie**. Dzięki ich zaangażowaniu, budowa przebiegała niezwykle sprawnie i szybko. Pierwsze roboty ziemne wykonano 29 stycznia 1971 roku, a ostatnie prace porządkowe zakończono już w sierpniu 1972 roku.

Uroczyste otwarcie nowej szkoły odbyło się 27 sierpnia 1972 roku. Na pamiątkę minionych wydarzeń i w uznaniu społecznej pracy jednostki wojskowej, Szkoła Podstawowa w Mierzawie nosi zaszczytne imię Jednostki Ziemi Kieleckiej, co podkreśla jej związki z lokalną historią i wartościami.

Szkoła Podstawowa w Niegosławicach

Początki i rozwój powojenny: Zapiski archiwalne wskazują, że już w roku szkolnym **1944/45** do szkoły powszechnej w Niegosławicach uczęszczało 174 uczniów, podzielonych na cztery oddziały. Do obwodu szkolnego należały wsie Niegosławice i Konary. Funkcję kierownika do 1945 roku pełnił Franciszek Felis.

Zdjęcie 15 Szkoła Podstawowa w Niegosławicach

Źródło: <https://www.facebook.com>

Po zakończeniu II wojny światowej, w obliczu rosnących potrzeb, wynajęto dodatkowo dwie izby w budynku podworskim w Niegosławicach, oddalone o 1500 m od głównej siedziby. Grono pedagogiczne składało się początkowo z trzech, a od 1946 roku z czterech osób, pod kierownictwem Wojciecha Florczyka (kierownika w latach 1945-1969).

W latach powojennych dążono do wyrównywania poziomu nauczania, co skutkowało stopniowym zwiększaniem liczby etatów nauczycielskich i oddziałów (klas). W roku szkolnym 1945/46 nauka

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

odbywała się w podziale na VI oddziałów, a od 1947/48 utworzono klasę VII. Reorganizacja szkolnictwa polskiego w 1948 roku, mająca na celu utworzenie 7-klasowych szkół podstawowych, spowodowała zmianę oficjalnej nazwy placówki na "Szkoła Podstawowa". W kolejnych latach poprawiały się również warunki lokalowe – od roku szkolnego 1953/54 szkoła dysponowała już trzema własnymi izbami. Od 1951/52 szkoła otrzymała czwarty etat nauczycielski, a od 1962/63 – piąty. Aż do roku szkolnego 1959/60 szkoła pełniła funkcję szkoły zbiorczej dla szkół w Turze Górnym i Strzeszkowicach, a w 1960 roku otrzymała status szkoły pełnej, niezbiorczej.

Współczesność i ostatnie wydarzenia: W ostatnim czasie, dokładnie **6 października 2023 roku**, Szkoła Podstawowa w Niegostawicach przeżyła ważną uroczystość. Otrzymała **sztandar** oraz **patrona, którym został Stefan Żeromski**. Wybór patrona nastąpił w drodze głosowania. Tego samego dnia uroczystość otwarto również **wielofunkcyjne boisko** przy szkole, co stanowi znaczące unowocześnienie infrastruktury placówki i poprawia warunki do rozwoju fizycznego uczniów.

Szkoła Podstawowa Partyzantów Ziemi Jędrzejowskiej w Piotrkowicach: historia walki o edukację

Historia placówki w Piotrkowicach to świadectwo nieustannej walki o dostęp do edukacji, od wiejskiej szkoły parafialnej, przez tajne nauczanie w czasach zaborów i okupacji, po współczesną, samorządową placówkę. To opowieść o zaangażowaniu lokalnej społeczności, która wielokrotnie podejmowała wysiłki, by zapewnić swoim dzieciom możliwość nauki.

Początki i wyzwania zaborów

Pierwsze wzmianki o szkole w Piotrkowicach datuje się na początek **XVI wieku**. Była to wiejska szkoła parafialna, do której uczęszczało zaledwie kilku uczniów, a w tej formie przetrwała do wieku XVIII. Okres zaborów przyniósł trudne czasy – w rządowych szkołach elementarnych nauczano w języku rosyjskim. W Piotrkowicach, mimo zakazów, działała **tajna szkoła z polskim językiem nauczania**, za co nauczyciel został ukarany wysoką grzywną.

Na początku XX wieku Gmina Wodzisław dysponowała zaledwie jedną szkołą początkową, tzw. „naczalnoje ucziliszcze”. Jednak ze względu na dużą odległość, złe warunki drogowe oraz brak ciepłej odzieży i obuwia, dzieci z Piotrkowic nie mogły do niej uczęszczać. Sołtys Paweł Wilk wraz z kilkoma światlejszymi gospodarzami zwrócili się z prośbą do Rady Szkolnej w Wodzisławiu o otwarcie szkoły w Piotrkowicach. Ich starania zakończyły się sukcesem i w **1915 roku** uroczystość otwarto **Szkołę Ludową w Piotrkowicach**. Pierwszą nauczycielką była Janina Majewska z Jędrzejowa. W 1932 roku placówka podniosła swój stopień organizacyjny, obejmując klasy I-VI.

Tajne nauczanie w czasie wojny

Okres **II wojny światowej** to kolejny trudny rozdział w historii szkoły. Niemieckie władze okupacyjne zakazały nauczania historii, literatury oraz geografii Polski, a podręczniki zostały skonfiskowane. W 1940 roku wprowadzono obowiązkową, propagandową lekturę „Ster”. Mimo represji, na terenie Piotrkowic aktywnie funkcjonowały **komplety tajnego nauczania**, co świadczyło o niezłomnym duchu walki o polską tożsamość i edukację.

Powojenny rozwój i nowy budynek

Rok **1945**, po wyzwoleniu ziemi jędrzejowskiej, otworzył nowy rozdział. Szkoła w Piotrkowicach stała się placówką pięcioklasową z trzema nauczycielami. Uczniowie klas VI i VII uczęszczali do szkoły w Wodzisławiu. Pierwotna siedziba, ponad stuletni dworek, wymagała ogromnych nakładów

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

finansowych na remonty i ogrzewanie, co zmusiło Urząd Gminy w Wodzisławiu do poszukiwania nowego budynku. W **1949 roku** zakupiono budynek należący do byłego kierownika szkoły, Jana Oreckiego, i tam wznowiono naukę. W **1963 roku** stanowisko kierownika szkoły objął Władysław Zasada z Podlesia, a do grona nauczycielskiego dołączyła Wanda Środa, która związała się z Piotrkowicami na stałe.

Budowa Szkoły-Pomnika Tysiąclecia

W 1963 roku odnowiony skład **Komitetu Budowy Szkoły** podjął energiczne starania o wprowadzenie inwestycji w plan budowy. Inicjatywę wsparło wielu wpływowych mieszkańców Piotrkowic. Na ogólnym zebraniu mieszkańcy wsi zobowiązali się do wykonania w ramach **czynu społecznego** niefachowych prac, takich jak dostarczanie piasku i wody, wykonywanie wykopów pod fundamenty, gaszenie wapna, rozładowywanie materiałów budowlanych. Dodatkowo, mieszkańcy obwodu szkolnego obiecali wpłacać 100% swoich zobowiązań przez 5 lat. Piotr i Maria Osińscy przekazali kluczowy plac pod budowę w centrum wsi. Prace budowlane ruszyły na przełomie **1964 i 1965 roku** i postępowały w szybkim tempie, tak że jesienią 1966 roku budynek osiągnął stan surowy zamknięty. Uroczyste otwarcie nowej szkoły odbyło się **28 sierpnia 1966 roku**. Otrzymała ona zaszczytne imię: **Szkoła Podstawowa Pomnik Tysiąclecia im. Partyzantów Ziemi Jędrzejowskiej w Piotrkowicach**. Pomysłodawcą nazwy był zasłużony nauczyciel i były partyzant – Józef Żońna, pochodzący z Piotrkowic. W 1966 roku szkoła stała się placówką ośmioletnią.

W latach **80. i 90.** szkoła kontynuowała swoją działalność. Ostatnim dyrektorem pochodzącym z Piotrkowic był Marian Urban, który objął funkcję w 1980 roku. W 1993 roku uchwalono Statut Szkoły. Mimo oszczędności, które doprowadziły do likwidacji kół i zajęć pozalekcyjnych, w 1994 roku do obwodu szkoły włączono wieś Nawarzyce, gdzie filia szkoły prowadziła klasy I-III oraz oddział przedszkolny. W latach 1993-1996 odnowiono tereny zielone wokół szkoły. W 1996 roku, wraz z przejęciem prowadzenia szkół podstawowych przez gminy, placówka w Piotrkowicach stała się **szkołą samorządową**.

W **2007 roku** przeprowadzono kompleksową **termomodernizację** budynku (ocieplenie styropianem, wymiana okien i drzwi, malowanie elewacji, wymiana pokrycia dachowego) oraz modernizację kotłowni (wymiana pieców koksowych na opalane ekogroszkiem). W latach **2008-2012** zmodernizowano kuchnię szkolną, wymieniono większość posadzek, pomalowano sale lekcyjne i korytarze, utworzono salę zabaw oraz wyremontowano sanitariaty na parterze.

Historia Szkoły Podstawowej w Piotrkowicach to dowód na to, że edukacja jest wartością, o którą lokalna społeczność potrafiła i potrafi walczyć, budując nowoczesną placówkę na fundamentach bogatej przeszłości.

W 2012 r. w gminie Wodzisław trzy szkoły liczące poniżej 70 uczniów zostały przekazane nowo powstałym stowarzyszeniom. Znalazła się wśród nich Szkoła Podstawowa w Piotrkowicach. Organem prowadzącym szkołę zostało Stowarzyszenie Nasze Dzieci.

Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się zarówno wzrosty jak i spadki liczby dzieci w wieku szkolnym. Od roku szkolnego 2020/2021 do 2024/2025 liczba dzieci w szkołach i przedszkolach zmniejszyła się o 11 osób.

Tabela 37 Liczba uczniów i przedszkolaków na terenie Gminy Wodzisław w ostatnich latach szkolnych

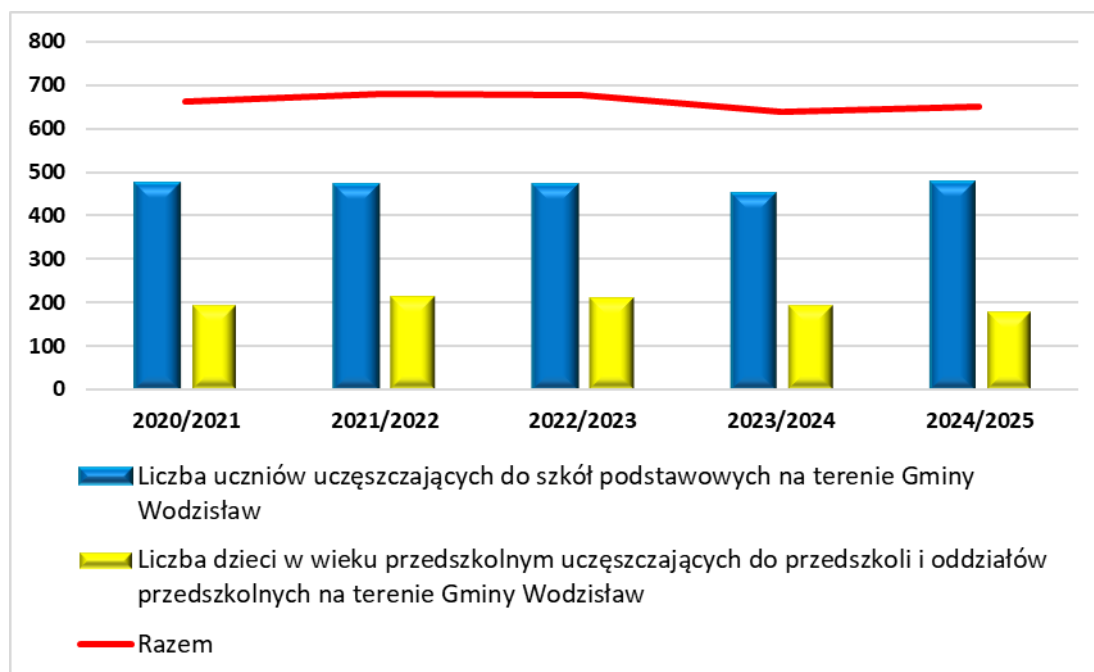
Rok szkolny	Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych	Razem
	na terenie Gminy Wodzisław		
2020/2021	471	190	661
2021/2022	468	213	681
2022/2023	468	209	677

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

2023/2024	448	190	638
2024/2025	474	176	650

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Wodzisław

Wykres 4 Liczba dzieci szkolnych i przedszkolnych na przestrzeni ostatnich 5 lat

Źródło: opracowanie własne

Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych oraz urządzeń sportowo - rekreacyjnych podlega ciągłej modernizacji. Zmieniające się w dużym tempie otoczenie wymusza różnorodne działania w zakresie dostosowania szkół do aktualnych wymagań i oczekiwań. Należy mieć świadomość ogromu zadań, których gmina musi się podjąć.

Dowożenie uczniów do szkół

Gm. Wodzisław realizuje obowiązki określone w art. 17 *ustawy o systemie oświaty*, tj. dowożenie uczniów do szkół, których droga z domu do szkoły przekraczała:

- 3 km – w przypadku uczniów klas 0 – IV szkół podstawowych,
- 4 km – w przypadku uczniów klas V-VIII szkół podstawowych.

Uczniowie z niepełnosprawnościami dowożeni są także przez rodziców (w takim przypadku z budżetu gminy - na podstawie uchwały Rady Miejskiej- dokonuje się rodzicom zwrotu poniesionych kosztów). W czasie dowozów dzieci mają zapewnioną opiekę opiekuna.

Bezpłatne podręczniki

Od roku szkolnego 2014/15, uczniowie szkół podstawowych mają zapewnione prawo do bezpłatnego dostępu do podręczników lub materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych, przeznaczonych do obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego. Dotacja celowa jest udzielana do wysokości kosztu zakupu kompletu podręczników lub materiałów edukacyjnych na każdego ucznia w danej klasie. Komplet podręczników lub materiałów edukacyjnych ma zapewnić możliwość używania ich przez uczniów tej klasy przez co najmniej trzy lata szkolne.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Zgodnie z potrzebami i wymogami prawa oświatowego w szkołach realizowane są zadania ujęte zarówno w programach wychowawczych jak i programach profilaktycznych, w tym organizowane są także spotkania z udziałem psychologa i pedagoga z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.

Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Gmina Wodzisław aktywnie wspiera uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, dążąc do zapewnienia im jak najlepszych warunków do nauki i rozwoju. Jednocześnie, poziom wykształcenia mieszkańców stanowi ważny wskaźnik kapitału ludzkiego gminy. Najlicniejszą grupę uczniów ze specjalnymi potrzebami stanowią dzieci z **obniżonymi funkcjami percepcyjno-motorycznymi**, które korzystają z **zajęć korekcyjno-kompensacyjnych**. Dla uczniów z zaburzeniami mowy organizowana jest **terapia logopedyczna**.

Szkoły w Gminie Wodzisław mają również obowiązek zapewnić nauczanie dzieciom z **niepełnosprawnością**, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej. Decyzja o organizacji **indywidualnego nauczania** lub nauczania w systemie szkoły specjalnej, w tym o liczbie godzin, podejmowana jest przez dyrektora szkoły i organ prowadzący po uzyskaniu odpowiedniego orzeczenia z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Działalność dydaktyczna, wychowawcza i opiekuńcza szkół jest wspierana przez dodatkowe godziny zajęć, obejmujące:

- **opiekę świetlicową,**
- **pracę biblioteki szkolnej,**
- **wsparcie pedagoga szkolnego,**
- **dodatkowe zajęcia wspomagające naukę i rozwój,** takie jak zajęcia logopedyczne, rewalidacyjne czy rozwijające kompetencje kluczowe.

Poziom wykształcenia mieszkańców Gm. Wodzisław

Potencjał edukacyjny Gminy Wodzisław prezentuje się następująco:

- na 1302 mieszkańców w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) przypada 628 kobiet i 674 mężczyzn;
- Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku:
 - **19,6%** ludności posiada **wykształcenie wyższe,**
 - **2,8%** legitymuje się **wykształceniem policealnym,**
 - **10,0%** ma **średnie ogólnokształcące,**
 - **21,8%** posiada **średnie zawodowe,**
 - **23,4%** ukończyło **zasadnicze zawodowe,**
 - **2,9%** ma **wykształcenie gimnazjalne,**
 - **16,0%** posiada **ukończone podstawowe,**
 - **3,5%** mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Te dane odzwierciedlają strukturę wykształcenia w gminie, wskazując na dominującą grupę osób z wykształceniem średnim i zasadniczym zawodowym, a także rosnący odsetek osób z wykształceniem wyższym.

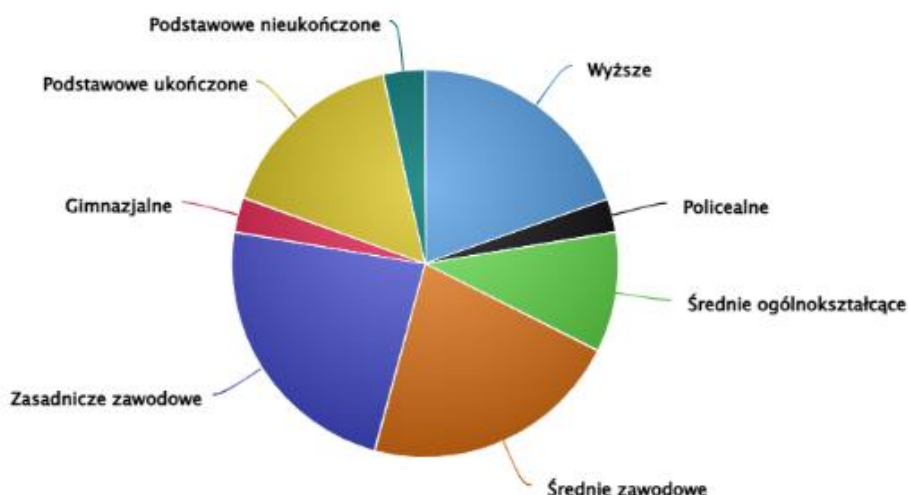
Edukacja i Wykształcenie w Gminie Wodzisław: Analiza Danych

Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Wodzisław jest nieznacznie niższy w porównaniu do średniej dla całego województwa świętokrzyskiego. Analiza danych wskazuje na zróżnicowanie w strukturze wykształcenia między płciami.

- **wśród kobiet** mieszkających w Gminie Wodzisław największy odsetek posiada **wykształcenie wyższe (24,3%)** oraz **średnie zawodowe (18,0%),**
- **mężczyźni** najczęściej legitymują się **wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,0%)** oraz **średnim zawodowym (25,5%).**

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Wykres 5 Poziom wykształcenia ludności w Gminie Wodzisław (dane zaokrąglone)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowy Spis Powszechny 2021

Edukacja na różnych poziomach

Wychowanie przedszkolne:

- **15,2%** mieszkańców gminy Wodzisław w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) to dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat). Odsetek ten jest nieco wyższy wśród chłopców (16,0%) niż dziewczynek (14,4%).
- Wskaźnik **uczęszczania do placówek wychowania przedszkolnego** jest wysoki – **925 na 1000 dzieci** w wieku przedszkolnym.
- W 2018 roku na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypadało 2,49 dzieci.

Szkolnictwo podstawowe:

- Gmina Wodzisław posiada **6 szkół podstawowych**.
- W 2024 roku w 48 oddziałach uczyło się **447 uczniów** (217 dziewcząt i 230 chłopców). Dla porównania, w 2008 roku te same 6 szkół podstawowych miało 35 oddziałów i 440 uczniów (214 dziewcząt i 226 chłopców), co wskazuje na zwiększenie liczby oddziałów przy stabilnej liczbie uczniów.
- W grupie wiekowej 3-24 lata, **27,5%** ludności (w tym 28,6% dziewcząt i 26,5% chłopców) kształci się na poziomie podstawowym (7-12 lat).
- Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada średnio **9,3 uczniów**.
- **Współczynnik skolaryzacji brutto** (stosunek wszystkich uczniów szkół podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi **88,20**.

Szkolnictwo ponadpodstawowe (liceum ogólnokształcące):

- W Gminie Wodzisław znajduje się **1 liceum ogólnokształcące**.
- W 2024 roku w 4 oddziałach uczyło się **98 uczniów** (60 kobiet i 38 mężczyzn). W 2023 roku zarejestrowano 26 absolwentów.
- Dla porównania, w 2008 roku to samo liceum miało 8 oddziałów i 176 uczniów (90 kobiet i 86 mężczyzn), a zarejestrowano 66 absolwentów. Wskazuje to na spadek liczby uczniów i oddziałów w liceum.
- W grupie wiekowej 3-24 lata, **17,9%** mieszkańców (17,6% dziewcząt i 18,2% chłopców) kształci się na poziomie ponadpodstawowym (16-18 lat).
- Na 1 oddział w liceach ogólnokształcących przypada **24,5 uczniów**.

Edukacja wyższa:

- W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lata) znajduje się **23,4%** mieszkańców gminy Wodzisław w wieku potencjalnej nauki (24,3% kobiet i 22,5% mężczyzn).

Wykres 6 Edukacyjne grupy wieku

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wyniki ogólnopolskich egzaminów oświatowych w Gminie Wodzisław

System edukacji w Polsce, a co za tym idzie ocena osiągnięć uczniów, podlegał znaczącym zmianom po reformie z 2017 roku. Zlikwidowano gimnazja i zmodyfikowano strukturę szkół podstawowych na ośmioletnią. Po jej ukończeniu uczniowie mają teraz możliwość kontynuowania nauki w:

- 4-letnim liceum ogólnokształcącym,
- 5-letnim technikum,
- 3-letniej szkole branżowej I stopnia,
- 2-letniej szkole branżowej II stopnia.

Wprowadzone zmiany oznaczały, że od roku szkolnego 2017/2018 nie prowadzono już rekrutacji do klas I dawnych gimnazjów i zasadniczych szkół zawodowych (przekształconych w szkoły branżowe I stopnia). Ostatecznie, 31 sierpnia 2019 roku był ostatnim dniem funkcjonowania tych szkół w polskim systemie oświaty.

Egzamin Ósmoklasisty: klucz do dalszej edukacji

Osiągnięcia uczniów są monitorowane zarówno poprzez sprawdziany wewnętrzne, jak i zewnętrzne egzaminy oraz konkursy przedmiotowe. Kluczowym momentem dla uczniów kończących szkołę podstawową jest **obowiązkowy egzamin ósmoklasisty**. Egzamin ten sprawdza wiedzę i umiejętności zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej. Obejmuje on trzy przedmioty obowiązkowe: **język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny**. Co ważne, od 2022 roku ósmoklasista musi przystąpić również do dodatkowego egzaminu z jednego wybranego przedmiotu spośród: **biologii, chemii, fizyki, geografii lub historii**. Wyniki uzyskane na egzaminie ósmoklasisty mają bezpośredni wpływ na proces **rekrutacji do szkół ponadpodstawowych**.

Wyniki egzaminów w Gminie Wodzisław

W Gminie Wodzisław liczba uczniów przystępujących do egzaminu ósmoklasisty ulega zmianom:

- Na koniec roku szkolnego **2023/2024** do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło **23 uczniów**.
- W roku szkolnym **2022/2023** egzamin zdawało **78 uczniów**.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Poniższa tabela (brak w oryginalnym tekście) zazwyczaj przedstawia szczegółowe wyniki egzaminów z ostatnich trzech lat szkolnych, umożliwiając porównanie osiągnięć uczniów z Gminy Wodzisław z wynikami ogólnokrajowymi, wojewódzkimi i powiatowymi. Taka analiza pozwala ocenić efektywność lokalnego systemu edukacji i wskazać obszary wymagające wzmocnienia. Wyniki egzaminów przedstawia poniższa tabela:

Tabela 38 Wyniki egzaminu Ósmioklasisty w roku szkolnym 2023-2024 w podziale na szkoły Gminy Wodzisław i przedmioty szkolne

2024	język polski		matematyka		j. angielski	
Nazwa szkoły	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)
SAMORZĄDOWA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. WOJSKA POLSKIEGO W WODZISŁAWIU	9	58.56	9	48.00	9	66.22
SZKOŁA PODSTAWOWA IM. JEDNOSTKI ZIEMI KIELECKIEJ W MIERZAWIE	1	-	1	-	1	-
SAMORZĄDOWA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. JANA PAWŁA II W BRZEŚCIU	8	57.25	8	51.50	8	54.63
SZKOŁA PODSTAWOWA IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO W NIEGOSŁAWICACH	4	-	4	-	4	-
SAMORZĄDOWA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ADAMA MICKIEWICZA W LUBCZY	1	-	1	-	1	-
Miasto Wodzisław	9	58.56	9	48.00	9	66.22
Obszar wiejski	14	53.50	14	47.14	14	58.21
GMINA	23	56.03	23	47.57	23	62.22
powiat	337	55.06	337	48.04	337	63.38
województwo	5547	59.18	5548	51.59	5539	64.42

2023	Język polski		matematyka		j. angielski	
Nazwa szkoły	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)
SAMORZĄDOWA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. WOJSKA POLSKIEGO W WODZISŁAWIU	38	70.37	38	51	38	56.92
SZKOŁA PODSTAWOWA IM. JEDNOSTKI ZIEMI KIELECKIEJ W MIERZAWIE	8	57.88	8	23	8	33.63
SAMORZĄDOWA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. JANA PAWŁA II W BRZEŚCIU	6	60.50	6	59	6	62.17
SZKOŁA PODSTAWOWA IM. STEFANA ŻEROMSKIEGO W NIEGOSŁAWICACH	19	66.11	19	51	19	61.42
SAMORZĄDOWA SZKOŁA PODSTAWOWA IM. ADAMA MICKIEWICZA W LUBCZY	7	58.86	7	49	7	37.71
Miasto Wodzisław	40	62.35	40	46	40	51.83
Obszar wiejski	38	70.37	38	51	38	56.92
GMINA	78	66.36	78	48.67	78	54.37
powiat	1078	63.12	1078	52	1074	61.14
województwo	13527	64.51	13521	53.23	13392	64.46

Źródło: OKE Łódź

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Interpretacja wyników sprawdzianu 8-klasy - 2024

J. angielski – średnie wyniki:

- ✓ gmina (62,22%),
- ✓ dla powiatu (63,38%),
- ✓ dla województwa (64,42%).

Szkoła w Wodzisławiu uzyskała lepszy wynik od średniej dla powiatu i województwa (66,22%).

Matematyka – średnie wyniki:

- ✓ Gmina (47,57%),
- ✓ dla powiatu (48,04%),
- ✓ dla województwa (51,59%).

Żadna szkoła z gm. Wodzisław nie uzyskała lepszego wyniku od średniej dla powiatu i województwa.

Język polski – średnie wyniki:

- ✓ Gmina (56,03%),
- ✓ dla powiatu (55,06%),
- ✓ dla województwa (59,18%).

Szkoła w Wodzisławiu i Brześciu uzyskały lepszy wynik niż średnia dla gminy, powiatu oraz średnia dla województwa.

Zdiagnozowane potrzeby Gminy Wodzisław w zakresie przedsięwzięć edukacyjnych:

1. Remonty (w tym ew. przebudowa/rozbudowa) i doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne m.in. sprzęt i wyposażenie TIK.
2. Rozwój edukacji przedszkolnej w zakresie realizacji dodatkowych zajęć w przedszkolach i punktach przedszkolnych, wydłużenie godzin pracy oraz modernizacji i doposażenia obiektów przedszkolnych.
3. Zwiększenie ilości miejsc żłobkowych poprzez budowę nowego obiektu lub adaptację już istniejącego na żłobek wraz z jego doposażeniem, wprowadzeniem zajęć dodatkowych oraz wydłużeniem godzin pracy.
4. Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej m.in.:
 - wydłużenie godzin pracy,
 - tworzenie nowych miejsc przedszkolnych,
 - organizacja zajęć dodatkowych (rytmika, język angielski, logopedia),
 - doposażenie placówek edukacji przedszkolnej,
 - wsparcie dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami,
 - podnoszenie kwalifikacji nauczycieli przedszkolnych,
5. Organizacja zajęć dodatkowych (pozaekcyjnych) w szkołach obejmujących m.in.:
 - ✓ przygotowanie do egzaminów ósmoklasisty,
 - ✓ organizację zajęć podnoszących kompetencje kluczowe w szczególności w zakresie języka obcego oraz cyfrowe (zajęcia z wykorzystaniem TIK),
 - ✓ wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym dla uczniów z niepełnosprawnościami, orzeczeniami z poradni psychologiczno-pedagogicznych,
 - ✓ wsparcie w obszarze edukacji włączającej,
 - ✓ doposażenie placówek szkolnych w nowoczesny sprzęt i pomoce edukacyjne,
 - ✓ organizację dodatkowych zajęć dla uczniów, w tym zajęć wyrównawczych, rozwijających pasje i zainteresowania,
 - ✓ organizację zajęć twórczych dla dzieci,
 - ✓ pomoc w uzupełnianiu zaległości w nauce,
 - ✓ organizację zajęć szachowych w szkołach,
 - ✓ doradztwo zawodowe.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

6. Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli m.in. poprzez organizację szkoleń wzmacniających i uzupełniających kompetencje nauczycieli w zakresie rozumienia i organizacji procesu uczenia się i kształtowania wśród uczniów kompetencji kluczowych.
7. Działania szkoleniowo-doradcze dla dyrektorów i nauczycieli w zakresie zarządzania zmianą (pomoc w przeprowadzeniu diagnozy i opracowania planu działań dla zespołu nauczycielskiego).
8. Zakup niezbędnego wyposażenia informatycznego (komputery, laptopy, tablety, serwerownie, modernizacja sieci informatycznych, oprogramowanie, tablice interaktywne, itp.).
 - wzmocnienie roli szkoły w profilaktyce problemów psychologicznych dzieci i młodzieży,
 - zatrudnienie psychologów dziecięcych,
 - prowadzenie terapii oraz zajęć grupowych i indywidualnych dla uczniów,
 - warsztaty i doradztwo dla rodziców,
 - szkolenia dla pedagogów i psychologów szkolnych,
 - organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych.
9. Programy wczesnego wykrywania i rehabilitacji wad postawy wśród dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym.
10. Programy zdrowotne w zakresie zwalczania nadwagi i otyłości.

3.5 Bezpieczeństwo publiczne: priorytety i działania

Bezpieczeństwo to fundamentalna potrzeba każdego człowieka, oznaczająca akceptowalny poziom ryzyka utraty najcenniejszych wartości – życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć, a także dóbr materialnych i niematerialnych. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz wszystkim osobom przebywającym na terenie gminy jest jednym z kluczowych zadań samorządu Gminy Wodzisław.

Ochronę bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Wodzisław zapewniają przede wszystkim:

- **Komisariat Policji w Sędziszowie,**
- Liczne jednostki **Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP)**, które odgrywają nieocenioną rolę w reagowaniu na zagrożenia.

Obszar gminy jest narażony głównie na **przestępczość pospolitą**, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw **przeciwko mieniu**, a także na **zagrożenia w ruchu drogowym**.

Wsparcie samorządu

Samorząd Gminy Wodzisław aktywnie wspiera działalność służb porządkowych, przeznaczając na ten cel środki z budżetu gminy. Kierując się odpowiedzialnością za stan bezpieczeństwa publicznego, gmina podejmuje działania mające na celu:

- **zwiększenie poczucia bezpieczeństwa** wśród mieszkańców,
- **zapobieganie występowaniu sytuacji kryzysowych,**
- **sprawne likwidowanie ich następstw**, gdy już wystąpią.

Wszystkie te działania prowadzone są w **ściślej współpracy** z Państwową Strażą Pożarną, Policją oraz lokalnymi ochotniczymi strażami pożarnymi. To zintegrowane podejście ma kluczowe znaczenie dla efektywności systemu bezpieczeństwa w gminie.

Statystyki przestępczości

W **2023 roku** w Gminie Wodzisław odnotowano **59 przestępstw**. Oznacza to, że na każde 100 mieszkańców gminy przypadało średnio **3,50 przestępstwa**. Te dane stanowią podstawę do dalszej analizy i planowania działań prewencyjnych.

Tabela 39 Podstawowe przestępstwa odnotowywane na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2023

L.p.	Wyszczególnienie	2021	2022	2023
1.	Zabójstwo	0	0	0

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

2.	Rozboje i wymuszenia	2	0	0
3.	Bójki i pobicia	0	0	0
4.	Kradzieże rzeczy	6	0	3
5.	Kradzieże z włamaniem	4	3	1
6.	Pożary	0	0	0
7.	Przemoc w rodzinie/znęcanie	6	6	1
8.	Inne internetowe	12	11	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej Komendy Policji w Jędrzejowie

Tabela 40 Przestępstwa odnotowywane na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2023 w podziale na kategorie

L.p.	Kategoria przestępstwa	2021	2022	2023	Razem
1	Nietrzeźwi kierujący	11	12	11	34
2	Znęcanie się nad osobą najbliższą	6	6	1	13
3	Kradzież z włamaniem	4	3	1	8
4	Wypadek drogowy	1	2	3	6
5	Kradzież mienia	6	0	3	9
6	Naruszenie zakazu sądowego	4	3	3	10
7	Uszkodzenie mienia	0	1	4	5
8	Oszustwo	10	10	6	26
9	Niealimentacja	14	7	5	26
10	Uszkodzenie ciała	1	0	1	2
11	Spowodowanie zagrożenia dla zdrowia i życia	1	4	0	5
12	Posiadanie narkotyków	1	4	2	7
13	Samobójstwo	1	3	0	4
14	Wyrąb drewna	1	1	0	2
15	Nieumyślne spowodowanie śmierci	3	6	3	12
16	Podrobienie podpisu	2	1	0	3
17	Paserstwo	0	0	0	0
18	Kradzież dokumentu	1	0	0	1
19	Przywłaszczenie mienia	1	2	0	3
20	Falszowanie znaków granicznych	0	0	0	0
21	Groźby karalne	1	4	0	5
22	Naruszenie miru domowego	1	0	0	1
23	Z ustawy o rybactwie śródlądowym	0	0	0	0
24	Pobicie	0	0	0	0
25	Posiadanie papierosów bez akcyzy	0	0	0	0
26	Znieważenie funkcjonariusza Policji	0	0	0	0
27	Rozbój	2	0	0	2
28	Wypadek lotniczy	0	0	0	0
29	Podpalenie	0	0	0	0
30	Uporczywe nękanie	1	2	2	5
31	Kradzież linii telefonicznej	0	1	0	1
32	Podrobienie oleju napędowego	0	0	0	0
33	Korupcja	1	0	0	1
	Razem	74	72	45	191

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowej komendy Policji w Jędrzejowie

Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa w Gminie Wodzisław

Bezpieczeństwo mieszkańców gminy jest priorytetem, a jego zapewnienie opiera się na efektywnej współpracy służb i zaangażowaniu lokalnej społeczności. Statystyki dotyczące wykroczeń w Gminie Wodzisław wskazują, że największym problemem są **nietrzeźwi kierujący**. W latach 2021-2023 ujawniono 34 przypadki prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu, a liczba ta utrzymuje się na podobnym poziomie. Najczęstsze przyczyny zdarzeń drogowych, zgodne z trendami ogólnokrajowymi, to:

- **niedostosowanie prędkości** do warunków ruchu,
- **nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu**,
- **brak zachowania bezpiecznej odległości** między pojazdami,
- **nieprawidłowe wyprzedzanie**,
- **nieprawidłowe poruszanie się pieszych** po drogach.

Organizacja ochrony przeciwpożarowej

System ochrony przeciwpożarowej w Gminie Wodzisław jest rozbudowany i opiera się na silnej strukturze **Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP)**. Gmina dysponuje 16 jednostkami OSP, w których służą łącznie **454 strażaków-ochotników**, w tym 32 kobiety. Jednostki OSP w gminie to:

- OSP Brzeście
- OSP Klemencice
- OSP Krężoły
- OSP Laskowa
- OSP Lubcza
- OSP Mieronice
- OSP Mierzawa
- OSP Nawarzyce
- OSP Niegosławice
- OSP Pękosław
- OSP Piotrkowice
- OSP Pokrzywnica
- OSP Przewody
- OSP Przyłęk
- OSP Stara Olszówka
- OSP Strzeszkowice
- OSP Wodzisław
- OSP Wola Lubecka

Zabezpieczenie przeciwpożarowe i reagowanie na inne zdarzenia spoczywa na 6 jednostkach OSP, z czego 4 funkcjonują w ramach **Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG)**. Dysponują łącznie **6 średnimi samochodami gaśniczymi**, a dodatkowo 7 jednostek OSP posiada **lekkie samochody pożarnicze typu BUS**.

Zagrożenia pożarowe i ratownictwo specjalistyczne

Najbardziej zagrożone miejsca pod względem pożarowym to m.in.:

- Zakład produkcji opału „BRO – EKO” w Klemencicach,
- Zakład produkcji akcesoriów dachowych WABIS w Łanach,
- Zakład produkcji opakowań foliowych „ARFOX” w Mierzawie,
- Stacje paliw: „ORLEN” w Wodzisławiu i MOL w Klemencicach,
- Tartaki w Promyku i Wodzisławiu,
- Rozległe kompleksy leśne: Września, Sielec, Nowik, Osikowiec, Gajówka, Las Piotrkowski.

Gminę Wodzisław przecinają ważne ciągi komunikacyjne, w tym **droga ekspresowa S7**, która jest jednym z najbardziej zagrożonych odcinków pod względem częstotliwości wypadków. **Ratownictwo drogowe** jest zabezpieczane przede wszystkim przez jednostki wchodzące w skład KSRG. W zakresie

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

ratownictwa wodnego, teren gminy zabezpiecza jednostka OSP Mierzawa.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (KSRG)

W KSRG, funkcjonującym od połowy lat 90., działają 4 jednostki OSP z terenu Gminy Wodzisław: **OSP Wodzisław, OSP Mierzawa, OSP Nawarzyce i OSP Brzeście**. Jednostki te operują nie tylko na terenie gminy, ale także powiatu, województwa, a w sytuacjach większych klęsk żywiołowych – na terenie całego kraju. W strukturach Powiatowej Kompanii Pożarniczej, OSP Mierzawa znajduje się w I plutonie, a OSP Wodzisław w II plutonie. Pozostałe jednostki z KSRG (OSP Brzeście i OSP Nawarzyce) wchodzi w skład plutonu rezerwowego Komendanta Powiatowego PSP w Jędrzejowie. Strażacy z KSRG posiadają niezbędne przeszkolenie specjalistyczne, m.in. w zakresie ratownictwa technicznego, ratownictwa medycznego i ratownictwa wodnego, a także wiele innych szkoleń niezbędnych do prowadzenia profesjonalnych działań ratowniczo-gaśniczych. Dysponują również specjalistycznym sprzętem.

Zdiagnozowane potrzeby:

W celu dalszego zwiększania bezpieczeństwa, zdiagnozowano następujące potrzeby:

- **doposażenie jednostek OSP** w sprzęt niezbędny do bezpiecznego przeprowadzania akcji ratowniczo-gaśniczych, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek wchodzących w skład KSRG (obejmuje to samochody bojowe i inne wyposażenie);
- **ciągła współpraca z Policją oraz Państwową Strażą Pożarną** w celu zapewnienia i poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy.

3.6 Instytucje kultury i ich działalność

Gminna Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu

Instytucja kultury działa jako samodzielna jednostka od 1 stycznia 2006 roku. Dziś, z dwoma aktywnymi filiami, stanowi serce życia kulturalnego i informacyjnego gminy.

Rys Historyczny: od początków do reform

Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu powstała w **1947 roku**. Początkowo jej utrzymanie spoczywało zarówno na budżecie centralnym (dostawy księgozbiorów przez biblioteki powiatowe), jak i lokalnym (lokale i pensje dla bibliotekarzy). Placówka mieściła się w niewielkim lokalu przy ul. Krakowskiej 2, na parterze budynku dzielonym z innymi instytucjami.

W **1968 roku** biblioteka zyskała lepszą lokalizację przy ulicy Krakowskiej 12, przejmując dwa pomieszczenia po Gromadzkiej Radzie Narodowej, które zaadaptowano na wypożyczalnię i czytelnię.

Rok **1973** przyniósł nowy podział administracyjny kraju, a Gromadzka Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu została przekształcona w **Bibliotekę Publiczną Gminy Wodzisław**. Istniejące wcześniej biblioteki gromadzkie w Brześciu (założona w 1958), Mierzawie (1962) i Nawarzycach (również 1947) stały się jej filiami. W **1976 roku**, wraz z powiększeniem obszaru gminy o trzy wsie z byłej gminy Stępocice, do struktury dołączyła Filia w Lubczy.

W **1981 roku** biblioteka powiększyła się o dwa nowe pomieszczenia po Urzędzie Gminy, przechodząc gruntowny remont, który objął ocieplenie ścian i wymianę podłóg. Powierzchnia biblioteki wzrosła do 100 m², jednak nadal mieściła się w bardzo starym budynku, szacowanym na pochodzący sprzed 1850 roku.

W **1988 roku** biblioteka przeniosła się do nowego, prywatnego lokalu po byłej aptece, należącego do aktywnej czytelniczki, pani Jadwigi Sawickiej. Po drobnym remoncie, od 1 września, biblioteka funkcjonowała na powierzchni ponad 100 m² w pięciu pomieszczeniach, obsługiwana przez dwóch pracowników etatowych.

Reforma samorządowa z **1990 roku** ponownie zmieniła status bibliotek gminnych, przywracając im samorządowy charakter. Niestety, w gminie zlikwidowano wówczas ponad 20 dotychczas

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

działających punktów bibliotecznych. Z przyczyn ekonomicznych w **1992 roku** podjęto również decyzję o likwidacji filii bibliotecznej w Lubczy.

Współczesność i rozwój filii

W **1999 roku** Gminna Biblioteka Publiczna przeniosła się do nowej, wyremontowanej i zaadaptowanej lokalizacji przy ul. Legionów 1 (po byłej lecznicy). Obecny lokal o powierzchni 104 m² posiada instalację CO, bieżącą wodę i toaletę, składając się z pięciu pomieszczeń, co znacząco poprawiło komfort czytelników i pracy bibliotekarzy.

W **2000 roku**, po długiej przerwie spowodowanej remontem budynku OSP, wznowiła działalność Filia w Mierzawie. Niestety, od 1 lipca 2014 roku placówka ta musiała ponownie zawiesić działalność, ponieważ budynek, w którym się mieściła, został wykupiony przez GDDKiA w związku z budową drogi ekspresowej S7 i przeznaczony do wyburzenia. Obecnie w Mierzawie nie ma dostępnego lokalu na bibliotekę.

W **2003 roku** nowy lokal zyskała Filia w Brześciu. Natomiast Filia biblioteczna w Nawarżycach od **2008 roku** zlokalizowana jest w budynku po byłej szkole, gdzie działa również Świetlica Wiejska prowadzona przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Nawarżyce, co sprzyja integracji lokalnej.

Status i działalność obecna

Od **1 stycznia 2006 roku** Gminna Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu działa jako **samodzielna samorządowa instytucja kultury**. Posiada osobowość prawną, statut nadany przez Radę Gminy i jest wpisana do Gminnego Rejestru Instytucji Kultury. Biblioteka obecnie posiada dwie aktywne filie biblioteczne:

- w Brześciu,
- w Nawarżycach.

Głównym zadaniem biblioteki, jako samorządowej instytucji kultury, jest **gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie zbiorów**, a także **udzielanie informacji** w oparciu o zgromadzone materiały. W **2024 roku** w bibliotece pracowały 4 osoby na 3 etatach przeliczeniowych (2 etaty w GBP w Wodzisławiu oraz po ½ etatu w filiach). Dodatkowo, w ramach finansowania z Urzędu Pracy, zorganizowano 6-miesięczny staż dla 1 osoby. Obsługę finansowo-księgową i kadrową Gminnej Biblioteki Publicznej świadczy Centrum Usług Wspólnych na zasadzie porozumienia.

Tabela 41 Gmina Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu i jej filie – w statystyce w latach 2021-2024

Kategoria	2021	2022	2023	2024
biblioteki publiczne na 10 tys. ludności	4,6	4,7	4,7	4,8
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	2 172	2 143	2 119	2 092
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	5 913,8	6 074,8	6 179,2	6 249,7
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	111	115	114	110
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	23,8	22,6	21,5	20,7
Wodzisław - miasto	24,4	22,3	21,4	20,7
obszar wiejski	22,3	23,2	21,5	20,6
biblioteki i filie	3	3	3	3
Wodzisław - miasto	1	1	1	1
obszar wiejski	2	2	2	2
pracownicy bibliotek (działalności podstawowej)	4	4	4	4
czytelnicy w ciągu roku	731	745	725	698

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Wodzisław - miasto	505	528	501	478
obszar wiejski	226	217	224	220
obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	0	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od października 2015 roku przy Bibliotece prężnie działa Dyskusyjny Klub Książki, a od lutego 2016 nasi najmłodszy czytelnicy – „Biblioteczne Duszki” – spotykają się systematycznie na zajęciach grupy zabawowej w każdy drugi i czwarty piątek miesiąca. Zajęcia te odbywają się w oparciu o książkę, dzieci słuchają opowieści, wykonują różnego rodzaju prace plastyczne i uczestniczą w zabawach ruchowych.

Tabela 42 Komputeryzacja Gminnej Biblioteki Publicznej w Wodzisławiu w statystyce w latach 2021-2024

Kategoria	2021	2022	2023	2024
komputery użytkowane w bibliotece ogółem	13	13	9	11
Wodzisław - miasto	9	9	5	5
obszar wiejski	4	4	4	6
komputery użytkowane w bibliotece dostępne dla czytelników	6	6	6	6
komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	6	6	6	6
biblioteki, które umożliwiają korzystanie z Internetu bezprzewodowego	1	1	1	0
biblioteki, które posiadają dostęp do Internetu szerokopasmowego	0	1	1	0
biblioteki, które oferują katalog on-line	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Świetlice Gminne – Centra Aktywności Lokalnej

Na terenie Gminy Wodzisław funkcjonuje **siedem świetlic**, które stanowią serce lokalnego życia społecznego i kulturalnego. Są to obiekty w Brześciu, Konarach, Piotrkowicach, Przyrębnie, Nawarzycach, Przezwodach oraz Świetlica Środowiskowa w Wodzisławiu. Wszystkie świetlice, z wyjątkiem tych w Nawarzycach i Przezwodach, zatrudniają wykwalifikowanych pracowników na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/2 etatu, dbając o wysoką jakość oferowanych zajęć.

Świetlice w Nawarzycach i Przezwodach są prowadzone przez lokalne Stowarzyszenie w Przezwodach, które otrzymuje dotację z budżetu gminy na bieżącą działalność i również zatrudnia świetlicową w wymiarze 1/2 etatu.

Świetlice pełnią kluczową rolę w życiu społeczności, pełniąc funkcje **centrów kultury lokalnej**. Organizują one czas wolny, integrują mieszkańców w każdym wieku i oferują bogaty program zajęć, który odpowiada zarówno na potrzeby dzieci, jak i dorosłych. To miejsca, gdzie rozwija się pasje, nawiązuje nowe znajomości i buduje silne więzi społeczne.

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wodzisławiu – aktywność dla każdego

GOSiR w Wodzisławiu oferuje szeroki wachlarz możliwości do uprawiania sportu i rekreacji. Na zewnątrz obiektu znajdują się:

- **wielofunkcyjne boisko** oraz **mini boisko do koszykówki**,
- **dwa korty do tenisa ziemnego**,
- **bieżnia** o długości 50 metrów,
- **skocznia do skoku w dal i trójskoku**,
- **siłownię zewnętrzną** z sześcioma urządzeniami,
- **place zabaw dla dzieci**,

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

- **zewnętrzny stół tenisowy,**
- **dwa zewnętrzne stoły szachowe.**

W budynku GOSiR do dyspozycji mieszkańców oddano:

- **strzelnicę** z siedmioma stanowiskami strzeleckimi, w tym dwoma przystosowanymi do biathlonu,
- **salę z dwoma stołami tenisowymi,**
- **siłownię wewnętrzną** wyposażoną w 16 nowoczesnych urządzeń do ćwiczeń.

GOSiR Wodzisław to miejsce dla każdego mieszkańca gminy, który ceni sobie aktywny tryb życia, niezależnie od wieku czy preferencji sportowych.

3.7 Współpraca z sektorem pozarządowym

Budowanie kapitału społecznego

Organizacje społeczne to kluczowy element każdej dobrze funkcjonującej społeczności. Są to grupy tworzone przez ludzi, którzy dzielą wspólne opinie, wartości, światopogląd, zainteresowania i troski. Ich celem jest wspólne planowanie strategii oraz realizacja zadań dla dobra konkretnej grupy lub całej społeczności.

W Gminie Wodzisław, rozwój współpracy z **sektorem pozarządowym** jest niezwykle ważnym elementem strategii zarządzania. Ta synergia przyczynia się do wzmacniania lokalnego systemu demokracji i znacząco podnosi jakość życia mieszkańców poprzez realizację istotnych społecznie zadań. Podmioty nienależące do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku mają możliwość otrzymywania **dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego** na cele publiczne, wspierające realizację zadań gminy.

Program Współpracy i liczba organizacji

Uchwałą Rady Miejskiej przyjmowany jest **program współpracy Gminy Wodzisław z organizacjami pozarządowymi** oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ten dokument stanowi podstawę dla transparentnego i efektywnego partnerstwa między samorządem a trzecim sektorem.

W Gminie Wodzisław aktywnie działa wiele organizacji, co świadczy o wysokim poziomie zaangażowania społecznego. Na terenie gminy odnotowano:

- **38 organizacji pozarządowych,**
- **25 Kół Gospodyń Wiejskich,** które odgrywają istotną rolę w życiu kulturalnym i społecznym lokalnych społeczności wiejskich.

Ta aktywność organizacji pozarządowych jest dowodem na dynamiczny rozwój kapitału społecznego w Gminie Wodzisław, umożliwiając mieszkańcom wspólne działanie na rzecz poprawy jakości życia w swoim otoczeniu.

Tabela 43 Wykaz organizacji społecznych na terenie i Gminy Wodzisław

L.p.	Nazwa	Miejscowość
1	GMINNY OŚRODEK ZDROWIA W WODZISŁAWIU	WODZISŁAW
2	STOWARZYSZENIE "ZIEMI WODZISŁAWSKIEJ"	WODZISŁAW
3	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W NAWARZYCACH	NAWARZYCE
4	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W NIEGOSŁAWICACH	NIEGOSŁAWICE
5	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU WSI NAWARZYCE	NAWARZYCE
6	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W MIERZAWIE	MIERZAWA
7	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PRZEWODACH	PRZEWODY
8	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W LUBCZY	LUBCZA
9	STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW PIOTRKOWIC	PIOTRKOWICE

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

10	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BRZEŚCIU	BRZEŚCIE
11	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WOLI LUBECKIEJ	WOLA LUBECKA
12	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WODZISŁAWIU	WODZISŁAW
13	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DROBLINIE	DROBLIN
14	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W LASKOWEJ	LASKOWA
15	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KRĘŻOŁACH	KRĘŻOŁY
16	"TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ WODZISŁAWIA"	WODZISŁAW
17	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PĘKOSŁAWIU	PĘKOSŁAW
18	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W MIERONICACH	MIERONICE
19	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W STRZESZKOWICACH	STRZESZKOWICE
20	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W STAREJ OLSZÓWCE	OLSZÓWKA STARA
21	ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW GMINNEJ SPÓŁDZIELNI "SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W WODZISŁAWIU	WODZISŁAW
22	STOWARZYSZENIE PRODUCENTÓW TRZODY CHLEWNEJ W WODZISŁAWIU	WODZISŁAW
23	STOWARZYSZENIE NA RZECZ ROZWOJU LUBCZY	LUBCZA
24	KLUB SPORTOWY "PARTYZANT" W WODZISŁAWIU	WODZISŁAW
25	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W KLEMENCICACH	KLEMENCICE
26	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WODACZY	WODACZ
27	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PRZYŁĘKU	PRZYŁĘK
28	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W PIOTRKOWICACH	PIOTRKOWICE
29	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W POKRZYWNICY	POKRZYWNICA
30	KÓŁKO ROLNICZE W MIERZAWIE	MIERZAWA
31	STOWARZYSZENIE "NASZE DZIECI" W PIOTRKOWICACH	PIOTRKOWICE
32	STOWARZYSZENIE "RADOSNA SZKOŁA"	MIERZAWA
33	STOWARZYSZENIE "RODZICE - DZIECIOM"	NIEGOSŁAWICE
34	STOWARZYSZENIE NA RZECZ DZIECI I MŁODZIEŻY SPOKO	WODZISŁAW
35	STOWARZYSZENIE KLUB SENIORA "ZADORA"	WODZISŁAW
36	NA POKOLENIA	LUBCZA
37	"FUNDACJA AKTYWIZACJI I ROZWOJU"	WODACZ
38	STOWARZYSZENIE "KAROLINA"	WODZISŁAW

Źródło: <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-kr>**Ochotnicze Straże Pożarne**

Na terenie gminy aktywną działalność prowadzą Ochotnicze Straże Pożarne. Obecnie wszystkie jednostki funkcjonują jako stowarzyszenia, posiadają remizy i pojazdy specjalne zapewniające sprawny i efektywny udział w akcjach ratowniczo – gaśniczych (nie tylko) na terenie gminy Wodzisław.

Koła Gospodyń Wiejskich

Na terenie gminy, aktywnie działają Koła Gospodyń Wiejskich. Podstawowym celem podejmowanych działań jest aktywizacja i promowanie kobiet w życiu społecznym, gospodarczym i kulturowym. Ważnym elementem jest również podejmowanie działań na rzecz aktywizacji gospodarczej, społecznej oraz kulturalnej, a także współpraca z organami samorządu terytorialnego. W wielu sołectwach funkcjonują nieformalne grupy współpracujące z sołtysami. Ich praca koncentruje się na aktywizacji lokalnej społeczności, organizacji spotkań kulturalnych.

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław na lata 2026-2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Tabela 44 Kola Gospodyń Wiejskich w Gminie Wodzisław

L.p.	Nazwa	Miejscowość
1	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH NIEGOSŁAWICE	Niegosławice
2	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH " MIERZAWIANKI" W MIERZAWIE	Mierzawa
3	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH I GOSPODARZY WSI ŁANY	Łany
4	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W LUDWINOWIE	Ludwinów
5	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH "KONARZANKI" W KONARACH	Konary
6	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W KLEMENCICACH	Klemencice
7	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH "PIOTRKOWIANKI" W PIOTRKOWICACH	Piotrkowice
8	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W KOWALOWIE DOLNYM	Kowalów Dolny
9	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W PRZEWODACH "PRZEWODZIANKI"	Przewody
10	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH "MOZGAWIANIE" W WODZISŁAWIU	Wodzisław
11	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W PĘKOŚLAWIU	Pękośław
12	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W KRĘŻOŁACH	Krężoły
13	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W JUDASZACH	Judasze
14	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH "LASKOWIANKI" W LASKOWEJ	Laskowa
15	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W NAWARZYCACH	Nawarzyce
16	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH PRZYRĄB	Przyrąb
17	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH I GOSPODARZY W MIERONICACH	Mieronice
18	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH DĘBIANY "POD DĘBAMI"	Dębiany
19	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH W BRZEŚCIU	Brzeście
20	KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY WIEJSKICH W POKRZYWNICY	Pokrzywnica
21	KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY WIEJSKICH WSI ZARZECZE	Zarzeczce
22	KOŁO GOSPODYŃ WIEJSKICH "LUBCZANKI" W LUBCZY	Lubcza
23	KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY WODACZY	Wodacz
24	KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY DROBLIN	Droblin
25	KOŁO GOSPODYŃ I GOSPODARZY WIEJSKICH "DWIE OLSZÓWKI" W STAREJ OLSZÓWCE	Stara Olszówka

Źródło: <https://krkgw.arimr.gov.pl>

Zdiagnozowane potrzeby:

1. Wspólna realizacja projektów partnerskich JST z organizacjami pozarządowymi.
2. Wdrożenie budżetu obywatelskiego.
3. Zwiększanie aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców poprzez stworzenie inkubatora organizacji pozarządowych, Centrum Wolontariatu oraz Wsparcia Organizacji Pozarządowych.
4. Stworzenie skutecznego systemu konsultacji społecznych prowadzonych w sprawach ważnych dla mieszkańców.
5. Udostępnienie lokalnych zasobów publicznych dla działań wolontarystycznych.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

6. Wypromowanie wolontariatu jako działania realizującego hobby, zainteresowania, wykorzystującego potencjał różnych grup społecznych.
7. Podniesienie efektywności i skuteczności działań realizowanych w sferze pożytku publicznego.
8. Usprawnienie systemu dofinansowywania i współfinansowania działań realizowanych przez NGO.
9. Wsparcie osób w wieku senioralnym, w tym m.in.:
 - ✓ utworzenie (i wspieranie działalności) Uniwersytetu III Wiek,
 - ✓ wsparcie dziennych domów pobytu, zajęć dla seniorów w różnego rodzaju klubach seniora,
 - ✓ zakup i wypożyczanie opasek „Teleopieka”,
 - ✓ świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
 - ✓ rozwój placówek Klubów Seniora na terenie miasta i gminy.
10. Utworzenie grup wsparcia dla opiekunów faktycznych osób niepełnosprawnych.

4. Diagnoza sytuacji gospodarczej

4.1 Gospodarka

W gminie Wodzisław w 2024r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 569 podmiotów gospodarki narodowej (127 w mieście Wodzisław i 442 na obszarach wiejskich). W tymże roku zarejestrowano 36 nowych podmiotów, a 15 firm zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2023 najczęściej (59) przedsiębiorstw zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (19) w roku 2014. W tym samym okresie najczęściej (50) firm wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (12) podmiotów wyrejestrowano w 2012 r.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (555) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających do 9 pracowników.

W Gminie Wodzisław w 2024r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 569 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 97,5% firm jest mikroprzedsiębiorstwami zatrudniającymi do 9 pracowników.

Tabela 45 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2024 według klas wielkości

Gmina Wodzisław	2021	2022	2023	2024
Ogółem	537	549	555	569
miasto	120	130	128	127
obszar wiejski	417	419	427	442
zatrudniająca do 9 pracowników	522	534	541	555
zatrudniająca od 10-49 pracowników	13	13	13	13
zatrudniająca od 50- 249 pracowników	2	2	1	1
zatrudniająca od 250- 999 pracowników	0	0	0	0
zatrudniająca od 1000 i więcej	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zauważalną tendencją jest wzrost aktywności gospodarczej co dobrze świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców gm. Wodzisław. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż mieszkańcy samodzielnie tworzą dla siebie miejsca pracy. Na przestrzeni lat 2021-2024 ilość podmiotów wzrosła o 67.

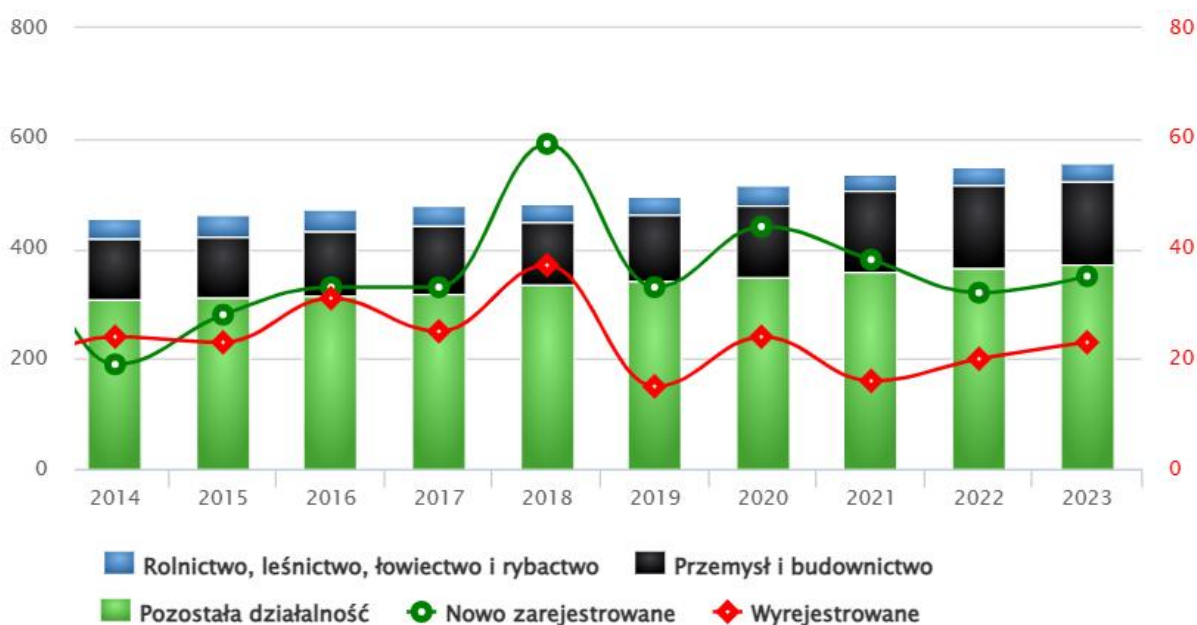
W latach 2020-2024 saldo nowo zarejestrowanych firm względem wyrejestrowanych wyniosło 21.

Tabela 46 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane wpisane do rejestru REGON w Gminie Wodzisław w latach 2021-2024

kategoria	2021	2022	2023	2024
Podmioty nowo zarejestrowane	38	32	35	36
Podmioty wyrejestrowane	16	20	23	15
saldo	22	12	12	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 7 Podmioty gospodarki narodowej wsiane do rejestry REGIN w latach 2014-2023

Źródło: dane GUS

Największe przedsiębiorstwa działające na terenie Miasta i Gminy Wodzisław to:

- Jędrzejowska Spółdzielnia Mleczarska w Wodzisławiu,
- Modern&Kotły sp. z o.o. - firma produkcyjna,
- Piekarnia „Kociętek” - lokalna piekarnia,
- Firma Wa-bis w Łanach - firma produkcyjna.

Gmina Wodzisław, podobnie jak cały powiat jędrzejowski, jest regionem o typowo rolniczym charakterze. Grunty rolne zajmują znaczną część powierzchni gminy. Produkcja roślinna, głównie zboża (pszenica, jęczmień) oraz rzepak i warzywa (zwłaszcza pietruszka), odgrywają podstawową rolę. Ważna jest również produkcja zwierzęca, przede wszystkim trzody chlewnej, bydła i drobiu. Indywidualne gospodarstwa rolne stanowią zdecydowaną większość, zajmując około 93,5% użytków rolnych.

4.2 Gospodarka mieszkaniowa

Gmina Wodzisław charakteryzuje się zróżnicowaną zabudową mieszkaniową, obejmującą zabudowę wielorodzinną, jednorodziną wolnostojącą oraz zagrodową. Na obszarach wiejskich dominuje zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, usytuowana głównie wzdłuż dróg. Istnieją tu znaczne rezerwy terenowe, które należy uzupełniać, aby zapobiec rozpraszaniu zabudowy i tworzyć bardziej zwarte kompleksy mieszkalne.

Hierarchia osadnicza

Struktura osadnicza gminy jest dwustopniowa:

- **Nadrzędny ośrodek centralny** stanowi **Miasto Wodzisław**. Jest to kluczowy element struktury funkcjonalno-przestrzennej, gdzie zlokalizowane są władze samorządowe oraz ośrodki wielofunkcyjne. Mieszkańcy mają tu dostęp do szerokiego zakresu usług, w tym edukacji, opieki zdrowotnej, kultury, handlu, rzemiosła, usług sakralnych i gastronomicznych, a także pełnej infrastruktury technicznej.
- **Ośrodki podrzędne podstawowe** tworzą wsie na terenie gminy. Świadczone są tu usługi na poziomie podstawowym, takie jak lokalne sklepy zaopatrujące w podstawowe produkty oraz świetlice. W wybranych wsiach dostępne są również usługi oświatowe i sakralne.

Dynamika rynku mieszkaniowego

W 2023 r. w Gminie Wodzisław oddano do użytku 14 nowych mieszkań, co przekłada się na 2,20 nowych lokali na 1000 mieszkańców. To wartość znacząco niższa zarówno od średniej dla województwa świętokrzyskiego, jak i dla całej Polski.

Całkowite zasoby mieszkaniowe gminy wynoszą 2 640 nieruchomości, co daje 415 mieszkań na każde 1000 mieszkańców. Ta wartość jest nieznacznie wyższa od średniej wojewódzkiej i porównywalna ze średnią krajową. Co ważne, 100% nowo oddanych mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Charakterystyczną cechą nowo wybudowanych mieszkań w gminie Wodzisław jest ich przestronność. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych lokalach wynosiła 5,79, a średnia powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanych do użytku w 2023 roku to 140,90 m². Obie te wartości są znacząco wyższe od średnich zarówno dla województwa świętokrzyskiego, jak i dla całej Polski, co wskazuje na preferencje dla większych lokali mieszkalnych w gminie.

Tabela 47 Liczba mieszkań na terenie Gminy Wodzisław w latach 2020-2023 w podziale na kategorie

Kategoria/wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023
mieszkania - ogółem	2627	2631	2637	2640
miasto	-	473	472	473
obszar wiejski	-	2158	2165	2167
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	83,6	83,9	84,1	84,3
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	33,2	33,9	34,5	35,0
mieszkania na 1000 mieszkańców	397,6	403,7	410,2	415,4
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,04	4,05	4,06	4,06
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,52	2,48	2,44	2,41
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,62	0,61	0,60	0,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne w 2023r.:

- 90,7% budynków mieszkalnych przyłączonych było do wodociągu,
- 78,8% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany,
- 74% mieszkań posiada łazienkę,
- 69,8% korzysta z centralnego ogrzewania.

Tabela 48 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w latach 2020-2023

Kategoria	2021	2022	2023
wodociąg	90,6	90,6	90,7
miasto	94,5	94,5	94,5
obszar wiejski	89,7	89,7	89,9
ustęp spłukiwany	78,6	78,6	78,8
miasto	86,5	86,4	86,5
obszar wiejski	76,9	77,0	77,1
łazienka	73,8	73,9	74,0
miasto	78,6	78,8	78,9
obszar wiejski	72,7	72,8	73,0
centralne ogrzewanie	69,6	69,7	69,8
miasto	72,7	72,9	72,9
obszar wiejski	69,0	69,1	69,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.3 Bezrobocie i rynek pracy

Bezrobocie, definiowane jako brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych i chętnych do jej podjęcia, pozostaje znaczącym problemem społeczno-gospodarczym, pomimo obserwowanego w ostatnich latach spadku. Oficjalne statystyki często odzwierciedlają jedynie **bezrobocie rejestrowane**, co oznacza, że część osób pozostających bez pracy może nie być w nich uwzględniona.

Stopa bezrobocia

Gmina Wodzisław leży na terenie **powiatu jędrzejowskiego**. Pod koniec **2024 roku** stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wyniosła **6,0%**.

Porównując to z innymi obszarami:

- była ona **niższa** niż średnia dla **województwa świętokrzyskiego (7,5%)**,
- jednocześnie była **wyższa** niż stopa bezrobocia odnotowana dla **całego kraju (5,1%)**.

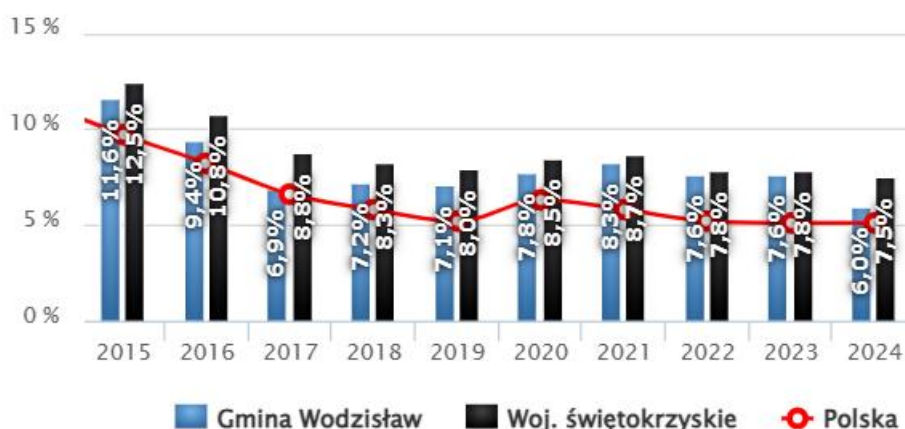
Te dane wskazują, że choć sytuacja na lokalnym rynku pracy w powiecie jędrzejowskim jest lepsza niż w całym województwie, nadal istnieją wyzwania, które sprawiają, że bezrobocie pozostaje problemem wymagającym uwagi.

Tabela 49 Stopa bezrobocia w latach 2020-2024 na terenie gminy, powiatu jędrzejowskiego, województwa świętokrzyskiego i całego kraju

Nazwa	2020	2021	2022	2023	2024
POLSKA	6,3	5,8	5,2	5,1	5,1
ŚWIĘTOKRZYSKIE	8,5	8,7	7,8	7,8	7,5
Powiat jędrzejowski	7,3	7,7	6,7	7,0	6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 8 Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce, województwie i gminie Wodzisław

Źródło: danych GUS

W latach **2021-2024** Gmina Wodzisław odnotowała **spadek bezrobocia**. W **2024 roku** liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o **37** w porównaniu do roku **2021**. Wśród bezrobotnych **nieznacznie więcej jest kobiet**, stanowiących 58% ogółu, podczas gdy mężczyźni to 42%.

Tabela 50 Bezrobocie na terenie Gminy Wodzisław wg płci w latach 2020-2024

Kategoria	2021	2022	2023	2024
ogółem	164	155	153	127
miasto	23	29	26	21
obszar wiejski	141	126	127	106

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

mężczyźni	65	61	62	53
kobiety	99	94	91	74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych GUS na 31.12.2024 r. w gminie Wodzisław zarejestrowanych było **127 osób bezrobotnych**.

Tabela 51 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wodzisław ze względu na wiek

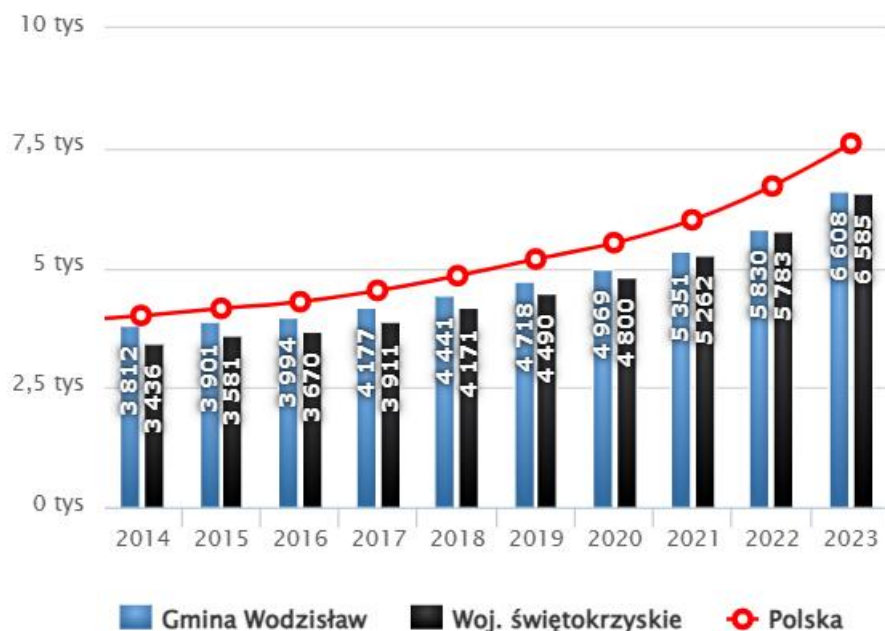
kategoria	2021	2022	2023	2024
ogółem	164	155	153	127
do 25 roku życia	27	26	27	18
do 30 roku życia	56	45	48	32
powyżej 50 roku życia	33	35	33	30
długotrwale bezrobotni	120	106	93	87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne 68% oraz osoby powyżej 30 r.ż. -25% ogółu bezrobotnych.

W 2023 roku **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** w gminie Wodzisław wynosiło **6 607,59 PLN**, co odpowiada **87,00% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce**.

Wykres 9 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Wodzisław na tle województwa i kraju w latach 2014-2023

Źródło: Dane GUS

Rynek pracy: analiza i wyzwania

Rynek pracy w Gminie Wodzisław charakteryzuje się specyficzną strukturą zatrudnienia i znaczącym ruchem migracyjnym. Zrozumienie tych dynamik jest kluczowe dla planowania rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Struktura zatrudnienia i migracje zawodowe

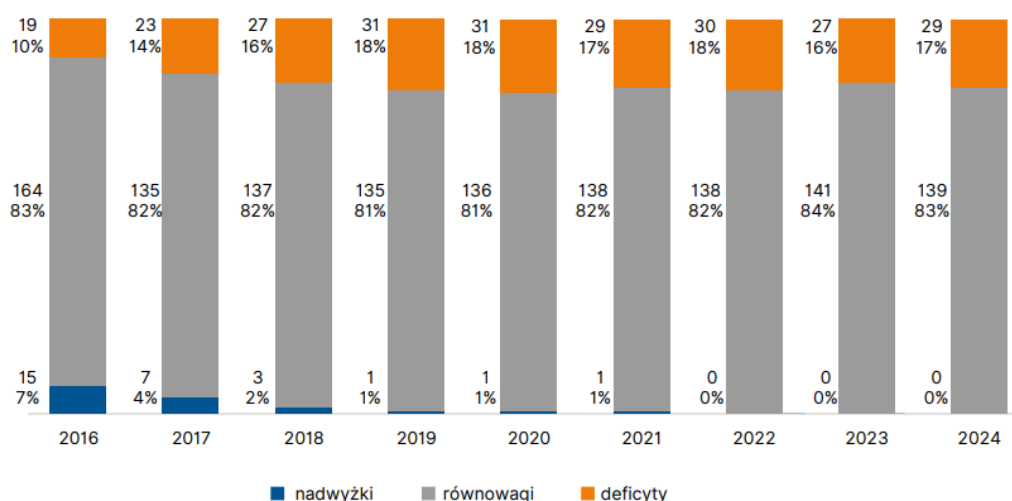
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Wodzisław, 392 osoby dojeżdżają do pracy w innych gminach, natomiast 176 osób przyjeżdża do pracy spoza gminy. Oznacza to, że **saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -216**, co wskazuje na dominujący odpływ siły roboczej do okolicznych miejscowości.

Analizując sektorową strukturę zatrudnienia:

- **35,8%** aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Wodzisław pracuje w **sektorze rolniczym** (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo),
- **27,0%** zatrudnionych jest w **przemśle i budownictwie**,
- **11,6%** pracuje w **sektorze usługowym** (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja),
- jedynie **1,4%** znajduje zatrudnienie w **sektorze finansowym** (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykres 10 Udział grup zawodów ze względu na prognozowane zapotrzebowanie w woj. świętokrzyskim w latach 2016-2024

Źródło: Barometr zawodów 2024

Kluczowe czynniki wpływające na rynek pracy

Na kształtowanie się lokalnego rynku pracy w Gminie Wodzisław wpływają dwa główne czynniki:

1. Zmiany demograficzne:

- **Procesy ubytku naturalnego ludności:** Główną przyczyną jest pogłębiająca się depresja urodzeniowa, wynikająca z niskiego współczynnika dzietności kobiet.
- **Wzrost umieralności:** Odnotowany zwłaszcza w ostatnich latach, co było związane z pandemią COVID-19.
- **Poziom wykształcenia mieszkańców:** Ma bezpośrednie przełożenie na dostępność kwalifikowanych pracowników.
- **Zmiany w ekonomicznych grupach wieku ludności:** Sukcesywnie zmniejsza się liczba dzieci i młodzieży oraz ich udział w strukturze mieszkańców. Ten trend prowadzi do uszczuplenia zarówno obecnych, jak i przyszłych zasobów pracy, stawiając wyzwania przed lokalnym rynkiem pracy.

2. Migracje ludności:

- Ruch przesiedleńczy między gminami, powiatami i województwami od wielu lat przyczynia się do strat w liczbie mieszkańców województwa świętokrzyskiego.
- Zjawisko **odpływu ludności do regionów lepiej rozwiniętych gospodarczo** najczęściej dotyczy **osób młodych** (wyjeżdżających na studia do dużych ośrodków

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

i pozostających tam na stałe) oraz **osób w wieku największej aktywności zawodowej** poszukujących korzystniejszych warunków zatrudnienia.

Te czynniki demograficzne i migracyjne stanowią istotne wyzwania dla Gminy Wodzisław, wpływając na dostępność siły roboczej i konieczność adaptacji lokalnej strategii rozwoju.

Tabela 52 Prognoza zawodów deficytowych i nadwyżkowych na rok 2025 w powiecie jędrzejowskim

ZAPOTRZEBOWANIE	ZAWÓD
Deficyt poszukujących pracy	Betoniarze i zbrojarze Blacharze i lakiernicy samochodowi Brukarze Cieśle i stolarze budowlani Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy Kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych Lekarze Magazynierzy Mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń Monterzy instalacji budowlanych Murarze i tynkarze Nauczyciele przedmiotów zawodowych Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych Operatorzy obrabiarek skrawających Pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie Robotnicy budowlani Samodzielni księgowi Spawacze Ślusarze
Równowaga	Administratorzy stron internetowych Agenci ubezpieczeniowi Akustycy i realizatorzy dźwięku Analitycy, testerzy i operatorzy systemów teleinformatycznych Animatorzy kultury i organizatorzy imprez Architekci i urbaniści Architekci krajobrazu Archiwiści i muzealnicy Asystenci w edukacji Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej Biolodzy i biotechnolodzy Ceramicy przemysłowi Cukiernicy Dekarze i blacharze budowlani Dentyści Diagnosty laboratoryjni medyczni Diagnosty samochodowi Dziennikarze i redaktorzy Farmaceuci Filolodzy i tłumacze Filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy Fizjoterapeuci i masażyści Floryści Fotografowie Fryzjerzy Geodeci i kartografowie

	Gospodarze obiektów, portierzy, woźni i dozorczy Górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych Graficy komputerowi Inspektorzy nadzoru budowlanego Instruktorzy nauki jazdy Instruktorzy rekreacji i sportu Inżynierowie budownictwa Inżynierowie chemicy i chemicy Inżynierowie elektrycy i energetycy Inżynierowie inżynierii środowiska Inżynierowie mechanicy Kamieniarze Kelnerzy i barmani Kierowcy autobusów Kierowcy samochodów osobowych Kierownicy budowy Kierownicy ds. logistyki Kierownicy ds. produkcji Kierownicy ds. usług Kierownicy ds. zarządzania i obsługi biznesu Kierownicy sprzedaży Kierownicy w instytucjach społecznych i kultury Kosmetyczki Krawcy i pracownicy produkcji odzieży Kucharze Lakiernicy Listonosze i kurierzy Logopedzi i audiofonolodzy Maszyniści Mechanicy pojazdów samochodowych Meteorolodzy, geolodzy, geografowie Monterzy elektronicy Monterzy konstrukcji metalowych Monterzy okien i szklarze Nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego Nauczyciele praktycznej nauki zawodu Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących Nauczyciele przedszkoli Obuwnicy Ogrodnicy i sadownicy Operatorzy aparatury medycznej Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych Operatorzy maszyn do produkcji i przetwórstwa papieru Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Operatorzy maszyn rolniczych i ogrodniczych Operatorzy maszyn włókienniczych Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych Opiekunki dziecięce Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej Optycy i pracownicy wytwarzający protezy
--	--

	Pedagodzy Personel sprzątający Piekarze Pielęgniarki i położne Plastycy, dekoratorzy wnętrz i konserwatorzy zabytków Pomoce kuchenne Pomoce w gospodarstwie domowym Pozostali specjaliści edukacji Pracownicy administracyjni i biurowi Pracownicy biur podróży i obsługi turystycznej Pracownicy ds. BHP Pracownicy ds. budownictwa drogowego i kolejowego Pracownicy ds. jakości Pracownicy ds. ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości Pracownicy ds. techniki dentystycznej Pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych Pracownicy myjni, pralni i prasowni Pracownicy obsługi ruchu szynowego Pracownicy ochrony fizycznej Pracownicy poczty Pracownicy poligraficzni Pracownicy przetwórstwa metali Pracownicy przetwórstwa spożywczego Pracownicy służb mundurowych Pracownicy socjalni Pracownicy sprzedaży internetowej Pracownicy telefonicznej i elektronicznej obsługi klienta, ankieterzy, teleankieterzy Pracownicy usług pogrzebowych Pracownicy zajmujący się zwierzętami Prawnicy Projektanci i administratorzy baz danych, programiści Projektanci wzornictwa przemysłowego i operatorzy CAD Przedstawiciele handlowi Przetwórcy mięsa i ryb Psycholodzy i psychoterapeuci Ratownicy medyczni Recepcjoniści i rejestratorzy Robotnicy leśni Robotnicy obróbki drewna i stolarze Robotnicy obróbki skóry Rolnicy i hodowcy Rybacy Rzemieślnicy obróbki szkła i metali szlachetnych Sekretarki i asystenci Socjolodzy i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych Specjaliści ds. administracji Specjaliści ds. finansowych Specjaliści ds. organizacji produkcji Specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży Specjaliści ds. projektowania, wdrażania i doskonalenia produktów i
--	---

	usług cyfrowych Specjaliści ds. rynku nieruchomości Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji Specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki Specjaliści rolnictwa i leśnictwa Specjaliści technologii żywności i żywienia Specjaliści telekomunikacji Spedytorzy i logistycy Sprzedawcy i kasjerzy Szefowie kuchni Tapicerzy Technicy budownictwa Technicy informatycy Technicy mechanicy Weterynarze Windykatorzy Wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych Zaopatrzeniowcy i dostawcy
Nadwyżka poszukujących pracy	Ekonomiści

Źródło: <https://barometr Zawodow.pl/>**Analiza przyczyn problemu bezrobocia na terenie gminy:**

- mała liczba miejsc pracy,
- niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców,
- brak systemowych rozwiązań związanych z pozyskaniem miejsca pracy,
- niewielka liczba szkół (w otoczeniu gminy) przygotowujących do wykonywania poszukiwanych na rynku pracy zawodów,
- niewielka ilość doradztwa zawodowego w programach nauczania,
- małe rozeznanie mieszkańców na temat potrzeby kształcenia w konkretnym zawodzie,
- mała aktywność osób długotrwale bezrobotnych,
- pozorne bezrobocie,
- stworzenie warunków lokalizacyjnych do pozyskania nowych przedsiębiorców przez władze lokalne.

Zidentyfikowane potrzeby w obszarze „Przedsiębiorczości/ rynku pracy”:

Działania przyczyniające się do poprawy warunków do inwestowania na terenie gminy:

1. Organizacja Forum przedsiębiorców (cyklicznego spotkania integrującego środowisko przedsiębiorstw).
2. Stworzenie centrum obsługi przedsiębiorcy i inwestora (inkubatora przedsiębiorczości) - wsparcie prawne, finansowe i organizacyjne przedsiębiorców m.in. w zakresie szkoleń, wyjazdów studyjnych, projektów dofinansowujących rozpoczęcie i/lub rozwój działalności gospodarczej.
3. Pełnienie przez samorząd roli tzw. operatora (pośrednika) - udzielanie dofinansowania, dotacji i pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej z wykorzystaniem środków unijnych i krajowych.
4. Ułatwienia administracyjne dla nowopowstających podmiotów gospodarczych, zwłaszcza tworzących miejsca pracy na terenie gminy.
5. Promowanie podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy.
6. Rozwój współpracy sektora prywatnego z sektorem publicznym.
7. Promowanie postaw przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży.

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

8. Tworzenie terenów inwestycyjnych poprzez ich uzbrojenie (w drogi dojazdowe, drogi wewnętrzne wraz z oświetleniem i odwodnieniem, budowę sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i deszczowej, sieci teletechnicznej).
9. Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej.
10. Pozyskiwanie inwestorów – sprzedaż lub dzierżawa terenów inwestycyjnych.
11. Zakup i sprzedaż terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

Budowanie lokalnej marki

W obliczu rosnącego zainteresowania żywnością tradycyjną, regionalną i ekologiczną, a także produktami opartymi o naturalne składniki (zioła, kosmetyki), Gmina Wodzisław dostrzega potrzebę stworzenia lokalnej marki. Taka marka będzie pełnić wiele funkcji: identyfikować wartość gminy, integrować społeczność, aktywizować przedsiębiorczość (tworząc nowe miejsca pracy) oraz skutecznie promować lokalne wyroby.

Rozwój pozarolniczych miejsc pracy, takich jak usługi dla ludności czy usługi dla rolnictwa, jest kluczowy dla zrównoważonego rozwoju gminy. Może to być efekt dywersyfikacji działalności gospodarstw rolnych, obejmującej m.in. usługi turystyczne, bio-edukację czy rekreację.

Kierunki działań wspierających rolnictwo i działalność pozarolniczą obejmują:

- rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa ekologicznego i innowacji,
- promocję gospodarstw oferujących zdrową żywność,
- wspieranie okołorolniczych działalności gospodarczych, np. agroturystyki,
- zwiększanie dochodowości rolnictwa poprzez tworzenie grup producenckich, szkolenia i pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych,
- opracowanie wspólnego systemu promocji produktów lokalnych,
- podnoszenie kwalifikacji kadr poprzez aktywizację bezrobotnych i biernych zawodowo,
- wsparcie dla gospodarki cyrkularnej (obiegu zamkniętego) w przedsiębiorstwach, co przyczyni się do zrównoważonej produkcji i konsumpcji.

5. Kondycja finansowa Gminy Wodzisław

Źródła dochodu

Dochody jednostek samorządu terytorialnego, w tym Gminy Wodzisław, opierają się na kilku filarach: **dochodach własnych, subwencji ogólnej oraz dotacjach celowych z budżetu państwa**. Istotnym uzupełnieniem mogą być również bezzwrotne środki zagraniczne, w tym fundusze z **budżetu Unii Europejskiej**, a także inne wpływy regulowane odrębnymi przepisami.

Tabela 53 Dochody Gminy Wodzisław w latach 2020-2023

Nazwa	2020	2021	2022	2023
Dochody ogółem	39 546 865,67	39 029 506,21	45 210 266,69	52 684 814,04
Dochody majątkowe	6 904 700,92	4 424 317,87	2 135 942,67	15 989 704,74
Dochody własne	14 161 112,60	11 603 985,37	15 737 004,50	15 359 814,55
Dotacje ogółem	13 389 485,07	10 780 652,84	16 605 697,19	20 865 513,09
Dochody na 1 mieszkańca	5 947,79	5 945,99	6 983,36	8 277,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Wodzisław odnotowuje stały wzrost dochodów z roku na rok. Jedynym wyjątkiem był **rok 2021**, kiedy to nastąpił niewielki spadek o **1,3%** (517 359,46 zł) w porównaniu do roku 2020.

W **2023 roku** suma dochodów budżetu Gminy Wodzisław osiągnęła **52,7 mln złotych**, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje **8,3 tys. złotych**. Stanowi to znaczący wzrost o **18,5%** w porównaniu do roku 2022.

Analizując strukturę dochodów, największy udział miał **Dział 758 – Różne rozliczenia (31,7%)**. Istotną część wpływów zapewnił również **Dział 600 – Transport i łączność (19,9%)** oraz **Dział 756 – Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (13,8%)**.

W kontekście podatków dochodowych, wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) wyniosły 501 złotych na mieszkańca, co stanowiło 6,1% wszystkich dochodów. Z kolei dochody z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) były symboliczne i wyniosły 2,1 złotych na mieszkańca.

Wydatki gminy

Tabela 54 Wydatki Gminy Wodzisław w latach 2020-2023

Kategoria	2020	2021	2022	2023
Ogółem	37 331 559,46	37 007 436,98	47 165 799,64	56 292 779,76
Wydatki na 1 mieszkańca	5 614,61	5 637,94	7 285,42	8 844,11
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	4 016 228,53	1 594 376,60	3 142 341,77	4 000 280,42
Dział 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	324 422,69	321 998,32	1 043 104,96	3 513 498,34
Dział 600 - Transport i łączność	2 013 036,89	1 659 861,91	4 105 682,06	11 290 539,36
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	47 832,90	54 458,67	79 871,44	210 466,13
Dział 710 - Działalność usługowa	35 482,00	87 074,75	120 461,36	400 984,60
Dział 720 - Informatyka	0,00	0,00	88 326,30	0,00
Dział 750 - Administracja publiczna	3 553 304,31	5 144 534,15	6 166 103,13	7 474 611,38
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	76 977,00	1 517,00	1 488,00	72 459,00
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	460 259,58	548 354,91	1 931 574,24	1 654 455,99
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	97 427,88	58 697,31	368 636,87	449 270,18

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta i Gminy Wodzisław

Dział 801 - Oświata i wychowanie	9 678 056,63	9 794 069,28	10 800 795,86	17 424 859,74
Dział 851 - Ochrona zdrowia	187 582,30	244 390,89	222 484,93	291 612,99
Dział 852 - Pomoc społeczna	1 147 382,33	1 384 053,97	2 635 077,53	1 737 810,83
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	0,00	6 118 980,00	113 220,00
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	170 049,78	186 520,04	106 400,00	111 875,00
Dział 855 - Rodzina	8 706 806,50	8 403 170,13	5 043 205,87	2 915 067,19
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 785 569,55	6 372 118,38	3 788 805,02	2 800 150,56
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	688 212,38	832 091,72	896 015,53	1 118 546,63
Dział 926 - Kultura fizyczna	342 928,21	320 148,95	506 444,77	713 071,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Suma wydatków z budżetu gminy Wodzisław wyniosła w 2023 roku 56,3 mln złotych, co daje 8,8 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 21,4% w porównaniu do roku 2022. **Największą część budżetu gminy Wodzisław - 31% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie.** Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 600 - Transport i łączność (20,1%) oraz na Dział 750 - Administracja publiczna (13,3%). **Wydatki inwestycyjne stanowiły 20,1 mln złotych, czyli 35,6% wydatków ogółem.**

Tabela 55 Wykonanie budżetu Gminy Wodzisław w latach 2020-2023

Kategoria danych	2020	2021	2022	2023
Wykonanie dochodów				
Dochody ogółem	39 546,865.67	39 029 506,21	45 210 266,69	52 684 814,04
Wydatki ogółem	37 331,559.46	37 007 436,98	47 165 799,64	56 292 779,76
Procent wykonania:	94,40	94,82	104,33	106,85
Deficyt /nadwyżka budżetu				
Relacja wykonanych dochodów i wydatków	2 215 306 21	2 022 069,23	-1 955 532,95	-3 607 965,72
	nadwyżka	nadwyżka	(deficyt)	(deficyt)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław do roku 2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wodzisław

Spis tabel

Tabela 1 Rejestr zabytków nieruchomych na terenie gminy Wodzisław	15
Tabela 2 Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w rejestrze zabytków na terenie Miasta i Gminy Wodzisław	16
Tabela 3 Formy ochrony przyrody na terenie Miasta i Gminy Wodzisław	19
Tabela 4 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO ₂ , NO ₂ ,CO, C ₆ H ₆ , PM ₁₀ , PM _{2,5} , Pb, As, Cd, Ni, BaP, O ₃	22
Tabela 5 Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie dwutlenku siarki SO ₂ , tlenków azotu NO _x i ozonu O ₃	23
Tabela 6 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych	25
Tabela 7 Zestawienie stref w województwie świętokrzyskim w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi	25
Tabela 8 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu PM _{2,5})	26
Tabela 9 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C)	26
Tabela 10 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2024 w województwie świętokrzyskim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony zdrowia	27
Tabela 11 Zestawienie informacji dotyczących obszarów przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń w roku 2021 w województwie świętokrzyskim z uwzględnieniem kryterium określonego w celu ochrony roślin	27
Tabela 12 Złoża kopalin na terenie gminy Wodzisław	30
Tabela 13 Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy Wodzisław	32
Tabela 14 Wykaz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się na terenie Gminy Wodzisław	33
Tabela 15 Powierzchnia poszczególnych jednostek analitycznych gminy Wodzisław	38
Tabela 16 Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Wodzisław	39
Tabela 17 wykaz dróg przebiegających przez gminę Wodzisław	40
Tabela 18 Wykaz dróg krajowych na terenie Gminy Wodzisław	41
Tabela 19 Wykaz dróg wojewódzkich na terenie gminy Wodzisław	41
Tabela 20 Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy Wodzisław	42
Tabela 21 Wskaźniki skanalizowania Gminy Wodzisław w latach 2020-2023	44
Tabela 22 Wskaźniki zwodociągowania Gminy Wodzisław w latach 2020-2023	45
Tabela 23 Odpady zebrane w ciągu roku na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2023	47
Tabela 24 Azbest pozostający do utylizacji w Gminie Wodzisław wg stanu na dzień 30.10.2024r.	48
Tabela 25 Dostęp do infrastruktury sportowo – rekreacyjnej na terenie Gminy Wodzisław	51
Tabela 26 Struktura ludności na terenie Gminy Wodzisław w latach 2020-2024	53
Tabela 27 Przyrost naturalny w Gminie Wodzisław w latach 2020-2023	54
Tabela 28 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Wodzisław w latach 2020-2024	56
Tabela 29 Ludność w wieku 65 + w Gminie Wodzisław	57
Tabela 30 Prognoza ludności Gminy Wodzisław na lata 2023-2060	57
Tabela 31 Struktura ludności w Gminie Wodzisław w roku 2024 i 2060 wg prognoz GUS	57
Tabela 32 Ruch naturalny i wędrowniczy – prognoza GUS dla Gminy Wodzisław	58
Tabela 33 Podsumowanie struktury ludności Gminy Wodzisław wg ekonomicznych grup wiekowych	58
Tabela 34 Powody korzystania z pomocy społecznej w 2024r.	60
Tabela 35 Świadczenia realizowane w latach 2021-2023 przez OPS w Wodzisławiu na podstawie ustawy o pomocy społecznej w podziale na sołectwa	60
Tabela 36 Liczba udzielonych porad w latach 2020-2024	63
Tabela 37 Liczba uczniów i przedszkolaków na terenie Gminy Wodzisław w ostatnich latach szkolnych	70
Tabela 38 Wyniki egzaminu Ósmioklasisty w roku szkolnym 2023-2024 w podziale na szkoły Gminy Wodzisław i przedmioty szkolne	75
Tabela 39 Podstawowe przestępstwa odnotowywane na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2023	77

Strategia Rozwoju Gminy Wodzisław do roku 2030
Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wodzisław

Tabela 40 Przestępstwa odnotowywane na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2023 w podziale na kategorie	78
Tabela 41 Gmina Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu i jej filie – w statystyce w latach 2021-2024	81
Tabela 42 Komputeryzacja Gminnej Biblioteki Publicznej w Wodzisławiu w statystyce w latach 2021-2024	82
Tabela 44 Wykaz organizacji społecznych na terenie i Gminy Wodzisław	83
Tabela 45 Kola Gospodyń Wiejskich w Gminie Wodzisław	85
Tabela 46 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Wodzisław w latach 2021-2024 według klas wielkości	87
Tabela 47 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane wpisane do rejestru REGON w Gminie Wodzisław w latach 2021-2024	87
Tabela 48 Liczba mieszkań na terenie Gminy Wodzisław w latach 2020-2023 w podziale na kategorie	89
Tabela 49 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w latach 2020-2023	89
Tabela 50 Stopa bezrobocia w latach 2020-2024 na terenie gminy, powiatu jędrzejowskiego, województwa świętokrzyskiego i całego kraju	90
Tabela 51 Bezrobocie na terenie Gminy Wodzisław wg płci w latach 2020-2024	90
Tabela 52 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Wodzisław ze względu na wiek	91
Tabela 53 Prognoza zawodów deficytowych i nadwyżkowych na rok 2025 w powiecie jędrzejowskim	93
Tabela 54 Dochody Gminy Wodzisław w latach 2020-2023	98
Tabela 55 Wydatki Gminy Wodzisław w latach 2020-2023	98
Tabela 56 Wykonanie budżetu Gminy Wodzisław w latach 2020-2023	99

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura ludności na terenie Gminy Wodzisław w latach 2020-2024	54
Wykres 2 Przyrost naturalny w Gminie Wodzisław w latach 2020-2023	55
Wykres 3 Przyczyny zgonów w powiecie jędrzejowskim w latach 2014-2023	55
Wykres 4 Liczba dzieci szkolnych i przedszkolnych na przestrzeni ostatnich 5 lat	71
Wykres 5 Poziom wykształcenia ludności w Gminie Wodzisław (dane zaokrąglone)	73
Wykres 6 Edukacyjne grupy wieku	74
Wykres 7 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2014-2023	88
Wykres 8 Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce, województwie i gminie Wodzisław	90
Wykres 9 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Wodzisław na tle województwa i kraju w latach 2014-2023	91
Wykres 10 Udział grup zawodów ze względu na prognozowane zapotrzebowanie w woj. świętokrzyskim w latach 2016-2024	92

Spis map

Mapa 1 Mapa zabytków na terenie gminy Wodzisław	14
Mapa 2 Obszary chronione na terenie gminy Wodzisław	17
Mapa 3. Podział województwa świętokrzyskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2024 rok	24
Mapa 4 Średnioroczne sumy usłonecznienia	31
Mapa 5 Zagrożenia suszą na terenie Gminy Wodzisław	34
Mapa 6 Gmina Wodzisław na tle powiatu jędrzejowskiego	37
Mapa 7 Układ komunikacyjny Gminy Wodzisław	43

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Zespół Pałacowo-Parkowy w Lubczy	5
Zdjęcie 2 Kościół par. pw. św. Jakuba w Mieronicach	6
Zdjęcie 3 Kościół par. pw. św. Andrzeja w Nawarzacach	7
Zdjęcie 4 Zespół Dworski w Niegosławicach	8
Zdjęcie 5 Kościół par. pw. św. Piotra i Pawła Piotrkowice- Zarzecz	9
Zdjęcie 6 Kościół par. pw. św. Marcina Wodzisław	11
Zdjęcie 7 Synagoga w Wodzisławiu- stan obecny	12

Diagnoza strategiczna sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Wodzisław

Zdjęcie 8 Synagoga w Wodzisławiu – fotografia sprzed II wojny światowej.....	12
Zdjęcie 9 Zespół Pałacowy Brzezie - Wodzisław.....	13
Zdjęcie 10 Przykład ogrodu kieszonkowego w przestrzeni miejskiej	35
Zdjęcie 11 Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Wojska Polskiego w Wodzisławiu	64
Zdjęcie 12 Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Brześciu	66
Zdjęcie 13 Samorządowa Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Lubczy.....	66
Zdjęcie 14 Szkoła Podstawowa w Mierzawie	67
Zdjęcie 15 Szkoła Podstawowa w Niegosławicach	68